

# Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008 – 2015

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój



październik 2008

# Spis treści

<b>1</b>	<b>Wstęp</b>	<b>5</b>
<b>I</b>	<b>Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście</b>	<b>7</b>
<b>2</b>	<b>Sfera przestrzenna</b>	<b>8</b>
2.1	Informacje ogólne o mieście . . . . .	8
2.2	Warunki naturalne . . . . .	10
2.3	Granice strefy ochrony konserwatorskiej . . . . .	12
2.4	Uwarunkowania ochrony środowiska . . . . .	14
2.4.1	Ochrona powietrza . . . . .	14
2.4.2	Gospodarka odpadami . . . . .	15
2.4.3	Ochrona wód . . . . .	16
2.5	Infrastruktura techniczna . . . . .	16
2.5.1	Infrastruktura komunikacyjna . . . . .	17
2.5.2	Zaopatrzenie w wodę i kanalizacja . . . . .	18
2.5.3	Energia elektryczna, gazownictwo i ciepłownictwo . . . . .	18
2.6	Infrastruktura mieszkaniowa . . . . .	18
2.7	Identyfikacja problemów . . . . .	21
<b>3</b>	<b>Sfera gospodarcza</b>	<b>23</b>
3.1	Przemysł, struktura i liczba podmiotów gospodarczych . . . . .	23
3.1.1	Instytucje działające na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości	25
3.2	Rolnictwo . . . . .	27
3.3	Tereny inwestycyjne . . . . .	28
3.4	Identyfikacja problemów . . . . .	29
<b>4</b>	<b>Sfera społeczna</b>	<b>30</b>
4.1	Struktura demograficzna i społeczna . . . . .	30
4.1.1	Przyrost naturalny . . . . .	32
4.1.2	Migracje . . . . .	34
4.1.3	Poziom wykształcenia . . . . .	35
4.1.4	Bezrobocie . . . . .	37
4.1.5	Aktywność ekonomiczna mieszkańców . . . . .	39
4.2	Warunki i jakość życia mieszkańców . . . . .	39
4.2.1	Infrastruktura edukacyjna . . . . .	39
4.2.2	Ochrona zdrowia . . . . .	41
4.2.3	Kultura, sport, rekreacja, turystyka . . . . .	41
4.2.4	Organizacje pozarządowe . . . . .	46

4.2.5	Bezpieczeństwo . . . . .	46
4.2.6	Opieka społeczna . . . . .	48
4.3	Identyfikacja problemów . . . . .	49
<b>5</b>	<b>Analiza SWOT</b>	<b>50</b>
5.1	Mocne Strony . . . . .	50
5.2	Słabe strony . . . . .	51
5.3	Szanse . . . . .	52
5.4	Zagrożenia . . . . .	53
<b>6</b>	<b>Identyfikacja zjawisk kryzysowych</b>	<b>55</b>
<b>II</b>	<b>Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju</b>	<b>58</b>
<b>7</b>	<b>Dokumenty strategiczne o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym</b>	<b>60</b>
7.1	Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015 . . . . .	60
7.2	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013 (NSRO) .	61
7.3	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000–2020 . . . . .	62
7.4	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego . . . . .	63
7.5	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013	64
<b>8</b>	<b>Dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym</b>	<b>65</b>
8.1	Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie Zdrój. Aktualizacja do roku 2015 .	65
8.2	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Jastrzębia Zdroju na lata 2006–2010 . . . . .	66
8.3	Program Wspierania Przedsiębiorczości . . . . .	66
8.4	Program Poprawy Bezpieczeństwa w Jastrzębiu Zdroju . . . . .	67
8.5	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego .	67
8.6	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego . . . . .	67
<b>III</b>	<b>Założenia programu rewitalizacji</b>	<b>69</b>
<b>9</b>	<b>Zasięg obszaru wsparcia</b>	<b>70</b>
9.1	Informacje ogólne . . . . .	70
9.2	Przyjęta metodologia . . . . .	71
9.3	Charakterystyka osiedli i sołectw oraz obszarów przemysłowych . . . .	75
9.3.1	Osiedla i sołectwa . . . . .	75
9.3.2	Obszary przemysłowe . . . . .	81
<b>10</b>	<b>Podokresy programowania</b>	<b>82</b>
<b>11</b>	<b>Priorytety i planowane działania</b>	<b>83</b>
11.1	Planowane projekty rewitalizacyjne . . . . .	85

<b>12 Oczekiwane wskaźniki osiągnięć</b>	<b>87</b>
12.1 Wskaźniki produktu: . . . . .	87
12.2 Wskaźniki rezultatu: . . . . .	88
12.3 Wskaźniki oddziaływania: . . . . .	89
 <b>IV Finansowanie i wdrażanie Programu</b>	 <b>90</b>
<b>13 Plan finansowy rewitalizacji</b>	<b>91</b>
<b>14 System wdrażania</b>	<b>94</b>
14.1 Forma prawna zarządzającego programem . . . . .	94
<b>15 Monitorowanie, ocena i komunikacja</b>	<b>96</b>
15.1 Monitorowanie i ocena programu rewitalizacji . . . . .	96
15.2 Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i po- zarządowym . . . . .	97
15.3 Polityka promocji Programu Rewitalizacji . . . . .	98
 <b>V Załączniki</b>	 <b>99</b>
<b>16 Projekty sfery przestrzennej</b>	<b>100</b>
16.1 Stworzenie publicznego placu miejskiego . . . . .	100
16.2 Rewitalizacja, poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkal- nych wielorodzinnych wraz z otaczającą je infrastrukturą . . . . .	101
16.3 Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłej KWK "Moszczenica" . . . . .	102
16.4 Ośrodek Interwencji Kryzysowej . . . . .	103
16.5 Utworzenie kompleksu rekreacyjno – wypoczynkowego . . . . .	104
16.6 Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej i zagospodarowanie przy- ległego otoczenia na cele społeczne . . . . .	104
16.7 Rozbudowa budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej . . . . .	105
16.8 Budowa instalacji zgazowywania odpadów komunalnych . . . . .	106
16.9 Usuwanie wyrobów zawierających azbest . . . . .	107
16.10 Modernizacja dźwigów osobowych . . . . .	108
16.11 Ocieplenie przegród zewnętrznych budynków . . . . .	109
16.12 Rewitalizacja głównej ulicy dzielnicy „Zdrój” . . . . .	110
16.13 Wymiana azbestowych elementów budynków wraz z termomodernizacją bu- dynków mieszkalnych wielorodzinnych . . . . .	110
16.14 Kompleksowa modernizacja budynków ul. Gagarina 108, 110, 112 . . . . .	111
16.15 Nadbudowa zbiorników wody pitnej pompowni Wielkopolska . . . . .	112
16.16 Zmiana sposobu użytkowania, przebudowa lub nadbudowa byłej pom- powni wody przy ulicy Kurpiowskiej . . . . .	113
16.17 Remonty i rozbudowa osiedlowej infrastruktury komunikacyjnej . . . . .	114
16.17.1 Termin realizacji projektu . . . . .	114
16.17.2 Wartość projektu . . . . .	114
16.18 Termomodernizacja budynków mieszkalnych polegająca na ociepleniu ścian frontowych . . . . .	115
16.19 Kompleksowa wymiana balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych . . . . .	115

16.20 „Przez rekreację do przodu” . . . . .	116
16.21 Budowa drogi głównej południowej na odcinku od DW 933 – ul. Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszańcu . . . . .	117
16.22 Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo – Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju . . . . .	118
16.23 Adaptacja i rozbudowa budynku dla potrzeb Ogniska Wychowawczego . . . . .	119
16.24 Rewitalizacja terenów pouzdrowiskowych . . . . .	120
16.25 Budowa całorocznego centrum sportowo-rekreacyjnego „Pochwacie” . . . . .	121
<b>17 Projekty sfery gospodarczej</b>	<b>122</b>
17.1 Kompleksowe przygotowanie terenów Szybów III pod działalność gospodarczą . . . . .	122
17.2 Kompleksowe przygotowanie nieruchomości po łaźni pracowniczej pod działalność gospodarczą . . . . .	123
17.3 Program „Zainwestuj w Jastrzębiu Zdroju” . . . . .	124
<b>18 Projekty sfery społecznej</b>	<b>126</b>
18.1 „Osiedla na sportowo” – rozgrywki piłki nożnej oraz blok rekreacyjno-sportowy . . . . .	126
18.2 Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w Jastrzębiu Zdroju . . . . .	127
18.3 Aktywizacja zawodowa absolwentów szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym . . . . .	128
18.4 „Rozwiń swoje możliwości – wsparcie szkoleniowo-doradcze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Jastrzębia Zdroju” . . . . .	128
18.5 Program „Przez internet do kultury” . . . . .	130
18.6 Program „Aktywni na rynku pracy”, edycje na lata 2008 – 2013 . . . . .	131

# Rozdział 1

## Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Jastrzębia Zdroju na lata 2004 – 2015 oraz Programu Rewitalizacji Terenów Poprzemysłowych w Jastrzębia Zdroju na lata 2004 – 2015. Aktualizacja i scalenie obu dokumentów w jednym opracowaniu były niezbędne ze względu na zmiany formalno-prawne związane z nowym okresem programowania Funduszy Europejskich oraz wytycznymi *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013*. Konieczność aktualizacji dokumentów jest także warunkowana przez dynamiczne zmiany zachodzące w polityce społeczno-gospodarczo-przestrzennej miasta.

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008—2015 powstawał w formule otwartej, wykorzystującej aktywną partycypację przedstawicieli środowisk lokalnych. Uspołeczniiony proces powstawania programu rewitalizacji obejmował następujące punkty kluczowe:

- 5 września 2008 — spotkanie z partnerami społecznymi w którym uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miasta, najważniejszych instytucji miejskich, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Spotkanie zostało podzielone na część informacyjną i część warsztatową. Podczas części informacyjnej, uczestnicy spotkania zapoznali się z podstawowymi kwestiami dotyczącymi procesu rewitalizacji, a także potrzebami oraz możliwościami w tym zakresie. Ponadto, omówiony został obszar wsparcia dla Jastrzębia Zdroju wraz z kryteriami, które umożliwiły jego wytyczenie. W dalszej części spotkania przedstawiono krótką charakterystykę projektów rewitalizacyjnych oraz omówiono dokładnie formularz ankiety projektowej. W części warsztatowej, uczestnicy spotkania podjęli próbę zdefiniowania kluczowych problemów miasta, oraz określenia środków zaradczych neutralizujących wskazane problemy. Co istotne, uczestnicy spotkania wskazali, iż właściwie wszystkie kluczowe problemy miasta zlokalizowane są w granicach obszaru wsparcia wytyczonego dla miasta.
- W okresie od 5 do 17 września wszyscy mieszkańcy mieli możliwość składania własnych propozycji projektów rewitalizacyjnych. Ankiety, wraz z przygotowaną instrukcją i ulotką informacyjną, zostały przesłane do najważniejszych instytucji w mieście, organizacji pozarządowych oraz kluczowych pracodawców. Ponadto, aby swoją opinię mogło wyrazić jak najwięcej mieszkańców, materiały te zostały także umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta.
- Strona internetowa Urzędu Miasta była na bieżąco wykorzystywana jako wartościowe narzędzie komunikacji z mieszkańcami miasta. Na stronie umieszczone

---

zostało sprawozdanie ze spotkania z partnerami społecznymi, a także ankieta do projektów rewitalizacyjnych wraz z informacjami dotyczącymi obszaru wsparcia na terenie miasta oraz metodologii jego wytyczenia.

Uspołeczniona formuła opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008 – 2015 pozwoliła na przygotowanie dokumentu w obiektywny sposób definiującego aktualną sytuację miasta i zachodzące w nim procesy, a także odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby mieszkańców i ich oczekiwania w zakresie rozwoju miasta.

W pierwszej części zebrano informacje charakteryzujące obecną sytuację w mieście. Diagnoza sytuacji w mieście została ujęta w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, co stanowi odniesienie do głównych aspektów funkcjonowania miasta. Każdy z rozdziałów zakończony został identyfikacją obszarów problemowych miasta w danej sferze.

Tak zdefiniowane, istotne dla miasta, problemy stały się podstawą do przeprowadzenia strategicznej analizy mocnych i słabych stron miasta oraz szans i zagrożeń, jakie występują w jego otoczeniu, ujętym zarówno w znaczeniu bezpośredniego sąsiedztwa jak i szerszego układu zależności regionalnych. Rozdział *„Identyfikacja zjawisk kryzysowych”* umożliwił syntetyczne zestawienie najistotniejszych problemów miasta.

Mając na względzie fakt, iż Miasto Jastrzębie Zdrój stanowi spójną całość z otoczeniem zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i administracyjnym, niniejsze opracowanie zawiera odniesienie do dokumentów strategicznych miasta, regionu i kraju. Analiza tego rodzaju umieszczona została w części zatytułowanej *„Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu i kraju”*.

Na podstawie zdefiniowanej sytuacji wyjściowej oraz zdiagnozowanej jakości otoczenia, przystąpiono do formułowania strategii interwencji, czyli określenia właściwego programu rewitalizacji Jastrzębia Zdroju. Informacje te zostały zawarte w części zatytułowanej *„Założenia programu rewitalizacji”*. Strategia interwencji obejmuje wyznaczenie zasięgu obszaru wsparcia, dla którego wyznaczono cele oraz kierunki działania, które będą realizowane poprzez konkretne projekty i inicjatywy. Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy, stanowiące załączniki do Lokalnego Programu Rewitalizacji, mają charakter indykatorywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Zasada realności planowania wymaga, aby przyjęte działania skonfrontować ze źródłami finansowania, co zostało opisane w rozdziale zatytułowanym *„Plan finansowy rewitalizacji na lata 2008 – 2015”*.

Ostatni rozdział niniejszego opracowania: *„Monitorowanie, ocena i komunikacja”*, zawiera opis systemu aktualizacji i kontroli wykonania Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do zaplanowanych wskaźników i celów. System weryfikacji stanowi niezbędną część Programu, ze względu na stosunkowo długi okres programowania oraz dynamikę otoczenia.

W sekcji *„Załączniki”* zamieszczono skrótową charakterystykę poszczególnych projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz mapę z ich lokalizacją na terenie miasta. Projekty włączone do Programu Rewitalizacji ujęto w trzech grupach, odpowiadających trzem sferom: przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

## Część I

# Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście



## Rozdział 2

# Sfera przestrzenna

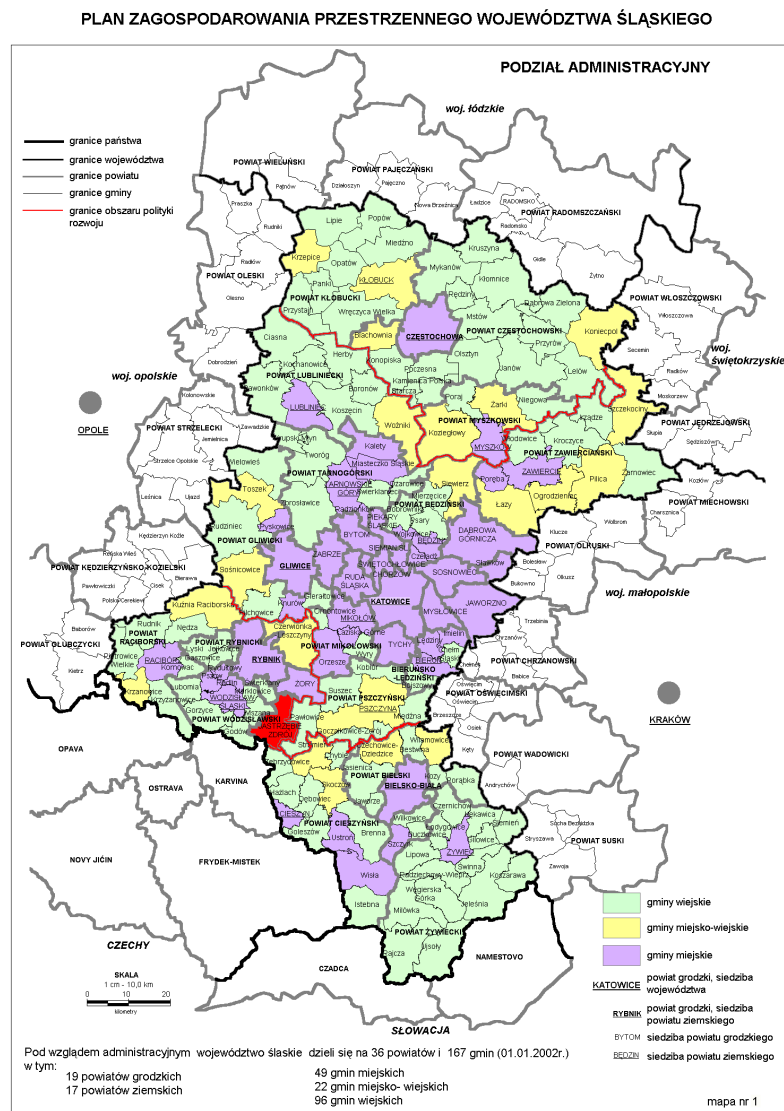
### 2.1 Informacje ogólne o mieście

Jastrzębie Zdrój jest miastem na prawach powiatu, położonym w południowej części województwa śląskiego. Zajmuje ono obszar ok  $85 \text{ km}^2$ . Obecnie (stan na 31 XII 2007), ludność miasta wynosi 93 939 mieszkańców. Miasto to zlokalizowane jest w sąsiedztwie dużych miast regionu Rybnicko – Jastrzębskiego oraz innych dużych ośrodków regionu, takich jak:

- Rybnik,
- Wodzisław Śląski,
- Racibórz,
- Żory,
- Pszczyna,
- Tychy,
- Gliwice,
- Katowice.

Miasto graniczy z Republiką Czeską (posiada przejście graniczne dla ruchu turystycznego). Jastrzębie Zdrój jest miastem stosunkowo młodym – prawa miejskie uzyskało w roku 1963. Początkowo miasto miało charakter uzdrowiska, w którym zlokalizowany był min. Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla dzieci oraz wiele innych budynków uzdrowiskowych.

W wyniku przeprowadzonych prac geologicznych wykryto znaczne pokłady węgla kamiennego, co spowodowało przekształcenie kilkutysięcznego miasta uzdrowiskowego w przemysłowy ośrodek miejski, na terenie którego zlokalizowano kopalnie, obecnie należące do Jastrzębskiej Spółki Węglowej. W chwili obecnej, na terenie miasta działają trzy kopalnie – Borynia, Jas-Mos, Zofiówka oraz Zakład Logistyki Materiałowej, zaś – oprócz wymienionych – do JSW SA należą jeszcze kopalnie: Budryk (Ornontowice), Krupiński (Suszec), Pniówek (Pawłowice). Łącznie obszar górniczy spółki obejmuje  $158 \text{ km}^2$ , a zasoby operatywne węgla szacowane są na 503,4 mln ton węgla.



- Osiedle Zdrój,
- Osiedle Staszica,
- Osiedle Morcinka,
- Osiedle Chrobrego,
- Osiedle Pszczyńska,
- Osiedle Bogoczowiec,
- Osiedle Tuwima.

### **Strefa II – strefa osiedli przykopalnianych:**

- Osiedle Przyjaźń,
- Osiedle Zofiówka,
- Osiedle 1000-lecia,
- Osiedle Złote Łany.

### **W skład strefy podmiejskiej gminy Jastrzębie Zdrój wchodzi następujące jednostki:**

- Sołectwo Moszczenica,
- Sołectwo Bzie (Górne, Zameckie i Dolne),
- Sołectwo Ruptawa,
- Sołectwo Szeroka,
- Sołectwo Borynia,
- Sołectwo Skrzeczkowice.

## **2.2 Warunki naturalne**

Jastrzębie Zdrój położone jest w południowej części Płaskowyżu Rybnickiego, który stanowi południowo – zachodnią część Wyżyny Śląskiej, oddzielając od siebie Kotliny Raciborską oraz Kotlinę Oświęcimską. Teren miasta Jastrzębia Zdroju jest bardzo zróżnicowany – część zachodnia miasta opada skokowo w kierunku doliny Olzy, natomiast część wschodnia obniża się w kierunku doliny Wisły terenami szerokimi i płaskimi. W budowie geologicznej obszaru dominują utwory karbońskie, trzecio i czwartorzędowe. Skały karbońskie posiadają istotne znaczenie gospodarcze dla terenu, gdyż budują je utwory wykształcone jako kompleks piaskowcowo-lupkowy z pokładami węgla kamiennego. W rejonie Jastrzębia Zdroju utwory tego okresu reprezentowane są przez: warstwy orzeskie, warstwy rudzkie, warstwy siodłowe, warstwy porębskie. W budowie utworów trzeciorzędowych biorą udział zielono-szare iły oraz, w niewielkiej ilości, pyły i piaski. Strop tej formacji, wskutek procesów erozyjnych, posiada urozmaiconą rzeźbę. Utwory

czwartorzędowe stanowią warstwę przypowierzchniową, w której w części spągowej zalegają piaszczysto-żwirowe osady wodnolodowcowe, wyżej ropy, pyły i piaski, zaś w strefie stropowej – utwory lessopodobne.

Istniejące warunki geologiczne w rejonie miasta stanowiły podstawę do rozwoju górnictwa podziemnego węgla kamiennego. Pierwsze prace badawcze w zakresie poszukiwania złóż węgla prowadzono na przełomie XIX i XX wieku, jednak intensywne rozpoznanie i dokumentowanie złóż dla potrzeb eksploatacji zaczęto prowadzić dopiero od połowy lat pięćdziesiątych ubiegłego stulecia.

Według podziału klimatycznego Polski Okołowicza omawiany rejon należy do obszaru nizin w regionie śląsko-wielkopolskim. Występuje tu klimat ciepły, o długim lecie i temperaturze lipca około  $+18^{\circ}\text{C}$ , temperatura stycznia wynosi około  $-2^{\circ}\text{C}$ . Zima trwa 60 do 80 dni, a lato około 100 dni. Opady atmosferyczne wynoszą od 600 do 700 mm. Klimat kształtuje się tutaj pod wpływem ciepłych mas powietrza napływających z południa przez Bramę Morawską oraz z zachodu znad ciepłej Niziny Śląskiej.

Wszystkie te aspekty wpływają na bardzo zróżnicowane ukształtowanie powierzchni całego miasta. Jastrzębie Zdrój podzielone zostało na dwie części, znacznie różniące się od siebie. Część południowa odznacza się znacznym pofałdowaniem, o dużych spadkach terenu i znacznymi różnicami wysokości względnej terenu. Występuje na tym terenie dość gęsta sieć rzeczna, a występujące gleby brunatne oraz bielcowe (odznaczające się małą odpornością na erozję) umożliwiły wykształcenie sieci wąwozów oraz jarów. Północna część miasta zlokalizowana jest na równinnym terenie doliny Odry. W związku z takim ukształtowaniem teren północny miasta został przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową oraz obiekty kopalń węgla kamiennego.

Przez teren miasta Jastrzębie Zdrój przebiega dział wód I rzędu Wisła – Odra. Głównymi rzekami tego regionu są: rzeka Pszczynka wraz z jej dopływami (zlewnia Wisły) oraz Szotkówka wraz z dopływami: Jastrzębianką, Ruptawką oraz Gmyrdkiem (zlewnia Odry). Oprócz rzek i cieków wodnych na terenie miasta występuje duża liczba zbiorników wodnych w większości pochodzenia przemysłowego. Są to zapadliska górnicze powstające w skutek osiadania terenu spowodowanego działalnością górnictwem. Zbiornikami przemysłowymi są również osadniki wód dołowych i poflotacyjnych. Większość z tych zbiorników została zagospodarowana jako stawy rybne, a część z nich przekształcona nawet na hodowlane stawy rybne. Tak duża liczba zbiorników wodnych wpływa korzystnie na retencję.

Gleba jest to najbardziej zewnętrzna część skorupy ziemskiej. Stanowi ona specyficzny ekosystem posiadający właściwości biologiczne, chemiczne oraz fizyczne. Właściwości te w glebach naturalnych warunkowane są określonymi warunkami przebiegu całego procesu glebotwórczego. Natomiast w przypadku gleb antropogenicznych dyktowane są one głównie rolnictwem, ale również przemysłową działalnością człowieka. Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój występują 4 typy gleb: gleby bielcowe, pseudo-bielcowe, brunatne kwaśne, brunatne wylugowane. Są to gleby słabe, wytworzone głównie z piasków, o odczynie kwaśnym, bardzo często zubożone w składniki pokarmowe.

Lesistość na terenie miasta Jastrzębia Zdroju wynosi 6,6%. Struktura gruntów leśnych została przedstawiona w tabeli 2.1 na następnej stronie.

Tablica 2.1: Struktura gruntów leśnych

Rodzaj gruntów leśnych	Powierzchnia [ha]
Ogółem	570,9
Lasy ogółem	566,0
Grunty leśne publiczne ogółem	332,9
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	294,9
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa zarządzie Lasów Państwowych	294,9
Grunty leśne prywatne	238,0

Źródło: Dane statystyczne GUS

Z przedstawionego powyżej zestawienia wynika jednoznacznie, iż na terenie miasta Jastrzębie Zdrój najwięcej jest gruntów leśnych należących do Skarbu Państwa. Do największych zbiorowisk leśnych zaliczyć należy:

- Las Kyndra, leżący na południowy wschód od centrum Miasta, częściowo przylegający od południowego-wschodu do Osiedla Barbary,
- Las Biadoszek, leżący w rejonie ulic Wyzwolenia, Żwirki i Wigury, Spacerowej i Piaskowej, stanowiący granicę z Republiką Czeską,
- Las Pastuszyniec, leżący w południowej części miasta, w rejonie tzw. „Pająkówki”, przylegający do granicy państwa i do granicy z gminą Zebrzydowice,
- Las Dębina, położony w północnej części miasta, w pobliżu granicy z Żorami,
- Lasy na terenie Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego i w jego najbliższym sąsiedztwie, Las Ruptawiec, położony w południowo-wschodniej części miasta, przy granicy z gminą Pawłowice.

Pod względem jakościowym, lasy na terenie Jastrzębia Zdroju zaliczyć należy do drugiej strefy uszkodzeń, co spowodowane jest emisjami przemysłowymi. W drzewostanach obserwuje się bardzo często dużą liczbę gatunków obcych specjalnie introdukowanych oraz uproszczenie struktury warstwowej i ujednolicenie gatunkowe i wiekowe.

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój występuje zróżnicowana flora i fauna. Spowodowane jest to zróżnicowanym klimatem w obrębie Bramy Morawskiej.

## 2.3 Granice strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój zostały wyznaczone następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- *Strefa S01* – Bzie Górne – folwark przy ul. Rolniczej,
- *Strefa S02* – Bzie Zameckie – cmentarz przy ul. Cichej,
- *Strefa S03* – Bzie Zameckie – dwór obronny przy ul. Klubowej,
- *Strefa S04* – Borynia – pałac przy ul. Zamkowej,
- *Strefa S05* – Borynia – Folwark i zespół zabudowy mieszkaniowej przy ul. Powstańców Śląskich,

- *Strefa S06* – Jastrzębie Górne – Kościół Św. Katarzyny przy ul. Powstańców Śląskich,
- *Strefa S07* – Jastrzębie Zdrój – stare uzdrowisko przy ul. 1 Maja,
- *Strefa S08* – Moszczenica – Kościół Matki Boskiej Różańcowej przy ul. Kościelnej,
- *Strefa S09* – Moszczenica – Zespół zabudowy mieszkaniowej przy ul. Armii Krajowej,
- *Strefa S01* – Ruptawa – Kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny,
- *Strefa S11* – Ruptawa – Kościół ewangelicko-augsburski przy ul. Cieszyńskiej,
- *Strefa S12* – Szeroka – Kościół Wszystkich Świętych oraz folwark przy ul. Gagarina.

Na liście zabytków miasta Jastrzębie Zdrój znajdują się:

- Dwór obronny (obecnie Przedszkole, przychodnia), Bzie Zameckie, ul. Klubowa 50,
- Park zdrojowy, Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja,
- Dom zdrojowy, Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka 5,
- Łazienki III (obiekt obecnie nieużytkowany), Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka 3,
- Łazienki II (obecnie Uniwersytet Śląski), Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka 4 ,
- Masnówka (obecnie biblioteka, Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka 3a,
- „Dom Św. Józefa”, zwany *Klasztorkiem*, Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja 34a,
- „Zakład Marii” (obecnie kościół i dom parafialny) Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja 36/38,
- Dom Aniołów Stróżów, Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja 34,
- Muszla koncertowa, Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka,
- Pijalnia wód, Jastrzębie Zdrój, ul. Witczaka, obecnie Hotel „Dąbrówka”, Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja 49B,
- Kościół Parafialny pod wezwaniem św. Katarzyny, Jastrzębie Górne, ul. Pszczyńska 128B,
- Kościół Parafialny pod wezwaniem św. Barbary, Jastrzębie Dolne, ul. ks. bp. Bednorza 1a,
- Dawna „Willa Opolanka” (później Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju), Jastrzębie Zdrój, ul. 1 Maja 32,
- Pałac, Borynia, ul. Zamkowa 5,
- Kościół Parafialny pod wezwaniem Wszystkich Świętych, Szeroka, ul. Powstańców Śląskich,
- Kapliczka przydrożna, Szeroka, ul. Powstańców Śląskich.

### 2.4 Uwarunkowania ochrony środowiska

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój w trybie stałym prowadzony jest monitoring różnych elementów środowiska. Wszystkie działania władz w kwestii ochrony środowiska prowadzą się do ograniczenia negatywnego wpływu głównie górnictwa węgla kamiennego na tereny przyległe do kopalń oraz na teren całego miasta.

Aby umożliwić rozwój miasta zrównoważony pod względem ekologicznym, opracowane zostały następujące dokumenty strategiczne obejmujące całościowo problematykę ochrony środowiska oraz stanowiące podstawowe narzędzia regulujące kompleksową polityką poprawy stanu środowiska w mieście:

- Program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki odpadami dla miasta Jastrzębie Zdrój.

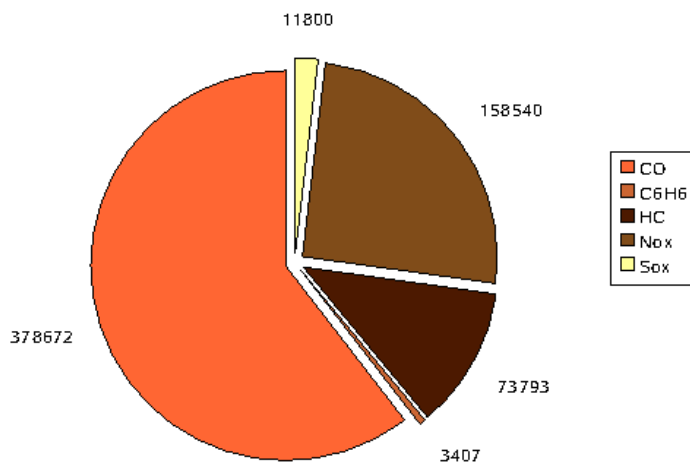
#### 2.4.1 Ochrona powietrza

Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są zanieczyszczenia gazowe oraz pyłowe. Do tych pierwszych zaliczyć należy: tlenki węgla ( $\text{CO}$  i  $\text{CO}_2$ ), siarki ( $\text{SO}_x$ ) i azotu ( $\text{NO}_x$ ), amoniak ( $\text{NH}_3$ ), fluor, węglowodory (łańcuchowe i aromatyczne), fenole. Natomiast zanieczyszczenia pyłowe obejmują: popiół lotny, sadzę, pyły z produkcji cementu, pyły metalurgiczne, związki ołowiu, miedzi, chromu, kadmu i innych metali ciężkich. Analiza zanieczyszczenia powietrza prowadzona przez WIOŚ dla Strefy oznaczonej jako Aglomeracja Rybnicko – Jastrzębska, do której należy Miasto Jastrzębie Zdrój, wykazała, iż przekroczone są dopuszczalne normy dla pyłu zawieszonego  $\text{PM}_{10}$ ,  $\text{B(a)P}$  oraz ozonu ( $\text{O}_3$ ), co spowodowało przyznanie strefie klasy zanieczyszczenia *C* – powyżej wartości dopuszczalnej.

Na aktualny stan powietrza wpływ mają następujące emisje:

- *emisja pochodząca ze źródeł punktowych* – należy zaliczyć tutaj dwie elektrociepłownie *Zofiówka* i *Moszczenica* oraz kopalnie węgla kamiennego: *KWK Zofiówka*, *KWK Borynia*, *KWK Jas-Mos*. W celu obniżenia negatywnego wpływu na środowisko naturalne, zakłady przemysłowe na terenie Jastrzębia Zdroju instalują urządzenia ograniczające emisję zanieczyszczeń do atmosfery, takie jak elektrofiltry, odpylacze cyklonowe czy palniki nisko emisyjne. Powietrze atmosferyczne w Jastrzębiu Zdroju zanieczyszczają również lokalne kotłownie o mocy ok. 100kW, których na terenie miasta utworzonych zostało około 26.
- *komunikacyjne źródła zanieczyszczeń* – są to zanieczyszczenia powstające głównie w wyniku eksploatacji pojazdów samochodowych. Do tych zanieczyszczeń zaliczyć należy: tlenki węgla, tlenki azotu oraz węglowodory lotne. Na ilość powstających zanieczyszczeń wpływają przede wszystkim: – ilość pojazdów, – stan techniczny pojazdów, – rodzaj spalanej paliwa, – stan nawierzchni, – płynność ruchu.
- *Emisja niezorganizowana ze źródeł powierzchniowych* – zaliczyć należy tutaj oddziaływanie na atmosferę, między innymi, składowiska odpadów komunalnych. Na terenie miasta znajduje się jedno składowisko odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne: *Jastrzębie Górne – Dębina*. Powstający na nim gaz składowiskowy jest ujmowany w studniach wierconych, a następnie spalany, co przyczynia się do ograniczenia efektu cieplarnianego. Innymi obiektami tego typu, oddziałującymi niekorzystnie na stan atmosfery, są zwałowiska skały płonnej powstającej

Rysunek 2.2: Roczna emisja komunikacyjna



w wyniku wydobywania węgla kamiennego. Na terenie Jastrzębia Zdroju oraz sąsiednich gmin utworzone zostały cztery tego typu składowiska:

- *Borynia – Jar* – składowisko eksploatowane przez *KWK Borynia*. Docelowa pojemność: 50 mln  $m^3$ , powierzchnia około 100 ha;
- *Kościelnik* – składowisko użytkowane przez *KWK Pniówek*. Stopień wypełnienia składowiska przekracza 118%. W części składowiska położonej w granicach Jastrzębia Zdroju odpady obecnie nie są składowane;
- *Pochwacie* – składowisko eksploatowane przez *KWK Zofiówka*. Docelowa pojemność składowiska wynosi 61 mln  $m^3$ ;
- Składowisko eksploatowane przez *KWK Jas-Mos*.

Na bieżąco prowadzone są działania ograniczające zanieczyszczenie atmosfery przez te składowiska, obejmujące między innymi składowanie odpadów w formie mokrej oraz prowadzenie sukcesywnej rekultywacji technicznej i biologicznej w/w obiektów.

- *Emisja transgraniczna* – są to zanieczyszczenia pochodzące z terenów sąsiednich gmin, miast, oraz państw. Głównym czynnikiem jest tutaj kierunek wiatru oraz jego prędkość. Na terenie miasta Jastrzębia Zdroju występują głównie wiatry południowo – zachodnie o prędkości nie przekraczającej 2 m/s. Tak słabe wiatry w znikomym stopniu powodować mogą przenoszenie zanieczyszczeń z innych terenów. Główny wpływ mają zanieczyszczenia pochodzące z Karwińsko-Ostrawskiego Okręgu Przemysłowego.
- *Niska emisja* – powoduje wzrost CO, pyłu oraz B(a)P.
- *Emisja wysoka* – powoduje wzrost NOx, CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>.

#### 2.4.2 Gospodarka odpadami

Głównymi odpadami powstającymi na terenie miasta Jastrzębia Zdroju są odpady komunalne. Są to odpady generowane głównie przez mieszkańców, a związane z zaspokajaniem



niem podstawowych potrzeb życiowych ludzi. Oprócz tego, producentami są obiekty administracji państwowej, obiekty handlowo-usługowe oraz szkolnictwo. Wśród odpadów komunalnych przeważają odpady z tworzyw sztucznych. Na terenie miasta prowadzona jest również zbiórka segregowanych odpadów, prowadzona przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze.

Pozostałe odpady, generowane przede wszystkim w przemyśle, określane są mianem odpadów przemysłowych. Każdy zakład generujący odpady zobowiązany jest do ich segregacji i utylizacji. Na terenie miasta działają podmioty gospodarcze zajmujące się odbiorem, transportem oraz unieszkodliwianiem odpadów.

Pomimo bieżących działań w zakresie gospodarki odpadami, dla uzyskania trwałego efektu poprawy, konieczne jest utrzymanie ciągłości i dalsza intensyfikacja działań w tym obszarze.

### 2.4.3 Ochrona wód

Przez teren Jastrzębia Zdroju przebiega dział wodny I rzędu, oddzielający lewobrzeżne dopływy Wisły od prawobrzeżnego dorzecza Odry. Przez miasto przepływają następujące rzeki: *Szotkówka*, *Jastrzębianka*, *Ruptawka*, *Gmyrdek*, *Pszczynka*. Przeprowadzone analizy wskazują na przeważającą obecność wód niezadawalającej jakości (IV klasa) oraz wód złej jakości (V klasa). Głównymi czynnikami wpływającymi na taki stan jakościowy wód rzecznych są nieoczyszczone ścieki komunalne oraz ścieki z terenów rolniczych. Na terenie miasta występują również liczne zbiorniki wód powierzchniowych. Powstały one najczęściej w wyniku eksploatacji węgla kamiennego, co spowodowało zmiany struktury powierzchni i tworzenie się wielu niecek i zagłębień. Zbiorniki te są przekształcane w stawy hodowlane lub w zbiorniki wód poflotacyjnych i dołowych.

Na terenie miasta funkcjonują 4 oczyszczalnie ścieków:

- *oczyszczalnia Ruptawa* – mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów metodą osadu niskoobciążeniowego,
- *oczyszczalnia Dolna* – mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Technologia dostosowana do usuwania azotu i fosforu,
- *oczyszczalnia Borynia* – oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego, o przepustowości 3 000 m<sup>3</sup>i RLM 7.250 z zastosowaniem układu złoż biologicznych w procesie technologicznym. Technologia nastawiona głównie na usuwanie węgla,
- *oczyszczalnia Bzie* – jest to oczyszczalnia typu biologicznego o przepustowości 600 m<sup>3</sup>/d (RLM 402), z zastosowaniem układu rowów cyrkulacyjnych. Technologia nastawiona głównie na usuwanie węgla.

## 2.5 Infrastruktura techniczna

Opis infrastruktury miasta ujęto w następujące kategorie:

- infrastruktura służąca komunikacji,
- infrastruktura służąca zaopatrzeniu w media.

### 2.5.1 Infrastruktura komunikacyjna

Infrastruktura komunikacyjna Miasta składa się z trzech rodzajów dróg:

- wojewódzkich – łącznie 18,0 km:
  - droga nr 933: Racibórz – Wodzisław Śląski – Jastrzębie Zdrój – Pszczyna – Oświęcim – Chrzanów,
  - droga nr 937 Jastrzębie Zdrój – Cieszyn.
- powiatowych 86,2 km,
- gminnych 199,4 km.

Łącznie na terenie miasta zlokalizowanych jest 341,6 km dróg publicznych. Warto również zwrócić uwagę na utworzone w mieście ronda, pełniące istotną rolę w usprawnianiu komunikacji drogowej na terenie miasta.

- Rondo Centralne: Al. Piłsudskiego – Arki Bożka – Sybiraków,
- Rondo Dolne: Pszczyńska – Wodzisławska – Zdrojowa,
- Rondo gen. Sikorskiego: 11 Listopada – Al. Jana Pawła II – Al. Piłsudskiego – Cieszyńska,
- Rondo Ruptawskie: Cieszyńska – Podhalańska – Władysława Jagiełły,
- Rondo Zdrojowe: 1 Maja – 11 Listopada – Słoneczna – Zdrojowa,
- Rondo na skrzyżowaniu ulic Turystycznej i Granicznej,
- Rondo na skrzyżowaniu ulic Wrocławskiej i Poznańskiej.

Infrastruktura drogowa miasta wymaga ciągłego rozwoju i usprawniania. Do najważniejszych przyczyn pogarszającego się stanu technicznego dróg na terenie miasta możemy zaliczyć m.in.:

- rosnącą liczbę pojazdów samochodowych przy jednoczesnym wzroście ich masy i mobilności społeczeństwa,
- niewystarczające środki finansowe na budowę, modernizację, ochronę i bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej,
- brak prawidłowego odwodnienia dróg.

Ze względu na niewystarczającą przepustowość dróg na terenie miasta, przejawiającą się szczególnie w ograniczeniu przejezdności miasta w godzinach szczytu komunikacyjnego, na najbliższe lata planowane są inwestycje usprawniające i regulujące system komunikacji drogowej.

Na uwagę z punktu widzenia komunikacyjnego zasługuje nowy odcinek autostrady A1, który budowany jest w okolicy miasta. Inwestycja ta spowoduje wzrost liczby samochodów przejeżdżających przez miasto Jastrzębie Zdrój oraz okolice. Z drugiej strony, znacznej poprawie ulegnie dostępność komunikacyjna miasta, co bezpośrednio przełoży się na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej miasta i wzrost jego znaczenia w regionie.

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój funkcjonuje komunikacja miejska łącząca ze sobą poszczególne sołectwa i osiedla. Ponadto, uruchomione są również połączenia z okolicznymi miejscowościami – Wodzisławiem Śląskim, Rybnikiem, Żorami i Zebrzydowicami.

### 2.5.2 Zaopatrzenie w wodę i kanalizacja

Podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodno-ściekową na terenie miasta Jastrzębie Zdrój jest Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który powstał w 1994 roku w wyniku podziału PWiK w Wodzisławiu Śląskim, co umożliwiło bardziej efektywną gospodarkę wodną na terenie miasta. Woda dostarczana jest z dwóch źródeł:

- zlokalizowanego na terenie Republiki Czeskiej źródła Beskidu Wysokiego oraz
- z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach.

W chwili obecnej w zarządzie JZWiK znajduje się: 447,8 km sieci wodociągowej, 94,8 km sieci kanalizacyjnej, 5 pompowni wody, 27 przepompowni ścieków, 4 oczyszczalnie ścieków. Prowadzony jest stały monitoring sieci kanalizacyjnej, który umożliwia zapobieganie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i gruntowych oraz kontrolę techniczną całej kanalizacji. Spółka posiada wszystkie wymagane pozwolenia wodno – prawne dotyczące oczyszczalni ścieków oraz powstających odpadów.

Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca wynosi  $30,6 \text{ m}^3$  (dane na 31 XII 2006). W porównaniu Jastrzębia Zdroju do innych dużych miast w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej zajmuje ono drugie miejsce pod względem ogólnej ilości pobieranej wody oraz odprowadzanych ścieków. Natomiast miejsce pierwsze Jastrzębie Zdrój zajmuje pod kątem ilości wody pobieranej przez jednego mieszkańca. Ogólna liczba odbiorców wody na terenie miasta Jastrzębie Zdrój wynosi 7403, przy 2337 budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

### 2.5.3 Energia elektryczna, gazownictwo i ciepłownictwo

Ilość odbiorców energii elektrycznej na terenie Jastrzębia Zdroju wynosi 35.258, a średni pobór na 1 odbiorcę wynosi 1860,9kWh. Sieć energetyczna na terenie miasta podlega systematycznej modernizacji i rozbudowie – w chwili obecnej można ją uznać za dostosowaną do potrzeb i potencjału miasta.

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój wykonano sieć gazociągową o łącznej długości 231,7 km. W ramach tej sieci 3700 budynków mieszkalnych uzyskało dostęp do gazu. 25,2 tys. osób, co stanowi 26% wszystkich mieszkańców miasta. Średnie zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi 93,8m<sup>3</sup> (stan na 31 XII 2006). Górnośląski Operator Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o. zajmuje się techniczną dystrybucją gazu. GOSD wchodzi w skład Grupy Kapitałowej Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNiG).

Głównym dostawcą energii cieplnej w Jastrzębiu Zdroju jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju. Natomiast głównymi źródłami ciepła są dwie elektrociepłownie: *EC Zofiówka* o mocy 64MW oraz *EC Moszczenica* o mocy 36,6 MW. Drugim dostawcą energii cieplnej jest Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. ze źródłem na terenie *KWK Borynia*, które dostarcza energię o mocy ok 8MW.

## 2.6 Infrastruktura mieszkaniowa

Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój wyróżnić można 2 rodzaje zabudowy:

- zabudowa wielorodzinna – obejmująca głównie bloki wielorodzinne, przeważnie posiadające około 10 pięter, zbudowane na terenach osiedli mieszkaniowych, zlokalizowane w znacznej mierze w centrum miasta oraz na terenach przyległych do kopalń

- zabudowa niska – domki jednorodzinne, wolnostojące, taka zabudowa przeważa na terenach sołectw należących do Gminy.

Generalnie, infrastrukturę mieszkaniową na terenie miasta Jastrzębie Zdrój można uznać za dobrze rozwiniętą, a zarazem bardzo zróżnicowaną. Niejednolity jest również stan techniczny oraz stopień wyposażenia budynków. W większości przypadków, za zarządzanie i utrzymanie pod względem technicznym wielorodzinnych bloków mieszkaniowych odpowiedzialne są spółdzielnie mieszkaniowe. Do największych działających w mieście spółdzielni należą:

- *Jas Mos* – 112 budynków, 6.020 lokali.

Budynki o zróżnicowanej konstrukcji – wielkopłytowe, wieloblokowe, monolityczne, wykonane w technologii tradycyjnej. Budynki posiadające instalację elektryczną, wodną, kanalizacyjną, gazową, centralnego ogrzewania oraz AZART. 18 budynków 11-kondygnacyjnych posiada windy.

- *Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa* – 97 budynków, 7.305 lokali.

Budynki o zróżnicowanej konstrukcji i roku budowy – począwszy od małych budynków w technologii tradycyjnej o kubaturze 2-3 tys.  $m^3$ , do bardzo dużych obiektów wielkopłytowych o kubaturze 70 tysięcy  $m^3$ . Obiekty pochodzą z lat 1966 – 1991. Wszystkie wymienione budynki posiadają wewnętrzną instalację wodociągową i kanalizacyjną, centralnego ogrzewania zasilaną w ciepło z miejskiego systemu ciepłowniczego za pośrednictwem stacji wymienników oraz elektryczną.

- *Spółdzielnia Mieszkaniowa Nowa* – 83 budynki.

Budynki zróżnicowane konstrukcyjnie i wielkościami, wyposażone w wodociąg sieciowy, kanalizację, ustęp splukiwany, łazienkę, gaz przewodowy oraz centralne ogrzewanie. Spółdzielnia posiada także 9 pawilonów handlowo-usługowych.

Pomimo podejmowanych przez wszystkie spółdzielnie mieszkaniowe na terenie miasta działań, zasoby mieszkaniowe na terenie miasta wymagają licznych prac remontowych i modernizacyjnych obejmujących przede wszystkim:

- usuwanie elementów azbestowych,
- termomodernizację budynków,
- remonty instalacji elektrycznej, sanitarnej i CO,

Zasoby mieszkań komunalnych pozostające w zarządzie Miejskiego Zarządu Nieruchomości w Jastrzębiu Zdroju przedstawiają się następująco:

- Budynki Wspólnot Mieszkaniowych – 81 budynków,
- Budynki mieszkalne gminne – 16 budynków,
- Budynki mieszkalne socjalne – 14 budynków.

Mieszkania komunalne posiadają zróżnicowane wyposażenie:

1. kategoria I – lokale mieszkalne wyposażone w urządzenia sanitarne i wyposażenie: muszla ustępowa, umywalka, wanna lub prysznic, zlewozmywak kuchenny, podgrzewacz ciepłej wody użytkowej,

2. kategoria II – lokale mieszkalne bez urządzeń sanitarnych wyposażone wyłącznie w punkt poboru wody, ze wspólnymi sanitariatami (wewnętrznymi lub zewnętrznymi),
3. kategoria III – lokale mieszkalne bez urządzeń sanitarnych i instalacji wodno-kanalizacyjnej, ze wspólnymi sanitariatami (wewnętrznymi lub zewnętrznymi),

Wszystkie lokale mieszkalne posiadają centralne lub lokalne systemy ogrzewania. Przeprowadzona przez MZN Jastrzębie Zdrój analiza wskazuje, iż większość lokali wykazuje stan zadowalający, aczkolwiek wymagający znacznych nakładów na prace remontowo-modernizacyjne. Szacunkowa wartość wszystkich niezbędnych prac remontowych wynosi około 20mln PLN.

Analiza ogólnej sytuacji mieszkaniowej na terenie miasta Jastrzębie Zdrój wskazuje na konieczność jak najszybszego przeprowadzenia remontów dostępnej w mieście tkanki mieszkaniowej. Jednym z największych problemów jest wykorzystywany niegdyś w budownictwie azbest, który powinien zostać usunięty jak najszybciej. Wiek budynków – zazwyczaj około 30-40 lat pozwala sądzić, iż zapotrzebowanie na działania remontowo-modernizacyjne będzie stopniowo wzrastało. Niepokojącym zjawiskiem jest brak na terenie miasta nowych inwestycji w sektorze budownictwa wielorodzinnego.

#### Porównanie zasobów mieszkaniowych z miastami sąsiednimi:

Biorąc pod uwagę ilość mieszkań na tysiąc mieszkańców, sytuacja w Jastrzębiu Zdroju przedstawia się podobnie, jak w miastach sąsiadujących, takich jak Racibórz, Wodzisław Śląski, Rybnik oraz Żory, aczkolwiek wartość bezwzględna wskaźnika ilości mieszkań na tysiąc mieszkańców należy do najniższych spośród analizowanych miast. Rozpatrując całkowitą liczbę mieszkań, wartość dla Jastrzębia Zdroju należy do najwyższych, należy jednak wziąć również pod uwagę fakt, iż jest to drugie pod względem liczebności populacji z analizowanych miast. Szczegółowe dane zestawione zostały w tabeli 2.2.

Tablica 2.2: Porównanie zasobów mieszkaniowych Jastrzębia Zdroju do zasobów miast sąsiednich

Miasto	Liczba mieszkań			Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Racibórz	19 845	19 859	19 875	340,90	344,56	347,65
Wodzisław Śląski	16 554	16 596	16 645	332,39	334,44	337,67
<b>Jastrzębie Zdrój</b>	<b>30 655</b>	<b>30 833</b>	<b>30 937</b>	<b>316,34</b>	<b>319,65</b>	<b>326,63</b>
Rybnik	46 305	46 482	46 754	325,76	327,48	330,68
Żory	18 537	18 634	18 744	291,50	293,90	300,31

Źródło: Dane GUS

Pod względem wyposażenia zasobu mieszkaniowego w podstawowe instalacje (wodociąg, CO, łazienka), sytuacja w Jastrzębiu Zdroju kształtuje się na najwyższym poziomie w stosunku do pozostałych analizowanych miast. Zestawienie zamieszczono w tabeli 2.3 na następnej stronie.

Tablica 2.3: Porównanie wyposażenia zasobów mieszkaniowych Jastrzębia Zdroju do wyposażenia zasobów miast sąsiednich

Miasto	Wodociąg			Łazienka			Centralne ogrzewanie		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Wodzisław Śląski	99,4	99,4	99,4	97,8	97,8	97,8	96	96	96,1
<b>Jastrzębie Zdrój</b>	<b>99</b>	<b>99</b>	<b>99</b>	<b>98,1</b>	<b>98,2</b>	<b>98,2</b>	<b>98,1</b>	<b>98,1</b>	<b>98,1</b>
Rybnik	99,3	99,3	99,3	96,1	96,1	96,1	84,2	84,4	84,5
Żory	100	100	100	98,2	98,2	98,3	97,3	97,4	97,4
Racibórz	99,1	99,1	99,1	94,2	94,2	94,2	86,6	86,8	86,8

Źródło: Dane GUS

Co istotne, pod względem powierzchni mieszkalnej przypadającej na jedną osobę, Jastrzębie Zdrój dysponuje drugim po Żorach najniższym wskaźnikiem wśród analizowanych miast. Szczegółowe informacje zestawiono w tabeli 2.4.

Tablica 2.4: Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

	2003	2004	2005	2006
Wodzisław Śląski	22,8	23	23,2	23,5
<b>Jastrzębie Zdrój</b>	<b>20,6</b>	<b>20,8</b>	<b>21,2</b>	<b>21,5</b>
Rybnik	22,6	22,9	23,1	23,4
Żory	20	20,3	20,6	20,9
Racibórz	22,4	22,6	22,9	23,2

Źródło: Dane GUS

## 2.7 Identyfikacja problemów

Definiując problemy miasta wykorzystano zarówno informacje zgromadzone w niniejszym dokumencie, jak i w Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie Zdrój oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Jastrzębia Zdroju na lata 2006 – 2010.

W zakresie sfery przestrzennej zidentyfikowano następujące zasadnicze kwestie problemowe:

### Środowisko naturalne:

- wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na niektórych obszarach miasta spowodowany wieloletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego zlokalizowanych w obrębie miasta oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych (głównie branża górnicza oraz energetyczna),
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane głównie odprowadzaniem do nich nieoczyszczonych ścieków (występują głównie wody klasy V – wody złej jakości),
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, głównie poprzez działalność okolicznych zakładów przemysłowych oraz niską emisję,
- obecność zwałowisk górniczych na terenie miasta.

### **Infrastruktura techniczna:**

- stan techniczny dróg wymagający znacznej poprawy,
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji rozdzielczej,
- brak skrzyżowań bezkolizyjnych,
- niewystarczająco rozwinięta sieć dostępu do szybkiego internetu.

### **Infrastruktura sportowo-rekreacyjna, edukacyjna, społeczna oraz ochrony zdrowia:**

- stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wymagający znacznych nakładów inwestycyjnych,
- niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy,
- infrastruktura edukacyjno-oświatowa wymagająca działań inwestycyjnych,
- konieczność poprawy dostępności i jakości publicznych usług medycznych,
- infrastruktura ochrony zdrowia wymagająca znacznych nakładów inwestycyjnych oraz szeroko zakrojonych prac remontowo – modernizacyjnych,
- część obiektów użyteczności publicznej wymagająca dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- niewystarczająca liczba obiektów infrastruktury społecznej.

### **Architektura i mieszkalnictwo:**

- zły stan techniczny znacznej ilości wielorodzinnych bloków mieszkaniowych – konieczność przeprowadzenia remontów oraz prac termomodernizacyjnych,
- obecność azbestu w wielu budynkach wielomieszkaniowych,
- konieczność uproszczenia procedur przekształcania obiektów nieużytecznych na mieszkania socjalne,
- niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych,
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej,
- wysoka energochłonność komunalnej bazy mieszkaniowej.

### **Dziedzictwo historyczne:**

- obiekty o charakterze zabytkowym wymagające intensywnej rewaloryzacji.

## Rozdział 3

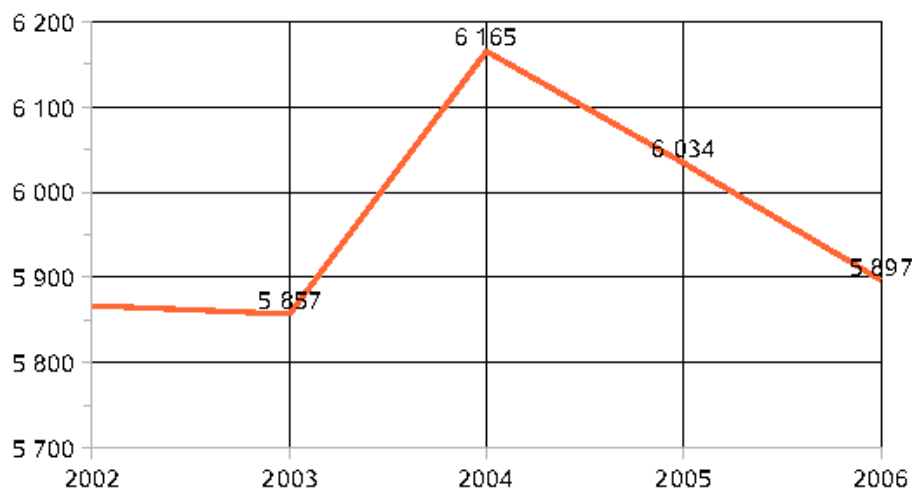
# Sfera gospodarcza

### 3.1 Przemysł, struktura i liczba podmiotów gospodarczych

Jednym z głównych atutów blisko stutysięcznego miasta Jastrzębia Zdrój, jest bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i układ komunikacji miejskiej. Dodatkowo w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, znajdować się będzie zjazd z planowanej autostrady A1, co z pewnością będzie kolejnym pozytywnym bodźcem dla potencjalnych inwestorów.

W ciągu ostatnich dwóch lat można zaobserwować spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON – na taki stan rzeczy wpływają między innymi takie czynniki jak niekorzystne saldo migracji w ruchu zewnętrznym, a także zmiana formy prawnej przez niektóre firmy, w związku z ich ekspansywnym rozwojem.

Rysunek 3.1: Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze własnościowej podmiotów gospodarczych, sektor prywatny (96,3%) zdecydowanie przeważał nad sektorem publicznym (3,7%). Natomiast pod względem sposobu prowadzenia działalności gospodarczej, zdecydowanie największy odsetek stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (79%), następnie działalność prowadzona w formie spółek cywilnych (ok. 9%) oraz spółki prawa handlowego (ok.



4,4%).

Miasto Jastrzębie Zdrój jest ośrodkiem przemysłowym o dominacji górnictwa węgla kamiennego. Strategicznym podmiotem dla gospodarki miasta jest utworzona w kwietniu 1993 roku, jako jedna z siedmiu powstałych wówczas spółek węglowych – Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. W jej skład weszło siedem samodzielnie funkcjonujących przedsiębiorstw górniczych, które przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Obecnie do JSW SA należy sześć kopalni: *Borynia*, *Budryk*, *Jas-Mos*, *Krupiński*, *Pniówek* i *Zofiówka* oraz *Zakład Logistyki Materiałowej*. Łącznie obszar górniczy spółki obejmuje 158 km<sup>2</sup>, a zasoby operatywne węgla szacowane są na 503,4 mln ton węgla. JSW SA zatrudnia ponad 22,3 tys. pracowników.

Jastrzębska Spółka Węglowa SA jest największym w Unii Europejskiej producentem węgla ortokoksowego, odznaczającego się wysokimi parametrami jakościowymi, który znajduje zastosowanie przede wszystkim w produkcji najwyższej jakości koksu wielkopiecowego. Jednakże, chcąc przedłużyć żywotność kopalni i utrzymać wydobywanie węgla koksowego na poziomie wystarczającym na potrzeby krajowych koksowni, JSW musi inwestować zarówno w budowę nowych poziomów wydobywczych w obecnie czynnych kopalniach, jak i sięgać po nowe złoża. Udostępnianie nowych złóż będzie się odbywało etapami. Rozwój społeczno-gospodarczy miasta zależeć będzie w dużej mierze od kondycji ekonomiczno-finansowej JSW S.A.

Do pozostałych największych podmiotów gospodarczych w mieście, zaliczyć można:

- Prymat Sp. z o.o. – duża, prężna firma, która zatrudnia ponad 300 osób w całej Polsce i generuje obroty przekraczające 140 milionów złotych rocznie. Przedsiębiorstwo z Jastrzębia Zdroju, które jest właścicielem marek *Kucharek*, *Prymat* i *Asta*, aktywnie działa także na rynkach zagranicznych. *Kucharek* to marka parasolowa dla różnych produktów spożywczych.
- Międzygminny Związek Komunikacyjny – utworzony w kwietniu 1991 r. przez 9 gmin ROP z siedzibą w Jastrzębiu Zdroju. Od 1993 roku, po przejęciu zadań planowania, organizacji, kontroli i dystrybucji biletów, MZK stał się pełnym organizatorem komunikacji miejskiej na terenie gmin tworzących Związek. Obecnie Międzygminny Związek Komunikacyjny organizuje komunikację na terenie 11 gmin z których 3 nie są członkami Związku.
- ELPLAST+ Sp. z o.o. – polska firma kontynuująca 25-letnie tradycje w przetwórstwie tworzyw sztucznych. Firma posiada szeroki i ciągle powiększający się program produkcji wyrobów z polietylenu i polipropylenu. Wyroby ELPLAST+ Sp. z o.o. są znane i sprzedawane na rynku krajowym i rynkach zagranicznych w zorganizowanej sieci dystrybucyjnej.
- Jastrzębskie Zakłady Remontowe Sp. z o.o. – przedmiotem działania spółki są usługi instalowania, napraw i konserwacji maszyn, wynajem maszyn górniczych oraz świadczenie usług górniczych dla kopalń. Jastrzębskie Zakłady Remontowe posiadają pięć wydziałów produkcyjno-remontowych oraz cztery wydziały górnicze.
- Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Spółka z o.o. – spółka która swoją działalność rozpoczęła od 1998 r., świadczy m.in. usługi w zakresie: analizy elementarnej i petrograficznej węgla, badania fizykochemicznego wód i ścieków, badania powietrza, pyłów i gazów kopalnianych, badania podstawowych właściwości olejów przemysłowych oraz w zakresie pomiarów i badania szkodliwości fizycznych i chemicznych występujących na stanowiskach pracy.

- Spółka Energetyczna JASTRZĘBIE S.A. – spółka rozpoczęła działalność w listopadzie 1995 roku. W jej skład weszły *EC Moszczenica* i *EC Zofiówka* z wcześniej przyłączoną ciepłownią *KWK Pniówek*. Założycielem, a zarazem właścicielem 100% akcji jest JSW S.A.
- Centrum Informatyki ROW Sp. z o.o. – założona w 1998 roku. Spółka powstała na bazie służb informatycznych Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. w wyniku restrukturyzacji polskiego górnictwa. Aktualnie zatrudnia 99 informatyków, elektroników, handlowców, specjalistów ds. wdrożeń systemów informatycznych. Misją Spółki jest uzyskanie statusu największego i najlepszego dostawcy nowoczesnych usług informatycznych w Rybnickim Okręgu Przemysłowym. Centrum Informatyki ROW Sp. z o.o. świadczy usługi w zakresie kompleksowej obsługi informatycznej klienta.
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Górnicze ROW-JAS Sp. z o.o. – od początku działalności oferta produkcyjna przedsiębiorstwa, uwarunkowana kwalifikacjami pracowników i wyposażeniem warsztatu, skierowana jest w głównej mierze na potrzeby branży górniczej. Wysoko wykwalifikowana kadra inżynieryjno-techniczna firmy we współpracy z wieloma instytucjami naukowo-badawczymi ciągle poszukuje nowe rozwiązania techniczne pragnąc sprostać coraz bardziej wymagającemu rynkowi górnictwu.

Według klasyfikacji EKD, ponad 40% zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajmowała się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (sekcja G). W dalszej kolejności znalazły się działalności związane z obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (12,5% - sekcja K), działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna oraz pozostała (8,9% - sekcja O), a także w zakresie budownictwa (7,8% - sekcja F).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Jastrzębia Zdroju, przypada 61 podmiotów gospodarczych (wobec średniej dla porównywanych miast wynoszącej 94 podmioty) przy rozpiętości od 56 do 140 podmiotów na 1000 mieszkańców. Zatem, można wnioskować, iż aktywność gospodarcza w Jastrzębiu Zdroju liczona ilością funkcjonujących podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców kształtuje się poniżej średniej dla miast porównywanych – w pobliżu dolnej granicy aktywności<sup>1</sup>.

Większość podmiotów gospodarczych, działających na terenie Jastrzębia Zdroju to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób (5526 podmioty, 93,71% ogółu). Małe firmy stanowią 5,02% ogółu podmiotów (296 firm). Średnie firmy stanowią 1,07% (63 podmioty). Duże firmy to zaledwie 12 podmiotów (0,2% ogółu podmiotów)<sup>2</sup>.

#### 3.1.1 Instytucje działające na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości

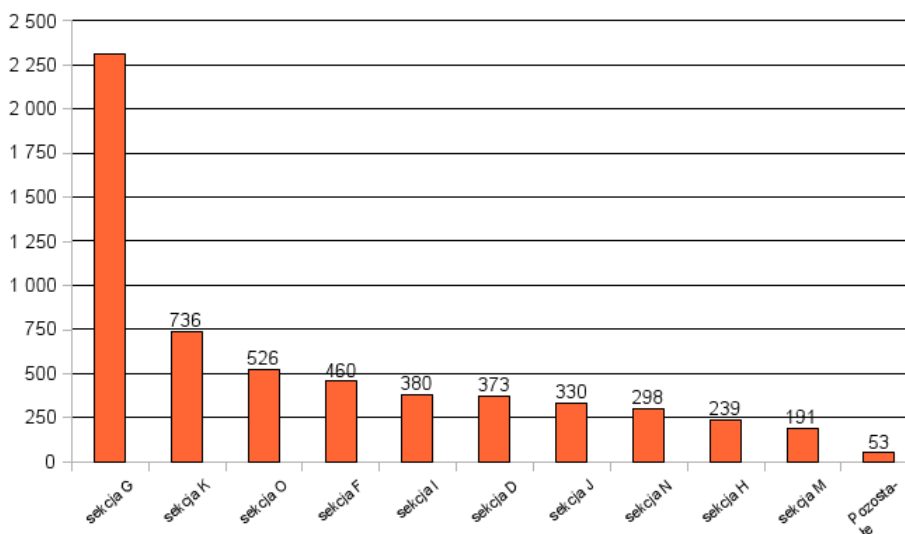
- *Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o.* – korzystając ze sprzyjających warunków do partnerskiej współpracy pomiędzy Miastem a JSW S.A. w zakresie gospodarczej rewitalizacji terenów pogórnich, przyjęto koncepcję rozwoju poprzez stworzenie stref gospodarczych. W wyniku tej współpracy, w lipcu 2000 roku powstała Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z

---

<sup>1</sup> Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu Zdroju – „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Jastrzębiu Zdroju w 2007 roku” – Jastrzębie Zdrój, kwiecień 2008 r.

<sup>2</sup> tamże.

Rysunek 3.2: Liczba podmiotów gospodarki narodowej — prywatnych — zarejestrowanych w rejestrze REGON według sekcji



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Legenda:

Sekcja G — handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego,

Sekcja K — obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,

Sekcja F — budownictwo,

Sekcja D — przetwórstwo przemysłowe,

Sekcja I — transport, gospodarka magazynowa i łączność,

Sekcja O — działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała,

Sekcja N — ochrona zdrowia i pomoc społeczna,

Sekcja J - pośrednictwo finansowe,

Sekcja H - hotele i restauracje

o.o. Udziałowcami Spółki są Miasto Jastrzębie Zdrój oraz Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. Na terenie strefy prowadzona jest już działalność usługowa, produkcyjna, handlowa. Z inicjatywy miasta projektowana jest na całym obszarze nowa infrastruktura drogowa i kanalizacyjna. Ze względu na różną przydatność i atrakcyjność terenów i obiektów Strefa dopuszcza wszystkie możliwe rodzaje działalności gospodarczej. Na terenach SAG-u stosowane będą ulgi dla inwestorów w postaci zwolnienia od podatku od nieruchomości.

- *Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.* – powstała na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1996 roku. Spółka ma za zadanie prowadzenie obrotu nieruchomościami na obszarze strefy, kompleksową obsługę procesów inwestycyjnych, świadczenie usług w zakresie promocji, marketingu i reklamy oraz prowadzenie działań promujących podejmowanie działalności gospodarczej w strefie. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. jest gestorem gruntów położonych na trzech Polach Inwestycyjnych (Bzie, Ruptawa i Moszczenica). Są to tereny całkowicie lub częściowo uzbrojone różnorodnie pod względem lokalizacji, wielkości, otoczenia umożliwiające dopasowania do potrzeb każdego inwestora, niezależnie od wielkości i branży.

Główne korzyści dla inwestorów ulokowanych w KSSE to przede wszystkim:

- pomoc publiczna w maksymalnej wysokości do 50% poniesionych nakładów inwestycyjnych (dla małych i średnich przedsiębiorstw maksymalną intensywność pomocy publicznej podwyższa się o 15 punktów procentowych, tj. 65% poniesionych nakładów),
  - możliwość korzystania ze zwolnienia w podatku dochodowym z tytułu zatrudnienia określonej liczby pracowników do wysokości 50% dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników.
- *Fundacja Jastrzębski Inkubator Przedsiębiorczości* – inkubator powstał w 1992 roku z inicjatywy Urzędu Miasta Jastrzębie Zdrój przy współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej. Jego powstanie wiązało się z narastającym bezrobociem, wynikającym z restrukturyzacji górnictwa oraz jako alternatywa dla lokalnego rynku pracy, zdominowanego przez zakłady górnicze. W ramach swych zadań Fundacja wspiera rozwój lokalnej przedsiębiorczości, oferując pomoc nowo powstałym firmom w osiągnięciu zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku.
  - *Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.* – powstał z inicjatywy Miasta w 2003 roku jako instytucja udzielająca poręczeń kredytów i pożyczek udzielanych przez banki i inne instytucje finansowe, zaciąganych przez małe i średnie przedsiębiorstwa. Udziałowcami Funduszu są: Miasto Jastrzębie Zdrój, Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. i Bank Spółdzielczy w Jastrzębiu Zdroju. Pomysł uruchomienia Funduszu zrodził się w Urzędzie Miasta Jastrzębie Zdrój, jako jedno z narzędzi mających na celu wspieranie przedsięwzięć gospodarczych oraz przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia.
  - *Gminne Centrum Informacji* – placówka ukierunkowana na aktywizację ludzi młodych, absolwentów i aktywnych gospodarczo bezrobotnych oraz na ożywienie lokalnego rynku pracy poprzez zapewnienie łatwego dostępu do nowoczesnych technologii przekazu informacji. Gminne Centrum Informacji świadczy usługi polegające na, preorientacji zawodowej dla uczniów, porad w zakresie prawa pracy oraz uruchamiania własnej działalności. Świadczy również usługi w zakresie: udostępniania sprzętu informatycznego, korzystania z Internetu, redagowania tekstów ofert pracy, drukowania i skanowania itp.

## 3.2 Rolnictwo

Wśród użytków rolnych na terenie Jastrzębia Zdroju zdecydowanie dominują grunty orne (82,8%). Na terenie miasta Jastrzębie Zdrój wyodrębniono 3 rodzaje gleb:

- bielcowe i pseudobielcowe – 50%,
- brunatne kwaśne – 24%,
- brunatne wyługowane – 13%.

Są to gleby średniej jakości, zaliczane głównie do klasy IIIa i IIIb (37%) oraz do klasy IV a i IV b (52%). Badania gleb na terenie miasta przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach wskazały, iż: – wszystkie pobrane próbki zaliczyć należy do gleb średnich; – są to gleby lekko kwaśne lub kwaśne; – 50% pobranych próbek wymagało wapnowania; – pobrane próbki zawierały bardzo wysokie ilości fosforu

i magnezu oraz wysokie ilości potasu; – zawartość boru, miedzi i żelaza kształtowała się na średnim poziomie, natomiast cynku na poziomie średnim; – zawartość metali ciężkich nie była przekroczona w żadnej z pobranych próbek.

Struktura użytków rolnych została przedstawiona w tabeli 3.1.

Tablica 3.1: Sposób użytkowania gruntów w mieście

Sposób użytkowania	Powierzchnia [ha]	% arealu
Grunty orne	4 242	49,65
Sady	9	0,10
Łąki	559	6,54
Pastwiska	315	3,69
Lasy i grunty leśne	608	7,12
Pozostałe grunty i nieużytki	2 811	32,9
<b>Razem:</b>	<b>8 544</b>	<b>100,00</b>

Źródło: dane Urzędu Miasta Jastrzębie Zdrój

Na terenie miasta przeważają gospodarstwa do 1 ha włącznie, a na drugim miejscu gospodarstwa powyżej 1 ha, ale mniej niż 2 ha. Analiza zagospodarowania gruntów rolnych wykazuje, iż najwięcej gruntów przeznaczonych zostaje pod zasiewy. Najczęściej sadzone są ziemniaki i pszenica ozima. Spowodowane jest to typem gleb występujących na obszarze Jastrzębia Zdroju. Najczęściej hodowanymi zwierzętami są kury, kury niołki i bydło. Wiele gospodarstw nastawionych jest na produkcję roślinną. Zabudowa w gospodarstwach rolnych obserwuje się przewagę budynków wielofunkcyjnych nad obiektami typowymi dla gospodarstw rolnych. Ze względu na cel produkcji zdecydowanie dominują gospodarstwa prowadzone na potrzeby własne.

### 3.3 Tereny inwestycyjne

Dla potencjalnych inwestorów Miasto oferuje obecnie trzy oferty inwestycyjne, których krótka charakterystyka przedstawiona została poniżej.

- *Oferta inwestycyjna nr 1*

Nieruchomość położona w zachodniej części Miasta Jastrzębie Zdrój przy ul. Wodzisławskiej (byłe tereny kopalni *JAS-MOS – Szyby III*). Na obszar składają się działki niezabudowane o łącznej powierzchni 10,4140 ha. Zgodnie z obowiązującym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego na niniejszym terenie dopuszcza się powstanie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Właścicielem jest Skarb Państwa, który oddał niniejszy teren w użytkowanie wieczyste Jastrzębskiej Strefy Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o. Teren jest uzbrojony w linię energetyczną i teletechniczną, wodociągową, kanalizacyjną. Obszar został oczyszczony z zabudowań przydatnych wyłącznie dla przemysłu wydobywczego i nie nadających się do adaptacji. Szyby kopalniane zostały zasypane, teren jest wyrównany i nie podlega wpływowi eksploatacji górniczej. Teren przylega do drogi DW 933 Pszczyna – Pawłowice – Jastrzębie Zdrój – Wodzisław Śląski. Odległość obszaru od planowanego zjazdu z autostrady A1 wynosi ok. 2 km.

- *Oferta inwestycyjna nr 2*

Obszar położony na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Jastrzębsko-Żorskiej, w południowej części miasta (Jastrzębie Zdrój – Ruptawa). Obszar obejmuje dwa niezależne tereny o łącznej powierzchni 5.15 ha.

Tereny przeznaczone są pod rozwój funkcji przemysłowo-usługowej. Właścicielem jest Agencja Nieruchomości Rolnych. Teren uzbrojony jest w sieć wodociągową, energetyczną, teletechniczną oraz kanalizację sanitarną. Teren nie podlega wpływom eksploatacji górniczej.

- *Oferta inwestycyjna nr 3*

Obszar położony na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Jastrzębsko-Żorskiej, we wschodniej części Jastrzębia Zdroju w pobliżu ul. Pszczyńskiej. Na obszar składają się 3 działki niezabudowane, o łącznej powierzchni 5,91 ha. Teren przeznaczony jest pod rozwój funkcji przemysłowo-usługowej. Właścicielem jest Agencja Nieruchomości Rolnych i osoba fizyczna. Teren jest uzbrojony w sieć wodociągową, sieć gazową, sieć energii elektrycznej, sieć telefoniczną oraz kanalizację sanitarną. Teren podlega umiarkowanym wpływom eksploatacji górniczej. Obszar o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej, w pobliżu drogi nr 933 Pszczyna – Pawłowice – Jastrzębie Zdrój – Wodzisław Śląski. W bliskim sąsiedztwie zlokalizowana jest linia transportu kolejowego.

### 3.4 Identyfikacja problemów

- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą,
- brak dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii,
- duże rozdrobnienie działalności handlowej i usługowej,
- spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowany w systemie REGON, w ciągu ostatnich 2 lat,
- znaczne uzależnienie rozwoju społeczno-gospodarczego miasta od kondycji ekonomiczno-finansowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.,
- stosunkowo niski wskaźnik aktywności gospodarczej.

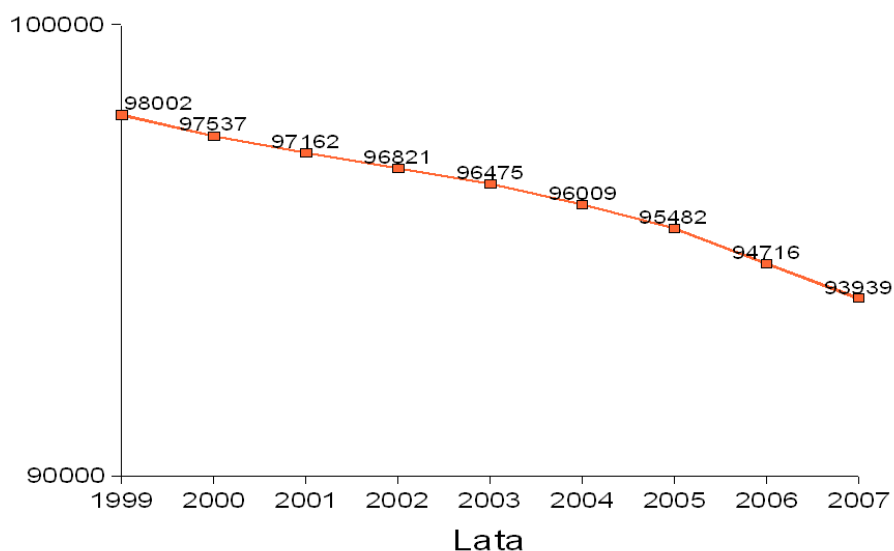
## Rozdział 4

# Sfera społeczna

### 4.1 Struktura demograficzna i społeczna

Jastrzębie Zdrój jest miastem na prawach powiatu, liczącym 93 939 mieszkańców (dane GUS na dzień 31 XII 2007), co stanowi 15% populacji podregionu wodzisławsko-jastrzębskiego i 2% populacji całego województwa. W mieście zaznacza się przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami (na 100 mężczyzn, przypada 103 kobiety). Na przełomie ostatnich lat można zauważyć nieznaczny spadek liczebności ludności miasta, który jednak przebiera charakter trwałego negatywnego trendu w tym zakresie. Zmiany te zestawiono na wykresie 4.1.

Rysunek 4.1: Liczba mieszkańców miasta Jastrzębie Zdrój



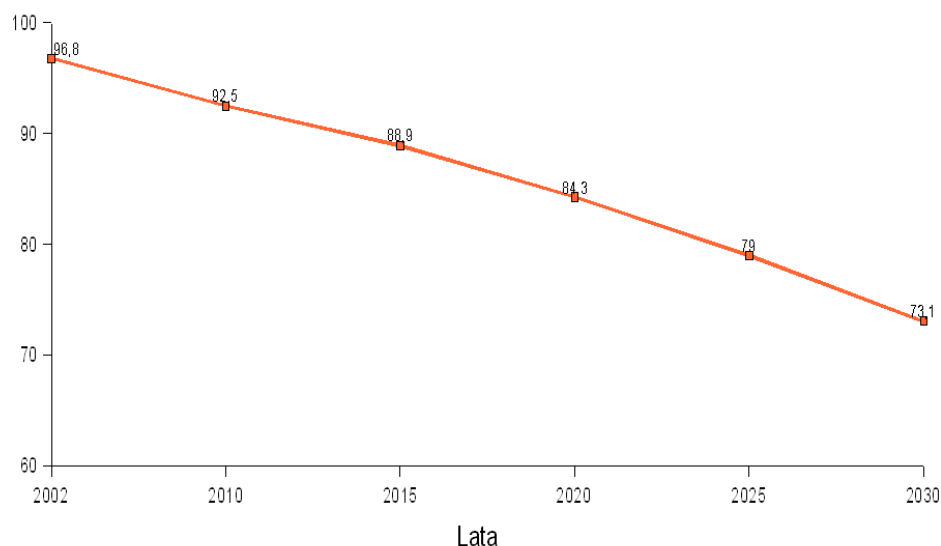
*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (liczba ludności mierzona wg faktycznego miejsca zamieszkania)*

W następnych latach należy raczej spodziewać się kontynuacji wspomnianego negatywnego trendu. Wskazuje na to analiza prognozy ludności Polski do 2030 r., przygotowana przez ekspertów Głównego Urzędu Statystycznego, Rządowej Rady Ludnościowej i Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk. Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek rozrodczości, nie

jest jeszcze procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się rosnący poziom wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym. Zgodnie z opiniami ekspertów, w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności. W dalszym ciągu będzie następował spadek umieralności i wzrost przeciętnej długości życia, jednak odrabianie zaległości w tej dziedzinie w stosunku do krajów najbardziej rozwiniętych będzie następowało wolniej niż w ostatniej dekadzie. W najbliższych latach wzrośnie również skala migracji zagranicznych, głównie młodych, często dobrze wykształconych osób, stąd zwiększy się ujemne saldo migracji.

Przytoczona analiza wskazuje jednoznacznie, że utrzymany zostanie trend spadkowy dla Jastrzębia Zdroju – na wykresie 4.2 przedstawiono graficznie tą tendencję.

Rysunek 4.2: Prognoza ludności dla Jastrzębia Zdroju do roku 2030



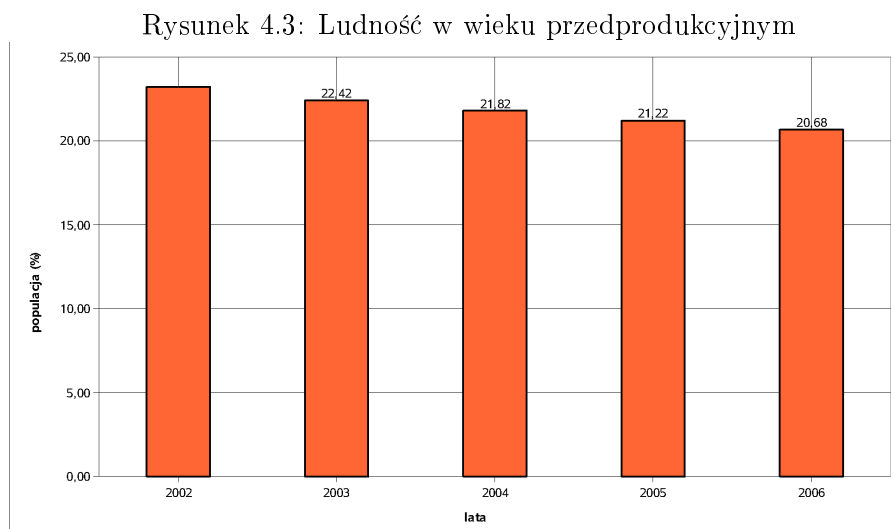
*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS*

Do wyżej przytoczonych, ogólnokrajowych, przyczyn tego niekorzystnego zjawiska, należałoby dodać jeszcze przyczyny lokalne, typowe dla większości miast górniczych, a mianowicie zjawiska takie jak ujemna migracja i niski przyrost naturalny w mieście spowodowane między innymi spowolnieniem rozwoju górnictwa i prowadzonymi procesami restrukturyzacyjnymi, czego naturalną konsekwencją jest odchodzenie coraz większej liczby osób z górnictwa i ich powrót w rodzinne strony.

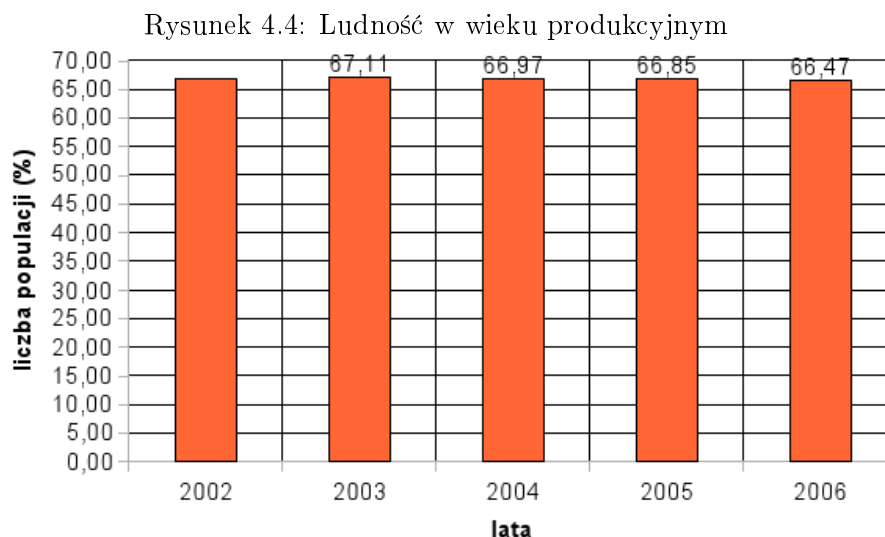
Ludność miasta Jastrzębia Zdroju stanowi 15% populacji podregionu wodzisławsko-jastrzębskiego oraz 2% populacji województwa śląskiego. Niekorzystnie przedstawia się struktura wiekowa mieszkańców miasta. Na poniższych wykresach przedstawiono niekorzystne trendy w tym zakresie w przeciągu ostatnich 5 lat, przejawiające się przede wszystkim zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym (blisko 3%) i zwiększającą w wieku poprodukcyjnym (ponad 3%), co świadczy jednoznacznie o „starzeniu” się społeczeństwa miasta. Te negatywne tendencje przedstawiono na wykresach 4.3 na następnej stronie, 4.4 na następnej stronie i 4.5 na stronie 33.

Struktura wiekowa mieszkańców miasta Jastrzębia Zdroju nie odbiega znacząco od





Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

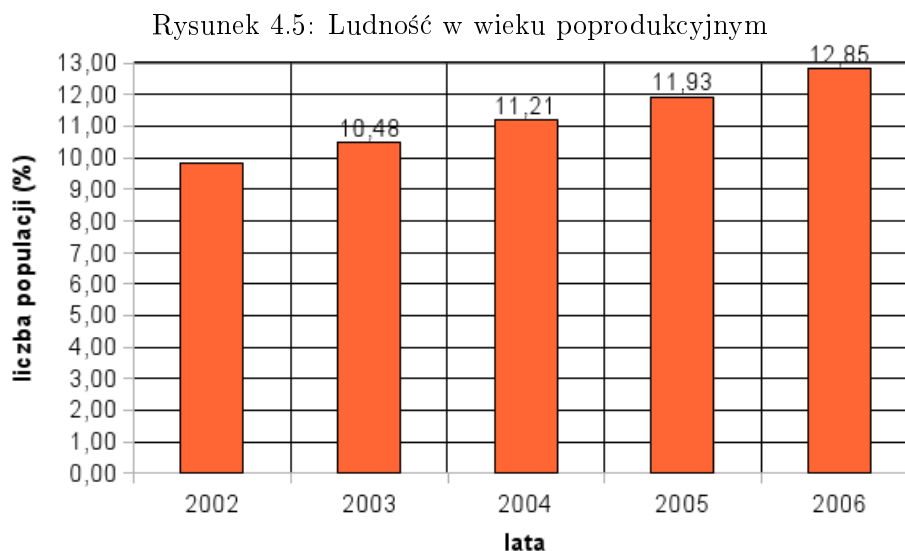


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

struktur wiekowych ludności podregionu rybnickiego, jak i całego województwa śląskiego. Pomimo niekorzystnych trendów w strukturze wiekowej mieszkańców, sytuacja Miasta pod tym względem i tak przedstawia się korzystnie na tle podregionu i regionu. Miasto ma najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz najniższy w wieku poprodukcyjnym (wykres: 4.6 na następnej stronie).

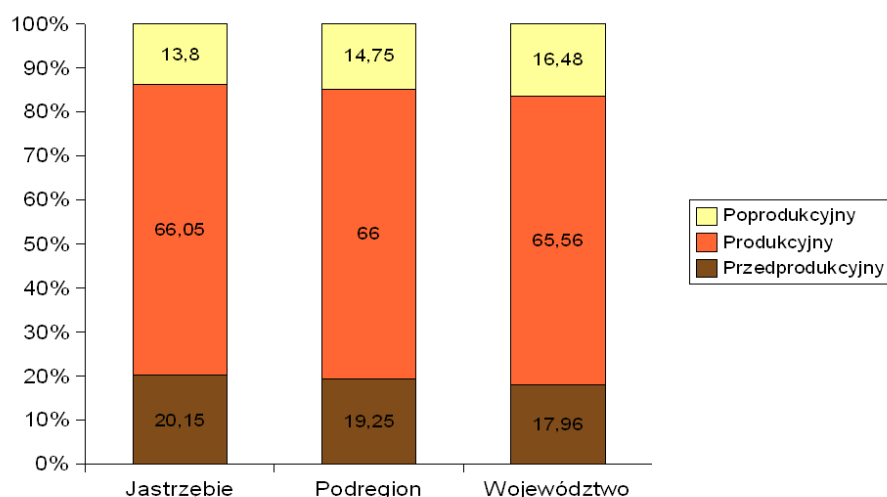
#### 4.1.1 Przyrost naturalny

Istotnym wskaźnikiem charakteryzującym strukturę demograficzno-społeczną miasta jest przyrost naturalny. Jak widać w poniższej tabeli 4.1 na stronie 34, w badanym czasookresie, przyrost naturalny kształtował się cały czas na dodatnim poziomie. Jest to z pewnością pozytywny symptom, aczkolwiek nie należy wyciągać zbyt pochopnych wniosków z tego faktu, gdyż wskaźnik ten należy rozpatrywać w zestawieniu z pozostałymi wskaźnikami demograficznymi. Szczególnie istotne jest tutaj porównanie ze



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 4.6: Struktura wiekowa ludności



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

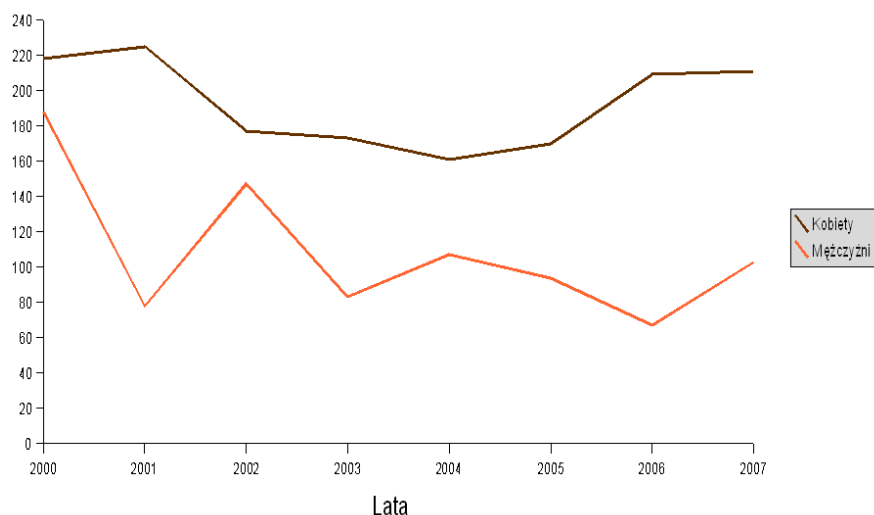
strukturą wiekową mieszkańców, która pod tym względem wykazuje odwrotną tendencję. Można to uzasadnić faktem, iż większa liczba urodzeń w stosunku do zgonów, nie rekompensuje w całości znacznie szybciej rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Reasumując, należy stwierdzić, że mimo tego, iż utrzymujący się dodatni przyrost naturalny jest niewątpliwie pozytywnym zjawiskiem, to jednak jego zasięg nie jest na tyle duży, aby odwrócić niekorzystne trendy w strukturze demograficznej miasta.

Tablica 4.1: Przyrost naturalny

Przyrost naturalny			
Lata	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2000	218	188	406
2001	225	78	303
2002	177	147	324
2003	173	83	256
2004	161	107	268
2005	170	94	264
2006	209	67	276
2007	211	103	314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 4.7: Przyrost naturalny (kobiety / mężczyźni)

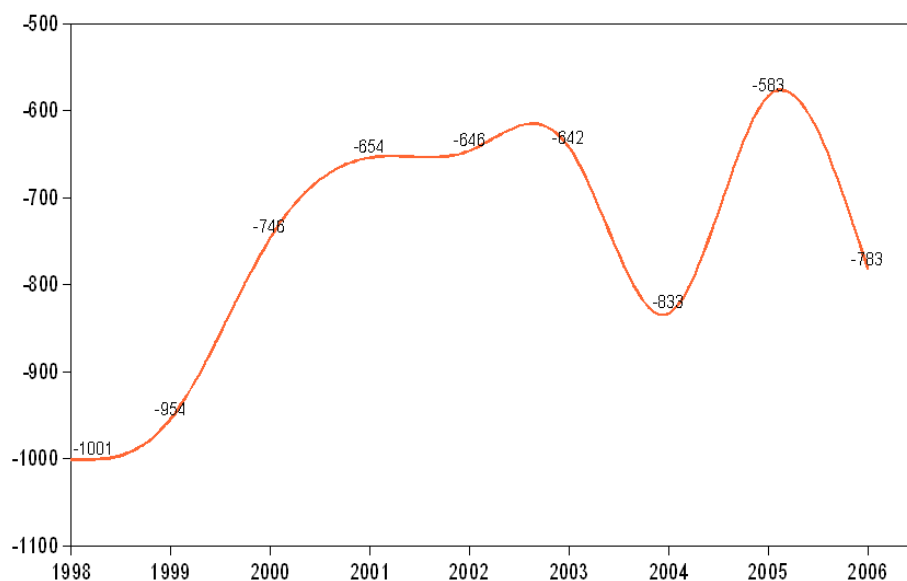


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

#### 4.1.2 Migracje

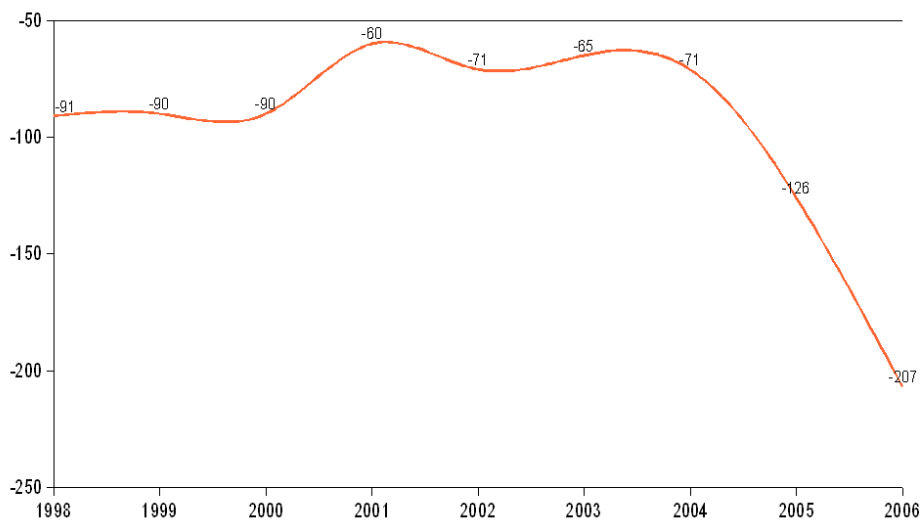
Kolejnym negatywnym zjawiskiem w analizie sytuacji demograficzno-społecznej miasta, jest trwałe ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym (wykres: 4.8 na następnej stronie), jak i zewnętrznym (zagranicznym, wykres: 4.9 na następnej stronie), przy czym znacznie wyższy ujemny wskaźnik występuje w przypadku migracji wewnętrznej. W ruchu zewnętrznym wyraźny odpływ mieszkańców szczególnie uwidocznił się po roku 2004, co związane jest z wejściem Polski w struktury Unii Europejskiej. Można przypuszczać, iż w najbliższych latach tendencja ta zostanie utrzymana. Ruch migracyjny często powodowany jest niemożnością znalezienia pracy oraz brakiem perspektyw rozwojowych. Niestety, należy przewidywać, iż sytuacja ta będzie się utrzymywała w następnych latach, co spowodowane jest głównie łatwiejszym dostępem do pracy za granicą.

Rysunek 4.8: Saldo migracji w ruchu wewnętrznym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 4.9: Saldo migracji w ruchu zewnętrznym



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

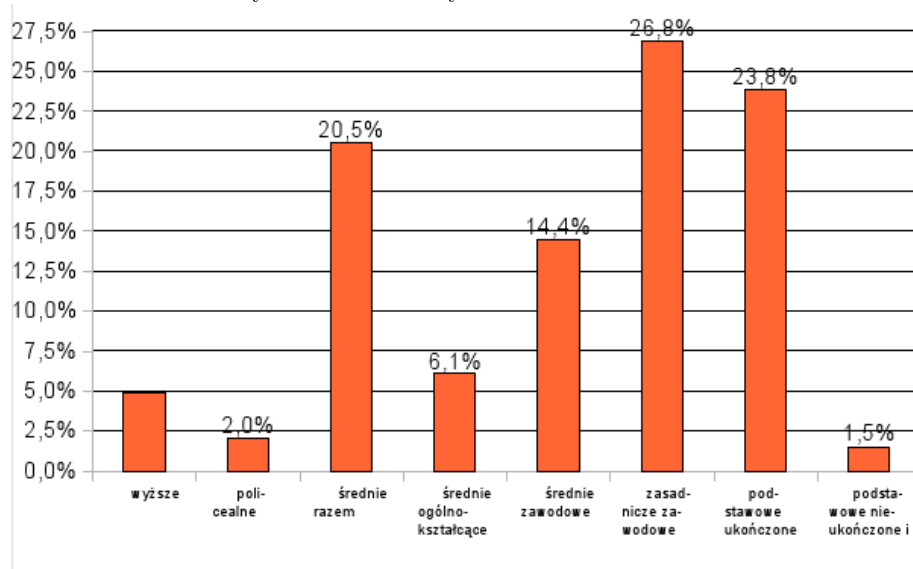
#### 4.1.3 Poziom wykształcenia

W 2002 roku poziom wykształcenia mieszkańców miasta Jastrzębie Zdrój przedstawiał się tak jak na wykresie 4.10 na następnej stronie<sup>1</sup>.

Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta w badanym okresie, należy uznać za niezadowalającą. Ponad połowa mieszkańców miasta nie posiadała średniego wykształ-

<sup>1</sup>Dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r.

Rysunek 4.10: Wykształcenie ludności



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

cenia, zaś niespełna 5% mogło się wykazać wyższym wykształceniem. Największa liczba mieszkańców posiadała wykształcenie zasadnicze zawodowe, czego nie można interpretować jako *stricte* negatywnego zjawiska, gdyż w chwili obecnej wykwalifikowani pracownicy są równie bardzo poszukiwani na rynku pracy, jak np. osoby z wykształceniem ogólnokształcącym, czy nawet osoby z wykształceniem wyższym o bardzo powszechnym na rynku pracy profilu. Niepokoić natomiast może fakt, iż blisko co czwarty mieszkaniec Jastrzębia Zdroju posiadał zaledwie wykształcenie podstawowe. To zjawisko należy rozpatrywać w bardzo negatywnych kategoriach, gdyż takie osoby, najczęściej cechują się tzw. *bezradnością życiową*, co sprawia iż są one częstymi klientami ośrodków opieki społecznej oraz urzędów pracy. Jeżeli chodzi o poziom wykształcenia w podziale na płeć, można zaobserwować pewne zależności. Wśród ogółu osób z wykształceniem wyższym oraz średnim, przeważają kobiety (odpowiednio 56% i 57%), natomiast populacja „męska” przeważa w wykształceniu zawodowym (wprawdzie stosunek osób z wykształceniem średnim zawodowym rozkłada się niemalże na równi, jednakże już odsetek mężczyzn z wykształceniem zasadniczym zawodowym, znacznie przewyższa odsetek kobiet i wynosi ponad 63%). Ponadto, większa liczba kobiet ma ukończone zaledwie podstawowe wykształcenie (57%).

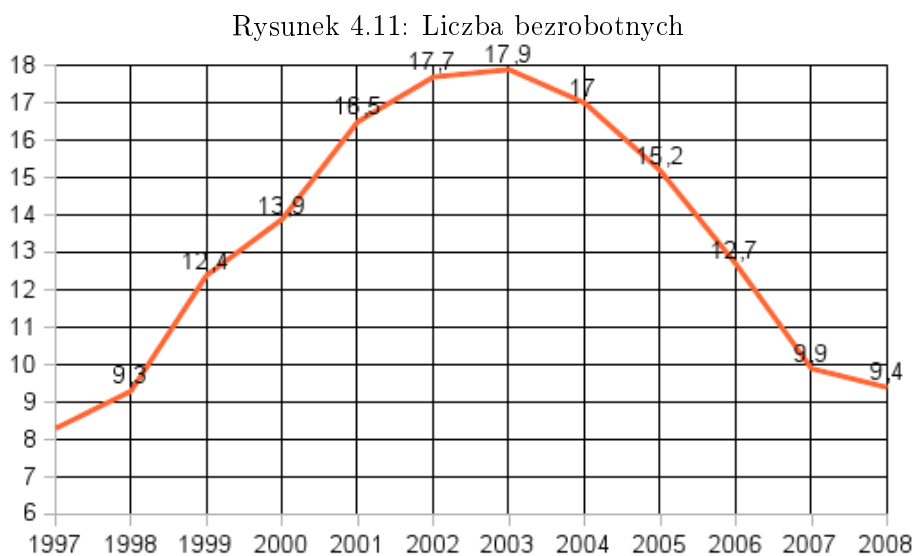
Porównując poziom wykształcenia na tle podregionu i regionu, należy stwierdzić, iż mieszkańcy miasta są statystycznie niemal jednakowo wykształceni jak mieszkańcy całego podregionu, lecz wypadają już nieco gorzej pod tym względem w porównaniu ze statystycznym mieszkańcem województwa (mniejsza liczba osób z wykształceniem wyższym i średnim oraz większa z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym).

Należy domniemywać, iż kolejne badanie poziomu wykształcenia mieszkańców miasta da korzystniejsze wyniki, przede wszystkim za sprawą funkcjonujących na terenie miasta ośrodków zamiejscowych szkół wyższych, takich jak Uniwersytet Śląski, Akademia Wychowania Fizycznego, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych oraz Akademia Górniczo-Hutnicza. Ponadto, zarówno młodzież, jak i osoby dorosłe są obecnie bardziej świadome korzyści jakie niesie posiadanie *dobrego* wykształcenia. Warto również za-

uważyć, iż dane pochodzące ze Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 roku – ze względu na termin jego przeprowadzenia (tj. maj 2002 r.) – oddają niepełny obraz sytuacji, ponieważ uczniowie różnych typów szkół, którzy kończyli naukę w 2002 r. w momencie spisu nie posiadali jeszcze świadectwa ukończenia szkoły i zostali zaliczeni do niższego poziomu wykształcenia. Dane spisowe dotyczą zatem sytuacji z początku roku szkolnego.

#### 4.1.4 Bezrobocie

Analizując sytuację związaną z rynkiem pracy, zauważyć można, iż już od 4 lat regularnie spada liczba osób bezrobotnych. Zjawisko to jest wielopłaszczyznowe. Po części, spadająca liczba osób bezrobotnych, jest odzwierciedleniem ogólnego spadku populacji miasta, po części zjawisko to jest spowodowane wejściem Polski w struktury Unii Europejskiej i związanymi z nią nowymi możliwościami w podejmowaniu pracy za granicą, po części zaś na zmniejszającą się liczbę bezrobotnych ma wpływ ogólnie polepszająca się sytuacja gospodarcza kraju, co ma oczywiście bezpośrednie przełożenie na rynek pracy. W skali lokalnej, należy również podkreślić wzrost zapotrzebowania na węgiel koksujący i związaną z tym zjawiskiem bardzo dobrą sytuację JSW S.A. – strategicznego pracodawcy na terenie miasta. Ponadto, na poniższym wykresie można dopatrzeć się również zjawiska koniunkturalności, albowiem wyraźnie widać, iż obecna stopa bezrobocia zbliża się do tej sprzed ponad 10 lat, kiedy obserwowano ogólnokrajowe ożywienie gospodarcze. Co istotne, nic nie wskazuje aby w najbliższych latach sytuacja na rynku pracy miała ulec pogorszeniu, a wręcz można zaryzykować prognozę o dalszym spadku stopy bezrobocia, albo co najmniej o wejściu w trend horyzontalny na stosunkowo niskim poziomie. (wykres: 4.11).

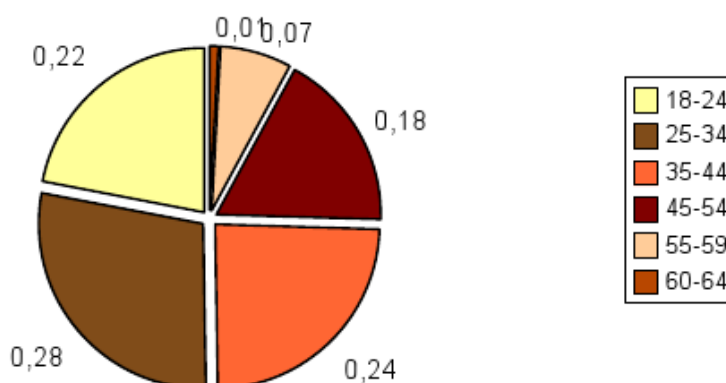


Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębie Zdroju (stan na I kwartał 2008 r.)

Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych ze względu na wiek, największą grupę stanowią osoby w wieku 25-34 lat (28%) oraz w wieku 35-44 lat (24 %). Tak duży odsetek osób bezrobotnych we wskazanych przedziałach wiekowych, z pewnością nie jest korzystnym zjawiskiem.

Najbardziej niepokojącym zjawiskiem w analizie sytuacji na rynku pracy, jest z

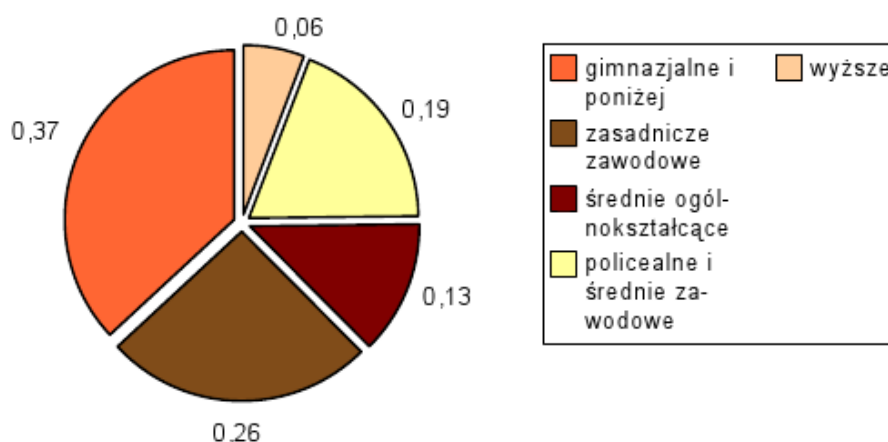
Rysunek 4.12: Bezrobotni według wieku



Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębiu Zdroju

pewnością problem długotrwałego bezrobocia. Aż co trzeci zarejestrowany bezrobotny, pozostaje bez pracy już od ponad dwóch lat, a blisko co drugi co najmniej od 12 miesięcy. Stan długotrwałego bezrobocia pociąga za sobą negatywne skutki psychiczne i społeczne. Osoby nie mogące znaleźć pracy przez długi czas obniżają swą życiową aktywność, tracą wiarę w swe możliwości, przestają podnosić kwalifikacje i poszukiwać pracy. Częstym skutkiem jest narastanie postawy roszczeniowej i wyuczonej bezradności. Osoby takie są bardzo częstymi klientami ośrodków pomocy społecznej.

Rysunek 4.13: Bezrobotni według wykształcenia



Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębiu Zdroju

Reasumując zatem, mimo obserwowanego polepszenia sytuacji na rynku pracy, zjawisko bezrobocia, a w szczególności długotrwałego oraz dotyczącego młode osoby, w dalszym ciągu jest znacznym problemem dla społeczności miasta. W związku z tym, zarówno władze miasta, jak i inni aktywni uczestnicy życia społeczno-gospodarczego miasta, powinni prowadzić działania zmierzające do aktywizacji lokalnej społeczności

oraz do tworzenia na obszarze miasta „przyjaznego” klimatu dla przedsięwzięć biznesowych.

### 4.1.5 Aktywność ekonomiczna mieszkańców

W 2006 roku, w Jastrzębiu Zdroju było 31,7 tys. pracujących. Oznacza to, że połowa (49,7%) mieszkańców w wieku produkcyjnym z różnych przyczyn nie pracuje. Na 31 675 pracujących 70,1% to mężczyźni, jedynie 9 470 osób to kobiety (29,9%). Większość jest związana z sektorem przemysłowym (64,22%, 11,64% to kobiety), z sektorem usługowym – 33,49% (w tym sektorze 63,45% to kobiety), z rolniczym – jedynie 2,29% (51,24% to kobiety). W przemyśle pracują przede wszystkim mężczyźni, którzy stanowią 88,36% pracowników przemysłu. Kobiety stanowią większość (63,45%) pracowników w usługach. W rolnictwie pracują praktycznie po połowie kobiety (51,24%) i mężczyźni (48,76%).<sup>2</sup>

Sporym problemem dla Miasta jest duża ilość *młodych emerytów* – osób w wieku produkcyjnym po przejściu na emerytury górnicze. Osoby te po zaprzestaniu aktywności zawodowej mają problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego i wykorzystaniem własnego potencjału i umiejętności zawodowych. Wiele z tych osób, po latach pracy w kopalni, ma problemy ze zdrowiem (głównie choroby stawów, kręgosłupa oraz płuc), jednakże brak ich zagospodarowania w innych zawodach to duże marnotrawstwo dobrze wykwalifikowanej siły roboczej. Co istotne, po przejściu na wczesną emeryturę, wielu byłych górników popada w stagnację, poczucie bezużyteczności i apatię, co często przekłada się na generowanie zjawisk problemowych zarówno w skali rodziny, jaki i szerzej – w skali miasta.

Liczne projekty realizowane przez Urząd Pracy, władze samorządowe Jastrzębia Zdroju oraz instytucje zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych na terenie miasta, dają szansę na stopniową poprawę sytuacji w tym zakresie poprzez efektywne zagospodarowanie osób odchodzących z górnictwa. Zmiany tego typu, ze względu na swoją kompleksowość wynikającą z konieczności wprowadzenia zmian w stylu życia, światopoglądzie i mentalności, są jednak bardzo trudne i długotrwałe więc na efekty zauważalne w skali miasta można liczyć dopiero w perspektywie kilku bądź kilkunastoletniej.

## 4.2 Warunki i jakość życia mieszkańców

### 4.2.1 Infrastruktura edukacyjna

Z najwyższą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym nie idzie w parze liczba młodzieży uczącej się, choć jest to wciąż wielkość powyżej średniej dla miast porównywanych – 18% ogółu mieszkańców to młodzież pobierająca naukę w szkołach od podstawowych do pomaturalnych (różnego typu), przy rozpiętości w porównywanych miastach od 14% do 20%. Do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszcza 71% ogółu uczącej się młodzieży (średnia 64%). Stosunkowo niewielki procent młodzieży podejmuje naukę w różnych typach szkół pomaturalnych – 1% w stosunku do średniej 3% przy rozpiętości od 0 do 6%.

W Mieście zlokalizowanych jest wiele jednostek oświatowych, gwarantujących dzieciom i młodzieży zdobycie podstawowej wiedzy i umiejętności praktycznych umożliwiających zdobycie zawodu. Należą do nich:

---

<sup>2</sup>Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu Zdroju – „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Jastrzębiu Zdroju w 2007 roku” – Jastrzębie Zdrój, kwiecień 2008 r.



- 23 przedszkola,
- 18 szkół podstawowych,
- 13 gimnazjów,
- 13 szkół ponadgimnazjalnych,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia.

W przypadku szkolnictwa ponadpodstawowego struktura kształcenia ulega licznym zmianom. Oprócz istniejących już średnich szkół technicznych oferujących zdobycie zawodu w różnych dziedzinach przemysłu powstają kierunki dostosowywane do istniejących warunków społeczno-gospodarczych. Optymizmem napawa także fakt, iż miasto realizuje przyjęte założenia długofalowej polityki edukacyjnej na lata 1999-2010.

Na terenie miasta mieszczą się ośrodki kształcenia wyższego, takie jak:

- Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych z sekcjami języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego.
- Ośrodek Działalności Dydaktycznej Uniwersytetu Śląskiego, który kształci młodzież w trzech kierunkach: pedagogika, fizyka-informatyka, marketing i zarządzanie oraz na studiach podyplomowych: zarządzanie w oświacie, doradztwo zawodowe, zarządzanie zasobami ludzkimi, pedagogika specjalna i resocjalizacja. Dodatkowo przy Ośrodku działa Uniwersytet Trzeciego wieku skupiający osoby starsze, które mają możliwość wysłuchania wykładów z różnych dziedzin nauki.
- Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Górniczo Hutniczej w Jastrzębiu Zdroju oferujący studia dzienne i wieczorowe kształcący młodzież na wydziałach Górnictwa i Geoinżynierii oraz Informatyki Stosowanej. Przy Ośrodku uruchomiono Wszechnicę edukacyjną Technicznego Uniwersytetu Otwartego AGH w Krakowie.
- Akademia Wychowania Fizycznego – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny.

W Mieście działa również 7 szkół niepublicznych oraz Centrum Kształcenia Praktycznego, dające szanse zdobycia wiedzy praktyczno-teoretycznej zarówno młodzieży, jak i dorosłym.

Oprócz jednostek zapewniających dzieciom i młodzieży uzyskania ogólnej wiedzy w wyżej wymienionych placówkach oświatowych istnieje na terenie miasta szereg placówek wychowania pozaszkolnego współuczestniczącego w rozwoju młodego pokolenia. Ich głównym celem jest kształtowanie i rozwijanie uzdolnień dzieci i młodzieży, pogłębianie ich wiedzy i pomoc w zdobywaniu przez nie umiejętności oraz zapobieganie patologiom społecznym poprzez umiejętne zagospodarowanie czasem wolnym. Jedną z takich placówek jest Międzyszkolny Ośrodek Sportowy mieszczący się przy ulicy Harcerskiej 14B. W ramach wychowania prozdrowotnego, przy współudziale przedszkoli, szkół, klubów sportowych i Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji organizowane są zajęcia sportowe, takie jak:

- gimnastyka korekcyjno kompensacyjna dla przedszkolaków,
- koszykówka,
- lekkoatletyka,

- piłka ręczna i gry zespołowe,
- piłka siatkowa,
- pływanie,
- tenis stołowy.

Dodatkowo, angażując społeczność lokalną, placówka organizuje festyny rodzinne, pikniki, wyjazdy weekendowe, wycieczki oraz inne rodzinne formy aktywności ruchowej.

Funkcjonującą na terenie miasta placówką resortu oświaty o specjalistycznym zakresie jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Przy współpracy z rodziną, szkołą i placówkami oświatowo-wychowawczymi prowadzi ona działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. Swoje zadania statutowe w zakresie zintegrowanej i systemowej opieki psychologiczno-pedagogicznej Poradnia realizuje w 4 działach:

- opieki nad rodziną z małym dzieckiem,
- pomocy psychologicznej rodzinie dziecka szkolnego,
- poradnictwa i pomocy młodzieży,
- poradnictwa zawodowego.

### 4.2.2 Ochrona zdrowia

Na terenie miasta funkcjonuje wysokospecjalistyczna placówka ochrony zdrowia jaką jest Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2. Oddany do użytku w 1976 roku, pierwotnie przeznaczony był przede wszystkim dla pracowników kopalń działających na terenie Jastrzębia Zdroju i Rybnickiego Okręgu Węglowego. Szpital oferuje pacjentom opiekę szpitalną na 16 oddziałach oraz 3 oddziałach mieszczących się przy ul. Krasickiego 21. W ciągu roku w szpitalu (posiadającym 703 łóżka szpitalne) leczonych jest około 31.000 pacjentów, dokonuje się 6.600 zabiegów operacyjnych i odbieranych jest średnio 1000 porodów. Z poradni specjalistycznych korzysta rocznie 81.000 pacjentów, natomiast porad ambulatoryjnych w Izbie Przyjęć udzielanych jest 30.000. W Szpitalu zatrudnionych jest 1.039 pracowników, w tym wyższy personel medyczny w liczbie 166 osób, a także pielęgniarki, położne i inny średni personel medyczny w liczbie 642 osób; administracja stanowi 60 osób oraz pozostały personel, w tym obsługa techniczna, liczące 109 pracowników.

Oprócz Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego na terenie miasta działa również Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla dzieci. Ponadto mieszkańcy miasta mogą leczyć się w 42 niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej i korzystać z 15 indywidualnych praktyk lekarskich głównie stomatologicznych. Na terenie miasta funkcjonuje 26 aptek, w tym jedna całodobowa.

### 4.2.3 Kultura, sport, rekreacja, turystyka

#### 4.2.3.1 Kultura

Jastrzębie Zdrój posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturę kulturalną umożliwiającą mieszkańcom zarówno bierne jak i czynne uczestnictwo w życiu kulturalnym miasta.

Urozmaiconą ofertę kulturalną w mieście proponuje Miejski Ośrodek Kultury. Ośrodek jest organizatorem licznych festiwali, konkursów, koncertów i spektakli teatralnych, festynów, happeningów, spotkań autorskich, prelekcji, rajdów oraz imprez okolicznościowych. W 9 placówkach zlokalizowanych na terenie całego miasta. tj.: *Astrze, Iskierce, Kanonie, Nastolatku, Skarbniku, Stryzku, Metronomie, Kaktusie i Domu Zdrojowym*, pod okiem artystów, prowadzone są zajęcia kształtujące wyobraźnię i fantazję oraz twórcze zdolności i fascynacje zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Dostosowana do indywidualnych potrzeb, zróżnicowana działalność plastyczna, muzyczna, taneczna, teatralna, wystawiennicza i kinematograficzna umożliwia rozwijanie aktywności kulturalnej wśród mieszkańców miasta i szeroko pojmowany kontakt ze sztuką.

W celu rozwijania zdolności plastycznych i wzbogacania warsztatu o nowe techniki artystyczne otwarto w Domu Zdrojowym pracownię plastyczną zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Każdego roku uczęszczający do pracowni, mogą zaprezentować swoje prace podczas licznych konkursów na poziomie miejskim, wojewódzkim, ogólnopolskim czy międzynarodowym lub wziąć udział w Wakacyjnym Plenerze Malarskim, którego zwieńczeniem jest poplenerowa wystawa prezentowana w Parku Zdrojowym. Uzupełnieniem oferty Domu Zdrojowego jest Studium Rysunku i Grafiki działające przy Miejskim Ośrodku Kultury skierowane do młodzieży powyżej 13 roku życia i dorosłych.

W ramach działalności muzycznej dla młodych mieszkańców miasta zorganizowane są zajęcia w sekcjach keyboardu (zajęcia prowadzone w klubie *Kaktus* mają charakter indywidualnej pracy z uczniem) oraz gitary (zajęcia prowadzone w Domu Zdrojowym i świetlicy *Nastolatek* umożliwiają m.in. zdobycie umiejętności własnej interpretacji utworów).

Zorganizowane formacje muzyczne oraz amatorskie środowisko muzyczne mogą rozwijać zainteresowania i fascynacje dzięki ćwiczeniom prowadzonym w klubie *Metronom*. Placówka dysponuje sprzętem i akcesoriami muzycznymi ułatwiającymi twórczą kompozycję i pogłębianie warsztatu pracy. Corocznie organizowane Prezentacje Muzyczne Zespołów Klubu *Metronom* sprzyjają promocji młodych zespołów.

Rozwijaniu muzycznych zainteresowań sprzyja także *Mała Akademia Jazzu i Muzyki Świata* prowadząca m.in. audycje i zajęcia będące uzupełnieniem zajęć szkolnych. Dzięki zaangażowaniu i doświadczeniu wykładowców akademia umożliwia uczestnikom odkrywanie i poszukiwanie nowych, oryginalnych form muzycznych.

Interesującą ofertę skierowaną głównie do starszego pokolenia proponuje Zespół Folklorystyczny *Druga Młodość*. Działający od 25 lat zespół na stałe wtopił się już w działalność kulturalną miasta. Dzięki bogatemu repertuariowi liczącemu ponad 200 pieśni zespół uświetnia swoimi występami okoliczne festyny, uroczystości religijne czy też imprezy górnicze.

Miejski Ośrodek Kultury proponuje również mieszkańcom ciekawą ofertę zajęć tanecznych prowadzonych głównie w klubie *Kaktus*. Oprócz nauki tańca breakdance dla dzieci powyżej 6 roku życia oraz młodzieży w grupach początkujących i zaawansowanych można skorzystać z oferty *Jastrzębskiego Centrum Tanecznego*. Zajęcia w Centrum obejmują naukę tańca towarzyskiego użytkowego i turniejowego w stylu standardowym, latynoamerykańskim lub dodatkowym np. salsa. zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Osobną grupę stanowią pary turniejowe, które biorą udział w wielu pokazach i turniejach tańca na terenie całego kraju. Dodatkowo od 20 lat funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Kultury formacja taneczna *Klips* zrzeszająca ponad 50 tancerzy w wieku 5-18 lat. Uzupełnieniem formacji jest nowo powstały *Teatr Tańca Nowoczesnych Form Tanecznych* dla uzdolnionej tanecznie młodzieży i dorosłych powyżej 18 roku życia.

Działalność teatralna MOK-u, jest realizowana poprzez *Teatr Monitoringu*, Dzie-

cięcy Teatrzyk *Złota Gęś* oraz teatralizowane wykłady *Strefa Sztuki*.

Miejski Ośrodek Kultury prowadzi również kino *Centrum*, które należy do najnowocześniejszych w regionie – dysponuje dwoma salami: studyjną na 72 osoby oraz dużą salą kinową na 394 osoby, przystosowanymi do przyjmowania widzów niepełnosprawnych. Poza stałą działalnością kina, kino organizuje seanse grupowe dla szkół, przedszkoli oraz zakładów pracy.

Pod koniec 2002 r. powołana została *Galeria Historii Miasta*, funkcjonująca jako placówka Miejskiego Ośrodka Kultury. Do jej podstawowych zadań należy m.in.: gromadzenie, przechowywanie i opracowywanie zabytków z terenu Jastrzębia Zdroju i okolicy; integrowanie miłośników przeszłości ziemi jastrzębskiej; odtwarzanie i dokumentowanie pradziejów i historii miasta i okolicy; działalność wystawiennicza; inwentaryzacja zbiorów pozostających w kolekcjach prywatnych oraz współpraca ze służbami konserwatorskimi oraz muzeami. Działalności wystawienniczej towarzyszy ożywiona praca edukacyjna wśród dzieci i młodzieży. W Galerii spotykają się członkowie i sympatycy *Jastrzębskiego Klubu Miłośników Historii*. Placówka wydaje ponadto *Biuletyn Galerii Historii Miasta*. Kolejną funkcjonującą galerią w Jastrzębiu Zdroju jest *Galeria EpCentrum*. Powstała ona w 2000 roku. Dotąd można było zobaczyć w niej ponad sto wystaw. Galeria prezentuje i promuje sztukę współczesną, przygotowuje wystawy indywidualne i zbiorowe, problemowe i intermedialne oraz dokumentuje działalność artystyczną środowiska lokalnych twórców.

W mieście prężnie funkcjonuje również *Jastrzębski Klub Fotograficzny Niezależni* działający nieprzerwanie od 1972 roku. Jest członkiem zbiorowym Fotoklubu Rzeczypospolitej Polskiej – Stowarzyszenia Twórców. Liczy obecnie 47 członków i sympatyków. W minionych 35 latach Klub zorganizował lub był współorganizatorem około 450 wystaw fotografii.

Działalność kulturalno-oświatową krzewi jedna z najstarszych placówek, jaką jest Miejska Biblioteka Publiczna z 11 filiami usytuowanymi we wszystkich dzielnicach miasta. Biblioteka oferuje mieszkańcom zbiory literatury dla dzieci i dorosłych oraz zbiory muzyczne – fonograficzne. W Miejskiej Bibliotece Publicznej działa czytelnia internetowa z trzema stanowiskami komputerowymi oraz Centrum Edukacji Europejskiej. Jest ona samorządową instytucją kultury, a jej działalność skupia się przede wszystkim na szeroko zakrojonej popularyzacji książki i czytelnictwa. Biblioteka jest organizatorem spotkań autorskich, konkursów literackich i muzycznych oraz turniejów z różnych dziedzin wiedzy. Do stałych atrakcji biblioteki można zaliczyć coroczne turnieje: wiedzy ogólnej *Tęga głowa*, turniej muzyczny *Fan* oraz turniej *Wiedzy Prawniczej*. Dużą popularnością cieszy się cykl wykładów pt.: *Na ścieżkach nauki*, promujący światowy dorobek naukowy i cywilizacyjny oraz cykl pt.: *Salon pisarzy*, który prezentuje życie i twórczość wybitnych literatów polskich i obcych. Biblioteka jest także laureatem akcji *Cała Polska czyta dzieciom*.

Wśród najważniejszych cyklicznych imprez kulturalno-rozrywkowych, organizowanych w Jastrzębiu Zdroju wymienić należy: Dzień Dziecka, Dni Jastrzębia Zdroju, Letnie koncerty promenadowe, Dożynki miejskie, Międzynarodowy Festiwal Chórów im. ks. A. Skrobola (co dwa lata), Konkurs Piosenki Poetyckiej *Jastrzębskie śpiewania*, Międzynarodowy Konkurs Młodzieżowych Orkiestr Dętych (co dwa lata), cykl imprez pn. *Cała Polska czyta dzieciom*, *Drzwi otwarte Biblioteki* – impreza promująca MBP, Festiwal Sztuk Wszelakich *Zderzenia Działań Wrażliwych*, *Śmiechoterapię*, Prezentacje Muzyczne Zespołów Klubu *Metronom*, *Muzyczne środy* – koncerty jastrzębskich zespołów muzycznych, wykłady teatralizowane dla młodzieży *Strefa Sztuki*, Jastrzębski Przegląd Jasefek, Mała Akademia Jazzu i Muzyki Świata.

### 4.2.3.2 Sport i rekreacja

Główny ciężar organizacji różnych form aktywności sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców, spoczywa na Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji, powołanym do życia w styczniu 1991, jako instytucja podległa samorządowi. Ośrodek obejmuje swoją działalnością obszar całego miasta, dzięki dobrze rozwiniętej bazie infrastrukturalnej obejmującej takie obiekty sportowe jak: Stadion Miejski, Stadion przy ul. Kościelnej, hala *Omega*, Hala Widowiskowo-Sportowa, lodowisko *Jastor*, Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego, basen letni przy ul. Witczaka oraz kryta pływalnia *Laguna*.

Wizytówką infrastruktury sportowej jest Stadion Miejski, wyposażony w ponad 6 tys. siedzisk plastikowych, trawiastą płytę, rozbudowane zaplecze z salą gimnastyczną, sauną i siłownią. Ponadto na jego atrakcyjność wpływa dogodna lokalizacja w centrum miasta. Obiekt jest nie tylko miejscem organizacji imprez sportowych (mecze MKS Górnik Jastrzębie, Szkołki Piłkarskiej MOSiR, mecze baseballowe, zawody lekkoatletyczne dla szkół itp.), ale także imprez masowych (m.in. corocznych *Dni Jastrzębia Zdroju*, festynów, występów artystyczno-rozrywkowych).

Uzupełniającym obiektem sportowym, na którym prowadzone są treningi lokalnych klubów piłkarskich jest Stadion przy ul. Kościelnej. Dodatkowo, odbywają się tam spartakiady zakładów pracy, sportowe imprezy osiedlowe, a także rozgrywki szkolne. Kolejnym istotnym obiektem łączącym funkcje sportowo-rekreacyjne i usługowe jest kompleks sportowy *Omega* przy ul. Harcerskiej, składający się z hali sportowej na 600 osób, części hotelowej na 50 osób oraz kawiarni z salą bankietową na 80 osób. Na terenie hali odbywa się wiele imprez sportowych i rekreacyjnych (m.in.: turnieje tenisa stołowego, Mistrzostwa Polski Sędziów Piłkarskich, ogólnopolskie i międzynarodowe zawody judo, taekwon-do, a także koncerty muzyczne). Cyklicznie organizowana jest również Giełda Szkół dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz Targi Pracy urządzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu Zdroju. W czasie roku szkolnego na hali sportowej prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego dla uczniów jastrzębskich szkół.

Jednym z większych obiektów sportowych, który zostanie zmodernizowany do końca 2010 roku jest Hala Widowiskowo-Sportowa przy ul. Leśnej (aktualnie w fazie rozbiorów). Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą Nr 2629/209/III/2008 z dnia 6 listopada 2008 roku podjął decyzję o dofinansowaniu realizacji projektu pn. „Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju”. Planowane rozpoczęcie inwestycji datowane jest na wiosnę 2009 roku. W hali odbywać się będą lekcje wychowania fizycznego dla uczniów jastrzębskich szkół, zajęcia treningowe grup sportowych, a także zawody sportowe i atrakcje kulturalne w randze lokalnej, krajowej, jak i międzynarodowej.

Jednym z najnowocześniejszych obiektów sportowym w Jastrzębiu Zdroju jest lodowisko kryte *Jastor*. Posiada ono trybuny z miejscami siedzącymi w ilości 1600 sztuk oraz 300 miejsc stojących, 8 szatni z pełnym wyposażeniem, wypożyczalnię łyżew ze szlifiernią, kawiarnię oraz sklepik. Na terenie obiektu odbywają się treningi i mecze ekstraklasowego Jastrzębskiego Klubu Hokejowego *GKS Czarne Jastrzębie* oraz młodzieżowe turnieje hokejowe z udziałem drużyn zagranicznych. Lodowisko jest także unikalnym miejscem organizowania rekreacji i zajęć sportowych dla całych rodzin.

Mieszkańcy Miasta mogą korzystać z Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego (OWN) przy ul. Cieszyńskiej. Funkcjonują tu: boisko do piłki plażowej, plac zabaw dla dzieci, korty tenisowe.

Latem organizowane są zawody wędkarskie, turnieje siatkówki plażowej i tenisa ziemnego oraz zawody rowerowe *Złoty Stok*. Natomiast w okresie zimowym organizowane są

konkursy saneczkowe, narciarskie, a także gry i zabawy na śniegu dla dzieci i młodzieży. Mieszkańcy Jastrzębia mogą latem wypocząć również na zmodernizowanym w 2006r. *Kąpielisku Zdrój* przy ul. Witeczaka. Na terenie obiektu znajduje się basen, brodzik dla dzieci, dwa boiska do siatkówki plażowej, do gry w badmintona oraz boisko do streetballa. Rozgrywane są tam mistrzostwa Jastrzębia Zdroju w siatkówce plażowej, a także liczne zawody, turnieje oraz gry i zabawy dla dzieci.

Uatrakcyjnieniem oferty zajęć wychowania fizycznego dla dzieci i młodzieży z jastrzębskich szkół są zajęcia prowadzone na krytej pływalni *Laguna*. Z jej usług mogą korzystać również pozostali mieszkańcy miasta. Odbývają się tam również treningi i liczne zawody pływackie, a także organizowane są zajęcia aquaerobicu.

Dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-sportowa sprzyja powstawaniu i funkcjonowaniu wielu klubów i organizacji sportowych. Do najważniejszych z nich można zaliczyć: siatkarski *KS Jastrzębski Węgiel*, hokejowy *JKH GKS Czarne Jastrzębie*, MKS Górnik Jastrzębie, Judo *KOKA Jastrzębie*, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Klub Działalności Podwodnej *Nautilus*, Klub Wysokogórski, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy, Oddział Miejski PTTK, Klub Sportowego Tańca Towarzyskiego MOSiR, Szkołka Piłkarska MOSiR, Jastrzębski Klub Tenisa Stołowego oraz Klub Biegacza MOSiR i Automobil Klub Śląski.

Do najważniejszych cyklicznych imprez sportowo-rekreacyjnych, organizowanych na obszarze miasta, wymienić możemy: Sportowy Turniej Miast i Gmin, Spartakiada Sportowo-Rekreacyjna *Baw się razem z TKKF*, Rajd Rowerowy *Pierwszy Dzwonek*, Wakacje z MOSiR – Cykl imprez sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, Sportowe wakacje z TKKF, Edycja Miejskiej Indywidualnej Ligi Tenisa Stołowego Amatorów (od stycznia do grudnia), Ferie zimowe z MOSiR, Ogólnopolski Turniej Juniorów Młodszych w Piłce Nożnej, Grand Prix Sportowego Tańca Towarzyskiego, Mistrzostwa Jastrzębia Zdroju w Tenisie Stołowym Amatorów, Zawody Pływackie dla Uczniów Szkół Podstawowych, Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych, Otwarte Mistrzostwa Jastrzębia Zdroju w Siatkówce Plażowej, Olimpiada dla Dzieci i Młodzieży z okazji Dnia Godności Osoby Niepełnosprawnej, Grand Prix Jastrzębia Zdroju w Siatkówce Plażowej, Zawody MTB *XC Złoty Stok*, Zawody Wspinaczkowe na Sztucznej Ścianie o Puchar Dyrektora MOSiR, Mistrzostwa Jastrzębia Zdroju w Piłce Halowej dla Uczniów Szkół Podstawowych.

### 4.2.3.3 Turystyka, dziedzictwo historyczne

Miasto oferuje zarówno mieszkańcom jak i turystom liczne atrakcje turystyczno-krajoznawcze. W samym mieście wyznaczonych jest blisko 78 km tras rowerowych, w tym międzynarodowych szlaków rowerowych. Ziemia jastrzębska to także skupisko licznych szlaków turystycznych łączących atrakcyjne tereny wypoczynkowe, obiekty krajoznawcze, miejsca martyrologii i zabytki kultury. Należą do nich: Jastrzębski Szlak Krajoznawczy im. Jerzego Fudzińskiego, Szlak Ewakuacji Więźniów Oświęcimskich, Szlak Powstań Śląskich oraz Szlak Zebrzydowski. Pozostałe tereny leśne stanowiące około 8% obszaru miasta tj.: Las Kyndra, Biadoszek, Pastuszyniec, Dębina, Ruptawiec nie przedstawiają bogatych walorów przyrodniczych są jednak siedliskiem występowania typowych dla tego regionu roślin i zwierząt.

Charakter miasta został ukształtowany, jak sama nazwa wskazuje, przez występowanie cennych źródeł wód zdrojowych zawierających spore ilości radioaktywnego Rodanu. Współcześnie miasto pozbawione zostało wartości uzdrowiskowych i ma charakter głównie przemysłowy. Pozostałością po rehabilitacyjnych zaletach miejscowości są m.in. zachowane do dnia dzisiejszego uzdrowiska, parki zdrojowe i tzw. *aleja kiss*. Na szczególną charakterystykę zasługuje Park Zdrojowy. Uznany za zabytek klasy A,

mieszczący się na obszarze 18 ha park posiada unikalne gatunki flory rosnące w różnych częściach świata. Urozmaicone trasy spacerowe, liczne mostki nad przecinającym park strumykami, drewniane pomniki, zegar kwiatowy jak również atrakcje dla dzieci w postaci kamiennej szachownicy i 2 placów zabaw powodują, iż Park Zdrojowy jest miejscem wypoczynku dla całych rodzin. Na terenie parku mieszczą się także takie obiekty jak: muszla koncertowa, łazienki, pijalnia wód, będące zabytkami wysokiej klasy, a przede wszystkim Dom Zdrojowy. Wybudowany w latach XIX i XX przez Feliksa von Königsdorffa, pełniący wówczas funkcje uzdrowiskowe, jest obecnie miejscem wydarzeń artystycznych, takich jak pokazy teatralne, zabawy i warsztaty.

Znacznie starszym obiektem zabytkowym miasta jest sięgający XVII wieku dwór obronny w stylu późnorenesansowym w Bziu. Usytuowany na niewielkim wzniesieniu, częściowo odbudowany po drugiej wojny światowej, dwukondygnacyjny dwór jest jedyną zachowaną budowlą tego rodzaju w regionie.

Kolejnym obiektem świadczącym o historycznym dziedzictwie miasta jest zbudowany w drugiej połowie XVIII wieku pałac klasycystyczny w Boryni. Zbudowany na planie prostokąta, piętrowy budynek, posiada silne wpływy późnego baroku.

Jastrzębie Zdrój to także miejsca ważnych wydarzeń historycznych zapisanych w historii Śląska i Polski. Do najbardziej spektakularnych należy bohaterska obrona przed hitlerowcami strategicznego dla miasta wzgórza zwanego obecnie *Górką Wyzwolenia* czy podpisanie 3 września 1980r. *porozumień jastrzębskich*, upamiętnione obeliskiem znajdującym się na placu przy kopalni *Zofiówka*.

Na turystów, a także na inne osoby zainteresowane zatrzymaniem się w mieście na dłużej, czekają obiekty infrastruktury noclegowej: Hotel-restauracja *Dąbrówka*, Hotel-restauracja *Czarny Rycerz*, Restauracja-pensjonat *Dom Retro*, Gościniec-restauracja *Omega*, Hotel *Diament*, Hotel *Sportowy*.

### 4.2.4 Organizacje pozarządowe

Na terenie miasta zarejestrowane są obecnie 142 inicjatywy obywatelskie, w tym 6 fundacji i 136 stowarzyszeń oraz grup nieformalnych.

Rola trzeciego sektora w każdej społeczności jest trudna do przecenienia. Często przyczyniają się one do rozwiązywania problemów społecznych, umożliwiając aktywne uczestnictwo w życiu publicznym wielu obywateli, a także pełnią rolę jednostek reprezentujących poszczególne grupy społeczne. Niemniej jednak, w naszym kraju, trzeci sektor w dalszym ciągu nie odgrywa takiej roli, jak w krajach Europy Zachodniej. Podobnie jest również w przypadku organizacji mających siedzibę na terenie Jastrzębia Zdroju. Głównymi barierami na jakie napotykają organizacje pozarządowe są przede wszystkim niewystarczające zasoby finansowe, a także niewystarczające zasoby ludzkie oraz ubogie zaplecze techniczne. Aby zmienić ten stan rzeczy, dostrzegając potencjał tkwiący w organizacjach pozarządowych, na terenie Jastrzębia Zdroju uruchomione zostało biuro zajmujące się współpracą z trzecim sektorem. Miasto kładzie nacisk głównie na profesjonalizację działań jastrzębskich NGOs w celu umocnienia sektora i traktowania organizacji pozarządowych jako równorzędnych partnerów społecznych, m.in. przy pozyskiwaniu środków unijnych.

### 4.2.5 Bezpieczeństwo

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się

postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność miasta Jastrzębie Zdrój. Według danych Komendy Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju w 2007 roku odnotowano ogółem 1690 wykroczeń, z czego w 78 przypadkach dopuszczali się ich nieletni. Do najczęściej popełnianych wykroczeń przez osoby nieletnie, należą kradzieże sklepowe popełniane w większości, w dużych marketach, zakłócanie spokoju, niszczenie mienia. Poniższa tabela przedstawia strukturę i rozmiar popełnianych przestępstw w roku 2007 oraz w ciągu pierwszych 4 miesięcy roku 2008, a także przedstawia wskaźnik dynamiki poszczególnych rodzajów przestępstw, uwzględniając porównanie do średniej wojewódzkiej.

Tablica 4.2: Stan bezpieczeństwa publicznego

Kategoria przestępstw	2007	2008	Dynamika miasto [%]	Dynamika województwo [%]
Bójka i pobicie	20	27	135	89,90
Uszkodzenie ciała	11	9	81,80	96,30
Kradzież cudzego mienia	162	121	74,70	83,80
Kradzież z włamaniem	152	96	63,20	92,70
Rozbój	19	20	105,30	98
Zniszczenie mienia	80	49	61,30	104,20
Przestępstwa narkotykowe	206	53	25,70	71,10
Przestępstwa drogowe	93	98	105,40	77,80
Przestępstwa gospodarcze	139	117	84,20	119,00

Źródło: Komenda Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju

Na podstawie analizy powyższych danych, widać jednoznacznie, że najczęściej popełnianymi przestępstwami roku 2007, były przestępstwa przeciwko mieniu. Niepokoić może również fakt, iż występowała stosunkowo duża liczba przestępstw gospodarczych oraz narkotykowych. Natomiast analizując dynamikę przestępczości, niepokoić może fakt, iż znacznie wzrosła dynamika „najcięższych gatunkowo” przestępstw, a więc przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Znacznie również wzrosła liczba rozbojów oraz przestępstw drogowych, szczególnie popełnianych przez nietrzeźwych kierowców.

Poniższa tabela przedstawia strukturę przestępczości nieletnich w okresie od stycznia 2008 r. do końca kwietnia 2008 r. oraz ich odsetek w stosunku do ogółu popełnianych przestępstw.

Tablica 4.3: Przestępczość nieletnich

Zdarzenia stwierdzone	Stwierdzone 2008	Popełnione przez nieletnich	% ogółu
Kradzież cudzego mienia	121	3	2,50
Kradzież z włamaniem	96	1	1,00
Rozbój	20	9	45,00
Uszkodzenie ciała	9	2	22,20
Bójka lub pobicie	27	6	22,20
Zniszczenie mienia	49	2	4,10
Przestępstwa narkotykowe	53	27	50,90
Falszerstwo	29	1	3,40
<b>Ogółem</b>	<b>913</b>	<b>57</b>	<b>18,90</b>

Źródło: Komenda Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju

Jak widać do najczęściej popełnianych przestępstw przez nieletnich zaliczyć można



przestępstwa narkotykowe oraz rozboje. Interesującym i zarazem niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż ponad połowa przestępstw narkotykowych, blisko połowa rozbojów, co piąte uszkodzenie ciała, a także bójka i pobicie odbywają się z udziałem osób nieletnich. Jest to z pewnością bardzo niepokojący symptom. Omawiając kwestie związane z bezpieczeństwem w mieście, warto skupić się na dwóch patologicznych zjawiskach, które często mają pośredni wpływ na liczbę popełnianych przestępstw, a mianowicie na problem alkoholizmu i narkomanii.

### **Alkoholizm**

W roku 2007 izolowano ogółem z miejsc publicznych 801 osób nietrzeźwych. W okresie od stycznia do końca kwietnia 2008r. z miejsc publicznych izolowano ogółem 267 osób nietrzeźwych. Dużym problemem na terenie miasta jest spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie, ignorowanie tego zjawiska przez rodziców oraz ogólne przyzwolenie społeczne na tego typu zachowania. W 2007 roku ujawniono 432 osoby nieletnie będące pod wpływem alkoholu. Natomiast od stycznia do 30 kwietnia 2008 r. ujawniono 111 takich osób. W sprawach nieletnich kierowano akta do Sądu Rodzinnego.

### **Narkomania**

Najbardziej popularnym narkotykiem na terenie miasta jest marihuana oraz, w mniejszym stopniu, haszysz i amfetamina. Najczęstsze miejsca ich dystrybucji to klatki schodowe niektórych bloków, dyskoteki, deptaki przed kompleksami handlowymi, szkoły gimnazjalne i średnie. Przedział wiekowy osób zażywających narkotyki to przeważnie nieletni w wieku 15-17 lat, uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, oraz osoby w wieku 18-21 lat. Osoby zażywające amfetaminę, marihuanę, haszysz wywodzą się w większości z tzw. *normalnych* rodzin, przeciętnych, nie wykazujących w sposób szczególny patologii czy innych zaburzeń. Nieliczną grupę stanowią nieletni wahańcy kleje i rozpuszczalniki. Najczęściej wywodzą się z rodzin patologicznych o trudnej sytuacji materialnej i rodzinnej (bezrobocie, alkoholizm, przemoc domowa, powielanie patologicznych wzorców zachowań).

#### **4.2.6 Opieka społeczna**

Infrastruktura odpowiedzialna za zadania z obszaru polityki społecznej na terenie Jastrzębia Zdroju obejmuje przede wszystkim następujące placówki i instytucje: Ośrodek Pomocy Społecznej, ognisko wychowawcze, rodzinny dom dziecka, rodzina zastępcza zawodowa niespokrewniona z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego, dom pomocy społecznej „Dar Serca” z pokojami dziennego pobytu, hospicjum domowe, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy dla dorosłych i dla dzieci, warsztaty terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej. Na terenie miasta istnieją także mieszkania chronione dla dziewcząt i chłopców, grupy wsparcia oraz kluby abstynentów. Nadzór nad trudną młodzieżą prowadzi Kuratorski ośrodek pracy z młodzieżą.

W poniższych tabelach (tabela 4.4 na następnej stronie oraz tabela 4.5 na następnej stronie) przedstawiono informacje dotyczące liczby rodzin oraz osób korzystających z zasiłków społecznych udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, a także liczbę osób bezdomnych na przełomie 5 lat.

Z analizy uzyskanych danych widać jednoznacznie, iż znaczny odsetek mieszkańców miasta (wahający się w granicach 10%) korzysta z zasiłków opieki społecznej. Jest to z pewnością niekorzystne zjawisko, świadczące o postępującej pauperyzacji lokalnej

Tablica 4.4: Liczba osób korzystająca z zasiłków opieki społecznej w latach 2003-2007

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób
2003	3066	11861
2004	2946	11396
2005	2553	9704
2006	2481	9407
2007	2804	8861

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu Zdroju

Tablica 4.5: Liczba osób bezdomnych w latach 2003-2007

Rok	Liczba osób
2003	119
2004	142
2005	97
2006	114
2007	114

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu Zdroju

społeczności. Pozytywnie można jednak ocenić stale zmniejszającą się liczbę osób, korzystających z tego typu wsparcia. Natomiast liczba rejestrowanych osób bezdomnych, waha się w granicach 1% ogółu mieszkańców.

Wśród najczęściej wymienianych przyczyn korzystania z zasiłków opieki społecznej, wymienia się problemy związane z bezrobociem, niepełnosprawność, przewlekłe choroby, samotność starszych osób, problemy z nadużywaniem alkoholu, wielodzietność i związane z tym problemy z utrzymaniem gospodarstwa domowego, a także życiowa niezaradność.

### 4.3 Identyfikacja problemów

- sukcesywny spadek liczebności populacji miasta,
- niekorzystna struktura wiekowa populacji miasta, przejawiająca się zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym i zwiększającą w wieku poprodukcyjnym,
- trwale ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym (zagranicznym),
- wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, w stosunku do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych,
- stosunkowo wysoki odsetek przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie,
- stosunkowo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej w ogólnej populacji miasta,
- znaczna ilość „młodych emerytów” (osoby w wieku produkcyjnym na emeryturach górniczych).

## Rozdział 5

# Analiza SWOT

[I] — infrastruktura, środowisko oraz kwestie przestrzenno-terytorialne,

[G] — gospodarka i innowacyjność,

[S] — zasoby ludzkie, równość szans oraz kwestie społeczne.

Opracowując analizę SWOT wykorzystano materiały przedstawione w części diagnozującej niniejszego opracowania, informacje zawarte w pozostałych dokumentach strategicznych miasta, a także materiały zebrane podczas spotkania z Partnerami Społecznymi, które odbyło się 5 września 2008.

### 5.1 Mocne Strony

- Atrakcyjne usytuowanie geograficzne w sąsiedztwie dużych ośrodków aglomeracji śląskiej oraz blisko granicy z Republiką Czeską [I],
- Znaczne zasoby węgla kamiennego do eksploatacji [I],
- korzystne położenie komunikacyjne (zjazd z budowanej obecnie autostrady A1 w bezpośrednim sąsiedztwie miasta) [I],
- cztery oczyszczalnie ścieków z rezerwą przepustowości [I],
- całe miasto objęte planem zagospodarowania przestrzennego [I],
- znaczna ilość rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt [I],
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa [I],
- Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej oraz Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna w granicach miasta [I, G],
- oferta w zakresie terenów inwestycyjnych zróżnicowana pod względem lokalizacji, funkcji oraz powierzchni [I,G],
- stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna [I,S],
- relatywnie niskie bezrobocie (4143 osoby na dzień 31 XII 2007) [S],

- konkurencyjna pod względem poziomu i zróżnicowania profilowej oferta w zakresie szkolnictwa średniego [S],
- rozwijające się szkolnictwo wyższe [S],
- wysoki poziom aktywności oraz sukcesy lokalnych klubów i towarzystw sportowych [S],
- efektywnie działający Urząd Pracy [S],
- prężnie funkcjonująca Biblioteka Miejska [S],
- bogate dziedzictwo historyczne miasta [S],
- aktywna polityka społeczna miasta [S],
- znaczny potencjał ludzki do wykorzystania [S].

## 5.2 Słabe strony

- Stosunkowo wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na niektórych obszarach miasta spowodowany wieloletnią działalnością dużych zakładów przemysłowych (głównie branża górnicza oraz energetyczna) [I],
- obecność zwałowisk górniczych na terenie miasta [I],
- zanieczyszczenie cieków wodnych [I],
- niezadowalający stan infrastruktury drogowej i brak wystarczających środków na prace remontowo-modernizacyjne [I],
- niewystarczająco rozwinięta sieć dostępu do szybkiego internetu [I],
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji rozdzielczej [I],
- niezadowalający stan techniczny infrastruktury ochrony zdrowia [I],
- niezadowalający stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej [I],
- wysoka energochłonność oraz konieczność przeprowadzenia prac remontowo-modernizacyjnych w placówkach oświatowych [I],
- zasoby mieszkaniowe wymagające intensywnych działań termomodernizacyjnych oraz remontowych [I],
- znaczące niedobory w zakresie infrastruktury społecznej [I],
- niezagospodarowane tereny poprzemysłowe [I],
- brak wyodrębnionego funkcjonalnie placu centralnego miasta – rynku [I],
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej [I],
- wysoka energochłonność bazy mieszkaniowej [I],
- obiekty o charakterze zabytkowym wymagające rewaloryzacji [I],

- *szkody górnicze* jako istotna bariera dla rozwoju gospodarczego [I, G],
- znaczne zróżnicowanie budowy morfologicznej miasta utrudniające realizację inwestycji w zakresie budownictwa drogowego oraz ogólnego, a także projektowanie pozostałej infrastruktury, w tym wielkopowierzchniowej zabudowy przemysłowej [I, G],
- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą [G],
- stopniowy spadek ilości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta [G],
- niewielka ilość dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii [G],
- duże rozdrobnienie działalności handlowej i usługowej [G],
- niewystarczające zasoby na politykę promocyjną miasta [G],
- słabe wykorzystanie walorów historyczno-turystycznych miasta [G],
- spadek populacji miasta, przybierający charakter długotrwałego trendu [S],
- niekorzystne trendy w strukturze wiekowej mieszkańców miasta – spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym [S],
- trwale utrzymujące się ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym [S],
- stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, w stosunku do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych [S],
- wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych [S],
- duża ilość tzw. „młodych emerytów” – osób w wieku produkcyjnym na emeryturach górniczych [S],
- niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy [S],
- ogólny wzrost liczby przestępstw, w tym przestępczości nieletnich [S],
- wzrastająca liczba osób i rodzin korzystających z pomocy opieki społecznej [S],
- stosunkowo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej w ogólnej populacji miasta [S].

### 5.3 Szanse

- budowa autostrady A1 znacząco poprawiająca dostępność komunikacyjną miasta,
- bliskość granicy czeskiej jako szansa dla rozwoju kontaktów handlowych,
- dostępność środków unijnych umożliwiającą finansowanie inicjatyw podejmowanych przez jednostki samorządowe, przedsiębiorstwa prywatne oraz organizacje trzeciego sektora,

- postępujące procesy rekultywacji technicznej i biologicznej hałd odpadów górnictwa węgla kamiennego,
- rozwój miast sąsiadujących jako dodatkowa szansa na ograniczenie bezrobocia,
- utworzenie Aglomeracji Rybnickiej,
- postępująca zmiana modelu zachowań społecznych (wzrost aktywności na rynku pracy: samozatrudnienie, mobilność pracowników),
- rosnący stopień świadomości edukacyjnej młodzieży,
- korzystna sytuacja gospodarcza kraju i regionu skutkująca ciągłą poprawą warunków na rynku pracy,
- postępująca informatyzacja ułatwiająca dostęp do zasobów informacyjnych,
- działania na szczeblu centralnym zmierzające do ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej.
- poprawiający się dostęp do kredytów oraz innych instrumentów finansowych dla przedsiębiorców oraz osób prywatnych.

#### 5.4 Zagrożenia

- migracje zarobkowe pracowników za granicę lub do miast ościennych,
- stereotypowy wizerunek Jastrzębia Zdroju jako ośrodka przemysłu wydobywczego,
- brak sprawnie funkcjonującego prawa umożliwiającego realizację inwestycji z udziałem kapitału prywatnego,
- niewydolność infrastruktury komunikacyjnej miasta na skutek wzrostu natężenia ruchu kołowego związanego z uruchomieniem autostrady A1,
- niekorzystne skutki działań restrukturyzacyjnych w przemyśle węglowym i ochronie zdrowia,
- niska świadomość ekologiczna przejawiająca się stosowaniem najtańszych, nieekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i gospodarki odpadami,
- niski poziom współpracy i transferu technologii pomiędzy firmami a jednostkami badawczo-rozwojowymi,
- brak stabilności przepisów prawnych w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- brak efektywnie funkcjonującej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- postępująca pauperyzacja i marginalizacja grup społecznych charakteryzujących się niskim stopniem aktywności i zaradności,
- bierność grup społecznych szczególnie zagrożonych negatywnymi procesami społecznymi,
- zjawisko dziedziczenia biedy oraz rozwój patologii społecznych,

- słabnące związki mieszkańców z miastem,
- pogłębiające się zjawisko polaryzacji społecznej.

## Rozdział 6

# Identyfikacja zjawisk kryzysowych

Opracowana na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji diagnoza strategiczna obecnej sytuacji Jastrzębia Zdroju oraz analiza SWOT umożliwiły syntetyczne zestawienie najistotniejszych problemów miasta i zjawisk kryzysowych na jego terenie. W sferach przestrzennej, gospodarczej i społecznej zidentyfikowano następujące zjawiska kryzysowe.

### Sfera przestrzenna

- wysoki poziom degradacji środowiska naturalnego na niektórych obszarach miasta spowodowany wieloletnią eksploatacją złóż węgla kamiennego zlokalizowanych w obrębie miasta oraz sąsiedztwem dużych zakładów przemysłowych (głównie branża górnicza oraz energetyczna),
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane głównie odprowadzaniem do nich nieoczyszczonych ścieków (występują głównie wody klasy V – wody złej jakości),
- stosunkowo wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, głównie poprzez działalność okolicznych zakładów przemysłowych oraz niską emisję,
- obecność zwałowisk górniczych na terenie miasta,
- stan techniczny dróg wymagający znacznej poprawy,
- słabo rozwinięta sieć kanalizacji rozdzielczej,
- brak skrzyżowań bezkolizyjnych,
- niewystarczająco rozwinięta sieć dostępu do szybkiego internetu,
- stan techniczny istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wymagający znacznych nakładów inwestycyjnych,
- niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy,
- infrastruktura edukacyjno-oświatowa wymagająca działań inwestycyjnych,
- konieczność poprawy dostępności i jakości publicznych usług medycznych,
- infrastruktura ochrony zdrowia wymagająca znacznych nakładów inwestycyjnych oraz szeroko zakrojonych prac remontowo – modernizacyjnych,



- 
- część obiektów użyteczności publicznej wymagająca dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - niewystarczająca liczba obiektów infrastruktury społecznej,
  - zły stan techniczny znacznej liczby wielorodzinnych bloków mieszkaniowych – konieczność przeprowadzenia remontów oraz prac termomodernizacyjnych,
  - obecność azbestu w wielu budynkach wielomieszkaniowych,
  - konieczność uproszczenia procedur przekształcania obiektów nieużytecznych na mieszkania socjalne,
  - niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych,
  - niska atrakcyjność przestrzeni publicznej,
  - wysoka energochłonność komunalnej bazy mieszkaniowej,
  - obiekty o charakterze zabytkowym wymagające intensywnej rewaloryzacji.

## Sfera gospodarcza

- brak znaczących inwestorów poza branżą górniczą,
- brak dynamicznie rozwijających się przedsiębiorstw działających w sektorze wysokich technologii,
- duże rozdrobnienie działalności handlowej i usługowej,
- spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowany w systemie REGON w ciągu ostatnich 2 lat,
- znaczne uzależnienie rozwoju społeczno-gospodarczego miasta od kondycji ekonomiczno-financej Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.,
- stosunkowo niski wskaźnik aktywności gospodarczej.

## Sfera społeczna

- sukcesywny spadek liczebności populacji miasta przybierający charakter długotrwałego trendu,
- niekorzystna struktura wiekowa populacji miasta, przejawiająca się zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym i zwiększającą liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,
- trwale ujemne saldo migracji, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym (zagranicznym),
- wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- stosunkowo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, w stosunku do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych,

- 
- znaczna ilość „młodych emerytów” (osoby w wieku produkcyjnym na emeryturach górniczych),
  - stosunkowo wysoki odsetek przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie,
  - wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej w ogólnej populacji miasta.

## Część II

Nawiązanie do strategicznych  
dokumentów dotyczących rozwoju  
przestrzennego, społecznego  
i gospodarczego miasta, regionu  
i kraju

---

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008—2015 jest ściśle powiązany zarówno z dokumentami strategicznymi o charakterze nadrzędnym, takimi jak Strategia Rozwoju Kraju, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego czy Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego, jak i z dokumentami lokalnymi o charakterze komplementarnym.

Rewitalizacja rozumiana jest jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego i do ożywienia gospodarczego. Rozwój miast i wykorzystanie tkwiącego w nich potencjału są nierozdzielnie związane z potrzebą rewitalizowania obszarów zdegradowanych, dotkniętych problemami społecznymi i gospodarczymi. W konsekwencji, zgodnie z zasadą spójności, priorytety zdefiniowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008—2015 są zbieżne z kluczowymi celami nakreślonymi w dokumentach strategiczno-planistycznych o zasięgu ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym.

## Rozdział 7

# Dokumenty strategiczne o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym

### 7.1 Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007–2015 jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym dotyczącym rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, stanowiącym odniesienie dla innych strategii i programów rządowych, jak i dokumentów opracowywanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Definiując wizję Polski w roku 2015 stwierdzono, iż „państwo będzie realizowało politykę zrównoważonego rozwoju przez integrowanie działań w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej w interesie przyszłych pokoleń.” Podkreślone zostało, iż „państwo powinno dążyć do zachowania spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej”. Co istotne, mając na uwadze dążenie władz Miasta Jastrzębia Zdroju do wdrażania w mieście polityki zrównoważonego rozwoju, podobny, trójdzielny, podział na sferę przestrzenną, gospodarczą i społeczną, stanowiący odniesienie do głównych aspektów funkcjonowania miasta, został zastosowany w niniejszym dokumencie.

Spójność Programu Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju ze Strategią Rozwoju Kraju (SRK) widoczna jest zarówno na poziomie celu głównego, jakim jest *Podniesienie poziomu i jakości życia Polski: poszczególnych obywateli i rodzin*. Na potrzeby SRK zdefiniowanych zostało 6 priorytetów rozwojowych. Niniejszy Program Rewitalizacji w sposób bezpośredni wykazuje spójność z Priorytetem 6 – *Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej*, gdzie wśród podstawowych kierunków działań państwa wymieniono między innymi: *Wyrównanie szans rozwojowych obszarów problemowych* poprzez takie działania jak:

- wspieranie szeroko rozumianej infrastruktury,
- wspieranie procesów modernizacyjnych i drobnej przedsiębiorczości, w tym usług,
- wspieranie rozwoju sieci osadniczej i miejskiej,
- wspieranie rozwoju mieszkalnictwa,
- wspieranie [...] organizacji pozarządowych.

W sposób pośredni, niniejszy Program Rewitalizacji wpisuje się także w założenia następujących priorytetów SRK:

- Priorytet 1 – Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- Priorytet 2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- Priorytet 3 – Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- Priorytet 4 – Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.

## 7.2 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007—2013 (NSRO)

Na podstawie wytycznych UE określających główne cele polityki spójności oraz uwzględniając uwarunkowania społeczno-gospodarcze Polski przygotowano Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007—2013 (NSRO). NSRO jest instrumentem odniesienia dla przygotowania programów operacyjnych, uwzględniając jednocześnie zapisy Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007—2015 (SRK) oraz Krajowego Programu Reform na lata 2005—2008 (KPR), odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej.

Dokument wprost definiuje jako jeden z celów priorytetowych polityki spójności: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (cel 5.4.5.). Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych będzie realizowane poprzez wspieranie przekształceń zapewniających warunki dla zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałanie pogłębianiu się procesów marginalizacji wybranych grup regionu. Podkreślone zostało, iż jednym z zadań polityki państwa jest wspieranie rozwoju w regionach problemowych, które bez tego typu wsparcia skazane byłyby na stopniową marginalizację i trwałe ograniczenie możliwości rozwoju.

Jako bardzo istotne zagadnienia zdefiniowane zostały: rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich oraz przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych obszarom przemysłowym i powojskowym. Jako przedmiot rewitalizacji dokument wskazuje:

- miasta o istotnym znaczeniu dla rozwoju otaczających je układów lokalnych, znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i gospodarczej,
- miasta o wysokich walorach turystycznych,
- obszary miast dotkniętych problemami gospodarczymi i społecznymi, które jednocześnie posiadają duże walory architektoniczne i urbanistyczne, będące elementami historycznego dziedzictwa, szczególnie narażone na bezpowrotne zniszczenie,
- tereny przemysłowe i powojkowe, dające się stosunkowo szybko przystosować do nowych funkcji miejskich,
- obszary miejskie obejmujące zniszczone budynki zamieszkałe przez ludność zagrożoną wykluczeniem społecznym.

W NSRO wprost zapisane zostało, iż:

„przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych obszarom poprzemysłowym i powojskowym bez wątpienia jest jednym z istotniejszych problemów regionalnych zjednoczonej Europy”.

Pomoc dla obszarów poprzemysłowych, jak i powojkowych, powinna polegać m. in. na odbudowie i modernizacji infrastruktury komunalnej i transportowej oraz jej funkcjonalnej integracji, poprawie stanu środowiska przyrodniczego, w tym rekultywacji odłogów poprzemysłowych, usuwaniu zanieczyszczeń glebowych oraz ograniczaniu zagrożeń, przywracaniu terenów do stanu umożliwiającego ich nowe zagospodarowanie oraz modernizacji i remontowaniu zasobów mieszkaniowych i innych budynków. Jednocześnie obok restrukturyzacji nierentownych gałęzi i branż oraz terenów poprzemysłowych i powojkowych niezwykle istotna jest także restrukturyzacja zasobów ludzkich, w szczególności w dzielnicach dotkniętych zjawiskami patologii społecznej.

### 7.3 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000—2020

Rewitalizacja terenów poprzemysłowych oraz zagospodarowanie centrów miast to istotne zadania dla rozwoju Województwa Śląskiego. Kierunek planowanych zmian został określony w przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000—2020. Zagadnienia związane bezpośrednio z rewitalizacją zostały ujęte w Celu Strategicznym IV: Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększanie atrakcyjności przestrzeni. Cel strategiczny będzie realizowany między innymi poprzez rewitalizację centrów miast i układów miejskich, tworzenie wielofunkcyjnych ośrodków wiejskich, rewitalizację terenów poprzemysłowych oraz przebudowę zdegradowanych lub przeludnionych dzielnic.

W ramach IV Celu Strategicznego realizowanych będzie 9 Kierunków Działań. Bezpośrednio z rewitalizacją związane są następujące kierunki:

- Kierunek działań 2: Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic.

Zasadniczym elementem podniesienia atrakcyjności miast regionu i głównym warunkiem wzrostu jakości życia staje się zagospodarowanie centrów oraz przebudowa dzielnic zdegradowanych, charakteryzujących się złym stanem technicznym i niskim standardem życia mieszkańców. Działania te powinny obejmować:

- modernizację struktury urbanistycznej,
- rozbudowę i dostosowanie istniejącej infrastruktury do zachodzących procesów suburbanizacji,
- stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji.

- Kierunek działań 3: Rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Większość obszarów miejskich województwa obejmuje tereny przemysłowe. Z różnych względów, wiele terenów o charakterze przemysłowym podlega procesowi stopniowej degradacji, pozostawiając na terenach miejskich nieużytkowane tereny i obiekty poprzemysłowe. Przebudowie gospodarczej i społecznej oraz tworzeniu nowego wizerunku regionu towarzyszyć musi rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym poprzemysłowych, pogórnictwa i powojkowych. Znaczenie

problematyki przekształcania terenów przemysłowych wynika z masowości ich występowania, a także z ich lokalizacji w potencjalnie wartościowych miejscach (centrach miast, w pobliżu arterii komunikacyjnych, w sąsiedztwie obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych). Głównym celem podejmowanych działań będzie przystosowanie zdegradowanych terenów do pełnienia nowych funkcji, m. in. gospodarczych, społecznych, rekreacyjnych, czy edukacyjnych, co w konsekwencji przełoży się na poprawę warunków życia mieszkańców.

Ponadto, zarówno cele zdefiniowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008-2015, jak i instrumenty przewidziane do ich realizacji są spójne z pozostałymi Celami Strategicznymi nakreślonymi w Strategii Rozwoju Województwa:

- Cel Strategiczny I: Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa społecznego i publicznego.

Jako nieodzowny element rozwoju społeczno-gospodarczego zdefiniowana została poprawa warunków życia oferowanych mieszkańcom, rozumianych jako powszechny dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, systemu pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji.

- Cel Strategiczny II: Rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej.

Zaniedbania w zakresie infrastruktury technicznej stanowią największą barierę rozwoju społeczno-gospodarczego. Dostępność i jakość infrastruktury decyduje o sprawności funkcjonowania organizmów miejskich oraz regionu jako całości. Odpowiednie wyposażenie w infrastrukturę decyduje w dużej mierze o zdolności do przyciągania inwestorów, a także jest podstawowym wyznacznikiem poziomu życia mieszkańców, oraz ma znaczący wpływ na zmniejszenie obciążenia środowiska spowodowanego działalnością gospodarczo-bytową mieszkańców regionu.

- Cel Strategiczny III: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.

Konkurencyjność gospodarki jest podstawą rozwoju regionu. Pożądanym trendem jest wzrost zdolności do eksportu, umiejętności przyciągania inwestycji zagranicznych i krajowych, a także możliwości dostosowawczych. Konkurencyjność gospodarki regionu może być osiągnięta poprzez wzmocnienie jej innowacyjności dzięki rozwojowi nowych działalności, nowych produktów i nowych przedsiębiorstw.

## 7.4 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Celem opracowania Planu jest wypracowanie dokumentu strategicznego dla kształtowania przestrzeni województwa, określającego koncepcję podstawowych elementów przyszłej struktury przestrzennej województwa i powiązań funkcjonalnych między tymi elementami. Plan formułuje zasady realizujące politykę przestrzenną województwa i organizujące jego strukturę przestrzenną. Plan Rozwoju Przestrzennego Województwa Śląskiego uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa oraz ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Dokument ten jest podstawowym elementem zintegrowanego planowania przestrzennego na szczeblu regionalnym.



Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i centrów miast to działania zatwierdzone przez Sejmik Województwa Śląskiego poprzez ich uwzględnienie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. Kierunki polityki przestrzennej obejmują w szczególności: wspieranie tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii, rozwój i wspieranie restrukturyzacji wybranych dziedzin usług publicznych, przeciwdziałanie zagrożeniom, rewitalizację dzielnic miejskich, rozwój infrastruktury technicznej i transportowej, a także promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren.

## 7.5 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007–2013

Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju na lata 2008–2015 wykazuje spójność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na poziomie celu głównego, który zdefiniowano jako: *stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu*. W zakresie celów szczegółowych, założenia niniejszego dokumentu są w pełni zgodne z założeniami celu zapisanego jako: *Wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa*, który realizowany będzie za pośrednictwem Priorytetu 6 – *Zrównoważony rozwój miast*.

## Rozdział 8

# Dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym

### 8.1 Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie Zdrój. Aktualizacja do roku 2015

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, na których koncentrują się zjawiska kryzysowe, stanowi integralny element strategii zrównoważonego rozwoju każdego ośrodka miejskiego. Bez neutralizacji problemów i realizacji działań naprawczych na obszarach zaniedbanych, nie rokujących szans na samoistną poprawę sytuacji w wyniku działania mechanizmów rynkowych, niemożliwy jest spójny, wielopłaszczyznowy rozwój miasta.

Na potrzeby Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie Zdrój zdefiniowanych zostało pięć następujących pól strategicznych:

1. Środowisko zamieszkania,
2. Sektor usług społecznych,
3. Centra miejskie,
4. Przedsiębiorczość i strefy biznesu,
5. Układy komunikacyjne.

Definiując pola strategiczne dużą uwagę poświęcono zagadnieniom powiązanim z kwestiami odnowy zdegradowanej tkanki miejskiej, między innymi poprzez rewitalizację osiedli mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem osiedli z „wielkiej płyty”. Dla każdego z pól strategicznych określono Priorytety rozwojowe, które przedstawiają się następująco:

- Rewitalizacja wielkoprzestrzennych zespołów mieszkaniowych i poprawa wizerunku miasta.
- Budowanie pozycji Jastrzębia Zdroju jako ośrodka specjalistycznych usług społecznych.
- Ukształtowanie strefy centralnej miasta, w tym centrum usługowo-administracyjnego w kwadracie ulic Piłsudskiego, Sybiraków, Północna i Warszawska oraz centrum rekreacyjno-usługowego w Zdroju, a także centrów handlowo-usługowych w strefie podmiejskiej.

- Aktywizacja stref biznesowych poprzez polepszenie warunków lokalizacyjnych inwestowania w mieście oraz poprzez rozwój i działalność instytucji wspierania przedsiębiorczości.
- Rozbudowa zewnętrznych połączeń drogowych na kierunkach: Pawłowice (droga nr 933), Mszana–Wodzisław ( Autostrada A-1), Karwina oraz kontynuacja przebudowy głównych ciągów komunikacji wewnętrznej.

Dla każdego z powyższych Priorytetów ustalone zostały Cele strategiczne, które z kolei będą realizowane poprzez wdrażanie konkretnych projektów.

Przedmiotowy Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w sposób bezpośredni lub pośredni we wszystkie Priorytety rozwojowe Strategii.

## 8.2 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Jastrzębia Zdroju na lata 2006–2010

Kwestie związane z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym, zwalczaniem patologii społecznych oraz poprawą sytuacji obszarów kryzysowych na terenie miasta leżą u podstaw każdego procesu rewitalizacji. W konsekwencji, niniejszy program rewitalizacji wykazuje spójność z opracowaną dla miasta Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Komplementarność została wykazana na poziomie następujących Celów strategicznych:

- Mniejsze bezrobocie, wykształcona kadra pracownicza (cel dla obszaru *Rynek pracy i edukacja*),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zwiększanie dostępności potrzebnych usług dla grup dotychczas marginalizowanych (cel dla obszaru *Pomoc społeczna i ochrona zdrowia*),
- Przeciwdziałanie uzależnieniom i polityka prorodzinna (cel dla obszaru *Silna i bezpieczna rodzina*).

## 8.3 Program Wspierania Przedsiębiorczości

Bez działań skierowanych na rozwój gospodarczy, niemożliwa jest neutralizacja negatywnych zjawisk panujących na obszarach kryzysowych – rozwój przedsiębiorczości oraz nowe inwestycje to podstawowe czynniki mogące stanowić impuls rozwojowy dla danego obszaru. Długotrwały rozwój społeczny oraz przestrzenny danego obszaru nie jest możliwy bez ścisłego powiązania z aspektami gospodarczymi, dlatego też, niniejszy Program Rewitalizacji jest spójny z założeniami *Programu Wspierania Przedsiębiorczości* na poziomie następujących celów strategicznych:

- Cel strategiczny A – *Zwiększenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie Jastrzębia Zdroju,*
- Cel strategiczny B – *Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Jastrzębia Zdroju,*
- Cel strategiczny C – *Zmniejszenie poziomu i społecznych skutków bezrobocia w powiecie,*
- Cel strategiczny D – *Wzrost poziomu wykształcenia i aktywności mieszkańców miasta.*

## 8.4 Program Poprawy Bezpieczeństwa w Jastrzębiu Zdroju

Poprzez koncentrację na kwestiach społecznych, dążenie do przeciwdziałania patologiom oraz innym zjawiskom kryzysowym, przedmiotowy Program Rewitalizacji wpisuje się w podstawowe założenia Programu Poprawy Bezpieczeństwa, które przedstawiają się następująco:

- zwiększenie rzeczywistego stanu bezpieczeństwa mieszkańców,
- stworzenie miejskiego systemu monitorowania, planowania i koordynacji działań w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

## 8.5 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju jest zgodny z zapisami zaktualizowanego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

W punkcie 2.9 dokumentu wskazano *Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji*. Obszar wsparcia zdefiniowany w ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji pokrywa się z terenami określonymi w punkcie 2.9.1 – *Obszary Przekształceń i rehabilitacji terenów mieszkaniowych*, gdzie wskazano następujące osiedla: Osiedla 1000-lecia, Zofiówka, Arki Bożka, Barbary, Pionierów, Gwarków, Morcinka, Staszica, Chrobrego, Zdrój, Przyjaźń, Bogoczowiec, Złote Łany.

Punkt 2.9.1 precyzuje również działania, które należy podjąć w celu poprawy sytuacji na obszarze rewitalizowanym. Działania te są spójne z Priorytetami Operacyjnymi oraz Kierunkami Działania sformułowanymi w niniejszym dokumencie. Szczegółowe działania wymienione w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego obejmują przede wszystkim:

- opracowywanie i realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych,
- korekty układu komunikacyjnego,
- zwiększanie powierzchni zieleni miejskiej,
- tworzenie i właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznych,
- rozgęszczanie osiedli (m.in. poprzez łączenie najmniejszych mieszkań),
- przebudowa, modernizacja i termomodernizacja budynków.

W punkcie 2.9.2 mowa jest o *Obszarach przekształceń i rewitalizacji terenów poprzemysłowych*. Działania tam wskazane mają na celu m.in. przywrócenie funkcji miejskich w pasie terenu po zlikwidowanej kopalni *Moszczenica*, co pokrywa się z działaniami na terenach poprzemysłowych zdefiniowanymi w niniejszym opracowaniu.

## 8.6 Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ma wiążące i nadrzędne znaczenie dla gospodarki nieruchomościami. Podstawowym celem miejscowego planu jest zagwarantowanie optymalnego ładu przestrzennego. Celami pośrednimi, ale równie ważnymi, są

przesłanki ekonomiczne i społeczne, wynikające bezpośrednio z wskazanego przeznaczenia terenów np. inwestycyjnych, czy pod budownictwo mieszkaniowe. Cele ekonomiczne wiążą się z racjonalnym gospodarowaniem, zmierzającym do efektywnego wykorzystania gruntów. Realizacją celów społecznych natomiast osiąga się przez połączenie wszystkich czynników mających wpływ na harmonijny rozwój gospodarczy.

Miejscowy plan zagospodarowania terenu ustala przeznaczenie terenów oraz określa sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Co warto podkreślić, Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego pokrywa 100% powierzchni Jastrzębia Zdroju.

W planie miejscowym określa się obowiązkowo:

- Przeznaczenie terenów,
- Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego,
- Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- Wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznej,
- Parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy,
- Granice i sposoby zagospodarowania terenów,
- Szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości,
- Szczegółowe warunki zagospodarowania terenów,
- Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- Sposób i termin tymczasowego zagospodarowania terenu,
- Stawki procentowe.

Wszystkie inwestycje ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju są w pełni zgodne z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

## Część III

# Założenia programu rewitalizacji

## Rozdział 9

# Zasięg obszaru wsparcia

### 9.1 Informacje ogólne

Wykorzystując ogólne informacje zebrane w części diagnozującej Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz dane szczegółowe dotyczące poszczególnych osiedli oraz sołectw znajdujących się w granicach administracyjnych miasta, wytyczono obszar wsparcia dla Jastrzębia Zdroju, który poddany zostanie działaniom rewitalizacyjnym zmierzającym do ożywienia społeczno – gospodarczego. Obszar wsparcia, zwany także obszarem rewitalizowanym, obejmuje tereny cechujące się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych w porównaniu z pozostałym obszarem miasta.

Aby uniknąć nieporozumień wynikających z różnic w sposobie postrzegania degradacji przestrzeni i umożliwić obiektywną, porównywalną dla wielu części miasta, ocenę stopnia degradacji obszaru, przyjęto obiektywne, mierzone za pomocą wskaźników kwantyfikowalnych, kryteria oceny natężenia zjawisk kryzysowych. Definiując obszar wsparcia na terenie Jastrzębia Zdroju, opierano się na postanowieniach Wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 (które są zgodne z Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa oraz ze stosownymi zapisami Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006).

Komisja Europejska w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia 1828/2006 określiła kryteria w oparciu o które będą definiowane obszary objęte interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej, liczbę kryteriów ograniczono do następujących:

1. wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
2. wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
3. wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
4. niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
5. porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględniania sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalną).

W przypadku RPO WSL, obligatoryjnie spełnione muszą być kryteria dot. wysokiego poziomu ubóstwa i wykluczenia oraz wysokiej stopy długotrwałego bezrobocia. Trzecim preferowanym kryterium jest kryterium dot. wysokiego poziomu przestępczości i wykroczeń. Poszczególne kryteria określone zostały za pomocą wskaźników, dla których przyporządkowane zostały stałe wartości referencyjne odnoszące się do poziomu województwa. Wytyczony obszar objęty rewitalizacją kwalifikuje się do wsparcia, jeżeli wartości wybranych wskaźników dla obszaru są wyższe od wartości referencyjnych dla całego województwa.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Jastrzębia Zdroju, wytyczenie obszaru wsparcia dokonane zostało na podstawie następujących kryteriów oraz określających je wskaźników:

1. Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia.

Wskaźnikiem pomiarowym zastosowanym do tego kryterium jest *liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności.*

2. Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia.

Wykorzystywany wskaźnik to *udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.*

3. Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń.

Zastosowany wskaźnik to *liczba przestępstw na 1 tys. ludności.*

## 9.2 Przyjęta metodologia

Prawidłowo wytyczony obszar wsparcia musi cechować się wyższą wartością przyjętych wskaźników od wartości referencyjnych reprezentujących wartość tych wskaźników dla całego województwa. W celu wytyczenia obszaru wsparcia na terenie miasta dokonano szczegółowej analizy, którą prowadzono w oparciu o poniższą metodologię:

1. Definicje wskaźników przyjęto zgodnie z definicjami zawartymi w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa:
  - (a) wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – definiowany jako: „osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej”;
  - (b) wskaźnik – *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* – definiowany jako: „stosunek liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby do liczby osób w wieku produkcyjnym”;
  - (c) wskaźnik – *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności* – definiowany jako „ilość przestępstw stwierdzonych ogółem”.
2. Na podstawie danych z odpowiednich instytucji dokonano wyliczeń średniej wartości dla poszczególnych wskaźników na poziomie poszczególnych osiedli i sołectw,



## 9.2. PRZYJĘTA METODOLOGIA

a następnie dokonano wyboru obszaru wsparcia, mając na uwadze fakt, aby skumulowana średnia wartość dla poszczególnych wskaźników dla wyznaczonego obszaru była wyższa od wartości referencyjnych dla województwa.

Szczegółowe dane niezbędne do prawidłowych wyliczeń poszczególnych wskaźników pozyskiwano w następujący sposób:

- (a) wskaźnik – *Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności* – dane dotyczące ilości osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na poziomie osiedli i sołectw pozyskano z Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Liczbę osób zamieszkujących poszczególne osiedla i sołectwa, przedstawił Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój,
- (b) wskaźnik – *Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym* – dane dotyczące liczby osób uznawanych za długotrwale bezrobotne na poziomie osiedli i sołectw pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Dane dotyczące liczby osób w wieku produkcyjnym, wyliczono na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (dane na poziomie miasta), poprzez przyjęcie procentowej proporcji na poziomie miasta i zastosowanie jej do danych dot. liczby ludności z poszczególnych osiedli i sołectw.
- (c) wskaźnik – *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności* – dane dotyczące liczby przestępstw na poziomie poszczególnych osiedli i sołectw pozyskano z Komendy Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju (wg stanu na koniec 2007 r.). Liczbę osób zamieszkujących poszczególne osiedla i sołectwa, przedstawił Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój.

Finalny efekt analizy przeprowadzonej zgodnie z wyżej przedstawioną metodologią został ujęty w tabeli 9.1.

Tablica 9.1: Analiza wskaźnikowa obszaru wsparcia

Kryteria		
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Wysoka stopa bezrobocia długotrwałego	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
Wskaźniki		
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności
WARTOŚĆ REFERENCYJNA WSKAŹNIKA DLA CAŁEGO WOJEWÓDZTWA		
52,00	3,70%	39,30
WARTOŚĆ WSKAŹNIKA DLA WYTYCZONEGO OBSZARU WSPARCIA		
53,65	3,75%	44,55

Źródło: Opracowanie własne

Dla tak określonych kryteriów oraz opisujących je wskaźników, wytyczony został obszar wsparcia, na którym w mieście koncentrują się negatywne zjawiska, obejmujący następujące osiedla i sołectwa:

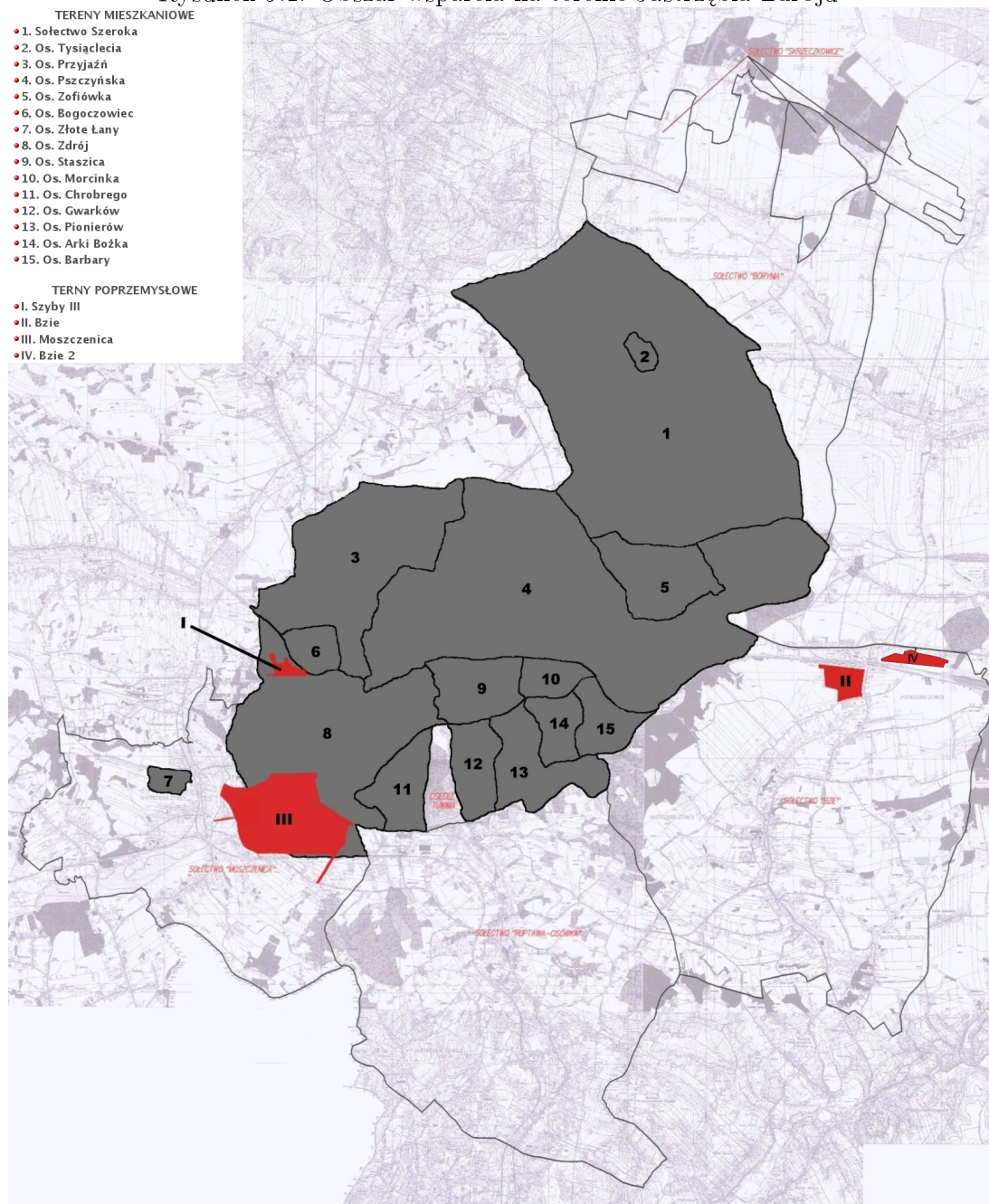
- |                    |                     |
|--------------------|---------------------|
| - Os. Arki Bożka,  | - Os. Pszczyńska,   |
| - Os. Barbary,     | - Os. Staszica,     |
| - Os. Bogoczowiec, | - Os. Tysiąclecia,  |
| - Os. Chrobrego,   | - Os. Zdrój,        |
| - Os. Gwarków,     | - Os. Złote Łany,   |
| - Os. Morcinka,    | - Sołectwo Szeroka, |
| - Os. Pionierów,   | - Os. Zofiówka.     |
| - Os. Przyjaźń,    |                     |

Dodatkowo, obszar wsparcia został poszerzony o następujące tereny o charakterze przemysłowym:

- Szyby III,
- Moszczenica,
- Bzie,
- Bzie 2.

Na rysunku została zamieszczona graficzna prezentacja wytyczonego obszaru wsparcia (tereny przemysłowe zostały zaznaczone kolorem czerwonym).

Rysunek 9.1: Obszar wsparcia na terenie Jastrzębia Zdroju



Źródło: Opracowanie własne

Wartym podkreślenia jest fakt, iż wytyczony obszar wsparcia pokrywa się w znacznym stopniu z obszarami przekształceń i rehabilitacji terenów mieszkaniowych i przemysłowych zdefiniowanymi w punktach 2.9.1 i 2.9.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jastrzębie Zdrój.

Wszystkie zadania przewidywane do realizacji w ramach programu rewitalizacji będą zlokalizowane na wytyczonym obszarze wsparcia i poprzez swoją wzajemną komplementarność, koncentrować będą się na jednoczesnym likwidowaniu problemów w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Prawdliwość wytyczenia obszaru wsparcia i zasadność uznania go za obszar koncentracji zjawisk kryzysowych w mieście zostały

dodatkowo potwierdzone podczas spotkania warsztatowo-informacyjnego z partnerami społecznymi, które odbyło się 5 września 2008 roku. Po zdefiniowaniu kluczowych problemów miasta, uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wskazanie wśród wymienionych kwestii problemowych tych, które można zaobserwować w granicach wytyczonego obszaru wsparcia. Bardzo istotny okazał się fakt, iż w zasadzie wszystkie z wymienionych zjawisk kryzysowych zostały umiejscowione przez uczestników na terenie wytyczonego obszaru rewitalizowanego. Taka sytuacja potwierdza przyjętą metodologię i zasadność wytyczonego obszaru wsparcia.

### 9.3 Charakterystyka osiedli i sołectw oraz obszarów poprzemysłowych

Poniżej zamieszczona została krótka, przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania, charakterystyka osiedli i sołectw oraz obszarów poprzemysłowych wchodzących w obręb obszaru rewitalizowanego.<sup>1</sup>

#### 9.3.1 Osiedla i sołectwa

##### Os. Arki Bożka

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 6.632,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 4.408,
- liczba przestępstw: 258.

Granice *Osiedla Arki Bożka*, pochodzącego z lat 1972 – 73, wyznaczają ul. Podhalańska, ul. Arki Bożka, Al. Piłsudskiego i ul. Zielona. Jest to dosyć duże osiedle, na którym znajduje się żłobek, dwa przedszkola, Szkoła Podstawowa nr 10, targowisko, Galeria Historii Miasta oraz zabudowania komercyjne i instytucje miejskiej, takie jak Urząd Miasta czy Urząd Stanu Cywilnego. Dobrze rozwinięta jest infrastruktura sportowo-rekreacyjna – *Figlolandia* dla małych dzieci oraz pierwsze w mieście boisko szkolne ze sztuczną murawą, znajdujące się przy Szkole Podstawowej nr 10.

Problemy mieszkańców dotyczą przede wszystkim kwestii związanych z wysokim poziomem bezrobocia oraz niskim wskaźnikiem bezpieczeństwa. W zakresie infrastruktury, problem stanowi zły stan chodników oraz dróg osiedlowych, a także niewystarczająca ilość miejsc parkingowych.

##### Os Barbary

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 10.185,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 6.770,
- liczba przestępstw: 284.

Osiedle *Barbary*, wybudowane w latach 1971 – 1975, było niegdyś uznawane za najniebezpieczniejsze w mieście. Swoim wyglądem odstraszało potencjalnych mieszkańców. Sytuacja uległa jednak znacznej zmianie po przeprowadzeniu kompleksowych remontów przestrzeni miejskiej – osiedle wygląda reprezentacyjnie, zaczęli napływać młodzi

---

<sup>1</sup>Wykorzystano m.in. materiały dostępne na [www.jasnet.pl](http://www.jasnet.pl)

mieszkańcy, którzy cenią jego widokowe otoczenie. Pod względem infrastrukturalnym, sytuacja osiedla wydaje się być korzystna, niestety, do rozwiązania pozostaje wciąż wiele problemów, związanych przede wszystkim ze sferą społeczną – do kluczowych należy długotrwałe bezrobocie, a także mała aktywność mieszkańców, przejawiająca się roszczeniową postawą połączoną z obojętnością dla inicjatyw lokalnych.

#### **Os. Bogoczowiec**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 1.672,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 1.111,
- liczba przestępstw: 99.

Osiedle Bogoczowiec jest najmłodszym osiedlem – zostało wybudowane na przełomie lat 80/90 ubiegłego wieku. Osiedle usytuowane jest na uboczu, przy drodze wyjazdowej DW 933. Na osiedlu usytuowany jest tylko jeden pawilon handlowy, brak jest przedszkola, szkół czy kościoła. Osiedle obsługuje tylko jedna linia autobusowa. Źle rozbudowany jest układ komunikacyjny – jest tylko jedna droga wyjazdowa z osiedla. Oprócz trudności związanych z infrastrukturą komunikacyjną, pozostałe problemy osiedla koncentrują się w sferze społecznej – zwraca uwagę, należąca do najwyższych w mieście, stopa bezrobocia długotrwałego, a także wysoki wskaźnik ilości przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

#### **Os. Chrobrego**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 5.042,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 3.351,
- liczba przestępstw: 264.

*Osiedle Chrobrego*, wybudowane w roku 1979, leży pomiędzy ulicami Jagielly i Kusocińskiego. W granicach osiedla leży budynek Szpitala Specjalistycznego nr 2, Ogrody Działkowe *Stoniecznik* oraz pawilon handlowy M&M. Na osiedlu znajdują się zasoby mieszkaniowe Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej, Spółdzielni Jas-Mos, Komunalnika oraz Towarzystwa Budownictwa Społecznego *Daszek*. Mieszkańcy mogą korzystać z Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego oraz w przyszłości będą mogli korzystać z zmodernizowanej Hali Widowiskowo-Sportowej. Ponadto, na terenie osiedla zlokalizowane jest przedszkole, Zespół Szkół nr 11, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, a także Wielospecjalistyczna Przychodnia Zdrowia, Warsztaty Terapii Zajęciowej Dla Niepełnosprawnych organizowane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej Komitetu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski.

Istotnym problemem jest stosunkowo wysoki poziom przestępczości na terenie osiedla oraz wysoki wskaźnik bezrobocia długotrwałego. W zakresie infrastruktury osiedlowej, uwagę zwraca brak miejsc parkingowych oraz zbyt szybka jazda pojazdów przejeżdżających przez osiedle. Problem stanowią także niezagospodarowane jary znajdujące się na osiedlu.

#### Os. Gwarków

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 8.126,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 5.401,
- liczba przestępstw: 538.

Wybudowane w latach 1970 – 73, położone w centrum miasta, *Osiedle Gwarków* to jedno z największych osiedli. Na jego terenie zlokalizowanych jest sporo obiektów handlowych i gastronomicznych, jednak osiedle przede wszystkim pełni funkcję przysłowiowej *sy-pialni*. Na terenie *Osiedla Gwarków* znajduje się *Jar Południowy*, gdzie organizowane są festyny i imprezy sportowe. Będąc w nie najlepszym stanie technicznym, infrastruktura sportowo-rekreacyjna obejmuje, między innymi, *miasteczko rowerowe*, a także dwa boiska do siatkówki oraz boisko do gry w piłkę nożną w Jarze Południowym. Na osiedlu znajduje się także Zespół Szkół Handlowych, Szkoła Podstawowa nr 9, Przedszkole nr 6 i nr 8, świetlica – *Skarbnik*, oraz główna siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Kluczowym problemem osiedla jest niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, a także stosunkowo duża ilość osób korzystających z pomocy społecznej.

#### Os. Morcinka

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 4.534,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 3.014,
- liczba przestępstw: 283.

Niewielkie, zabudowane 4 i 10-piętrowymi blokami, osiedle, którego granice wyznaczają ulice Północna, ul. Sybiraków, Al. Piłsudskiego, ul. Krakowska, ul. Katowicka. *Osiedle Morcinka* budowane było w latach 1972 – 79. Na terenie osiedla mieści się dworzec autobusowy, Gimnazjum nr 8, przedszkole nr 18, budynek Prokuratury oraz cztery kompleksy pawilonów handlowo-usługowych.

Wśród podstawowych problemów osiedla można wymienić brak miejsc rekreacyjnych oraz niezagospodarowane jary. Zwracają uwagę także kwestie dotyczące bezpieczeństwa oraz problem długotrwałego bezrobocia.

#### Os. Pionierów

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 11.210,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 7.451,
- liczba przestępstw: 619.

Jedno z najstarszych osiedli w mieście (budowane w latach 1966 – 72), zlokalizowane jest w samym centrum miasta. Granice wyznaczają ulice Śląska, Łowicka, Kaszubska, Mazurska, Pomorska, Mazowiecka i Kurpiowska. *Osiedle Pionierów* należy do większych osiedli na terenie miasta, co przekłada się na skalę problemów dotyczących ten obszar – uwagę zwracają niedobory w zakresie infrastruktury wolnego czasu, niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, a także pogarszający się stan tkanki mieszkaniowej i lokalnej infrastruktury drogowej. W zakresie sfery społecznej, istotny problem stanowi wysoki wskaźnik ubóstwa, a także kwestie związane z długotrwałym bezrobociem.

Przede wszystkim jednak, uwagę zwraca wysoki poziom przestępczości – na osiedlu notuje się największą liczbę przestępstw w całym mieście, zaś wskaźnik przestępczości wyrażony liczbą przestępstw na tysiąc mieszkańców również należy do najwyższych w mieście.

#### Os. Przyjaźń

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 4.718,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 3.136,
- liczba przestępstw: 185.

Nieduże osiedle, wybudowane w latach 1962 – 69, zlokalizowane między Jastrzębiem Dolnym, Jastrzębiem Górnym, Połomią i *KWK Jas-Mos*. Na terenie osiedla znajduje się zabytkowy, drewniany kościół pw. św. Barbary i św. Józefa, Przedszkole nr 3, Szkoła Podstawowa nr 3, a także współpracujące z klubem siatkarskim *KS Jastrzębski Węgiel*, Gimnazjum nr 10 Mistrzostwa Sportowego. Przy ul. Krasickiego mieści się szpital dziecięcy i pogotowie ratunkowe. Najważniejszym obiektem przemysłowym jest *KWK Jas-Mos*.

Problemy osiedla dotyczą zarówno sfery przestrzennej – stan infrastruktury drogowej i osiedlowej wymagający poprawy, jak i sfery społecznej – stopa bezrobocia długotrwałego oraz wskaźnik ubóstwa, mierzony ilością osób korzystających z pomocy społecznej, należą do najwyższych w mieście.

#### Os. Pszczyńska

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 4.369,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 2.904,
- liczba przestępstw: 169.

*Osiedle Pszczyńska*, zabudowane głównie domkami jednorodzinnymi, to osiedle o typowo *podmiejskim* charakterze. Rozciąga się wzdłuż najdłuższej ulicy w mieście – ulicy Pszczyńskiej. Osiedle ma opinię spokojnego, jednak brak pełnego oświetlenia ulic obniża poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (wskaźnik ilości przestępstw na 1tys. mieszkańców kształtujący się powyżej średniej dla miasta). Poprawy wymaga stan techniczny infrastruktury drogowej; uwagę zwraca także brak miejsc do zabawy przeznaczonych dla dzieci. Niepokojący jest także wysoki poziom ubóstwa mieszkańców, mierzony ilością osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców.

#### Os. Staszica

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 6.079,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 4.041,
- liczba przestępstw: 257.

*Osiedle Staszica* powstało w latach 70. Położone w centrum miasta, jest jednym z większych osiedli w mieście. Na jego terenie zlokalizowane są bloki 10 i 4-piętrowe wybudowane w technologii wielkiej płyty. Znajdują się tam 3 szkoły (Zespół Szkół nr

2, Zespół Szkół nr 3, Szkoła Podstawowa nr 19), Przedszkole Publiczne nr 21, basen oraz przychodnia zdrowia, biblioteka publiczna – Filia Nr 1. Na osiedlu stopniowej poprawie poddawany jest układ komunikacyjny – wybudowano nowy parking, aktualnie budowany jest drugi wyjazd z osiedla. Problemy osiedla dotyczą przede wszystkim sfery społecznej – zwraca uwagę stosunkowo wysoka stopa bezrobocia oraz wysoki wskaźnik liczby przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

#### **Os. Tysiąclecia**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 3.242,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 2.155,
- liczba przestępstw: 197.

Jedno z najmniejszych osiedli w mieście, położone około 10 km od centrum miasta. Jego granice wyznaczają ulice Fredry, ul. Reja i ulica 1000-lecia za Domem Kultury. Zlokalizowano tu jedną z kilku kopalń węgla kamiennego na terenie miasta – *KWK Borynia*. Pomimo małej ilości mieszkańców, osiedle ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczno-kulturalną – jest tu Dom Kultury, hala sportowa oraz biblioteka, a także świetlica osiedlowa, przychodnia, przedszkole i szkoła.

Problemy, podobnie jak na innych osiedlach, dotyczą infrastruktury drogowej, a także sfery społecznej i bezpieczeństwa – liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców należy do najwyższych w mieście; na wysokim poziomie kształtuje się także wskaźnik ubóstwa mieszkańców.

#### **Os. Zdrój**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 7.682,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 5.106,
- liczba przestępstw: 290.

*Osiedle Zdrój*, jako najstarsze osiedle w mieście, posiada wiele miejsc, związanych z jego historią. Przede wszystkim, jego chlubą jest przepiękny *Park Zdrojowy* – cel spacerów i miejsce wielu ciekawych imprez plenerowych. Odnowiono budynki, które kiedyś stanowiły punkty uzdrowiskowe, uwagę przyciąga *Dom Zdrojowy*. Większość zabudowań pochodzi z XIX wieku. Na terenie osiedla zlokalizowane są placówki ośrodków zamiejscowych Uniwersytetu Śląskiego i Akademii Górniczo-Hutniczej. Ze względu na zabytkowy charakter, konieczne są znaczne nakłady finansowe na kompleksowe remonty i rewaloryzację licznych zabudowań. Poprawy wymaga także stan infrastruktury drogowej dzielnicy. Jeden z istotnych problemów stanowi przestępczość, w tym przestępczość nieletnich, wynikająca po części z niedoborów w zakresie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

#### **Os. Złote Łany**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 1.118,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 743,
- liczba przestępstw: 57.



*Złote Łany*, jedno z najmniejszych osiedli w mieście, to typowe osiedle peryferyjne, nie posiadające atrakcyjnych obiektów infrastrukturalnych. Życie na osiedlu biegnie spokojnie, osiedle jest zadbane i malownicze, ładne i spokojne. Podstawowe problemy osiedla dotyczą sfery społecznej i obejmują przede wszystkim dużą ilość osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do całkowitej liczby mieszkańców, a także wysoką stopę długotrwałego bezrobocia. Problemy społeczne przekładają się także na małą aktywność społeczną dorosłych mieszkańców osiedla, zwraca jednak uwagę aktywność młodzieży.

#### **Sołectwo Szeroka**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 2.402,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 1.597,
- liczba przestępstw: 281.

Dawniej wieś, obecnie jedno z sołectw w granicach Jastrzębia Zdroju. Na jej terenie znajduje się Kopalnia Węgla Kamiennego Borynia (nazwa od pobliskiej dzielnicy Borynia), wydobywająca węgiel koksujący, a także hala sportowa w której swoje mecze rozgrywa ekstraklasowy zespół siatkarski – *KS Jastrzębski Węgiel*. W dzielnicy znajduje się szkoła gimnazjalna, podstawowa i przedszkole, a także zakład karny (w czasie stanu wojennego ośrodek internowania wielu działaczy opozycyjnych).

Wśród problemów sołectwa uwagę zwraca przede wszystkim znaczny odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej oraz wysoka stopa długotrwałego bezrobocia. Ponadto, do lokalnych problemów zaliczyć można brak ogólnodostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz brak atrakcji dla dzieci i młodzieży. Podkreślić należy aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu sołectwa.

#### **Os. Zofiówka**

- liczba mieszkańców (stan na 31.12.2007): 3.473,
- liczba osób w wieku produkcyjnym: 2.309,
- liczba przestępstw: 111.

*Osiedle Zofiówka*, budowane w latach 1965 – 1990, to średniej wielkości, bardzo uprzemysłowione osiedle – na jego terenie zlokalizowanych jest wiele zakładów pracy: kopalnia, elektrociepłownia, wysypisko śmieci, oczyszczalnia ścieków. *Zofiówka* otoczona jest domami socjalnymi, niedaleko zaś znajduje się zakład karny. Na terenie osiedla znajduje się także jedna z głównych tras przelotowych w kierunku Rybnika i Katowic, zaś w przyszłości planowana jest obwodnica miasta. Osiedle Zofiówka dysponuje bardzo skromną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną i oświatową – jest jednym z dwóch osiedli nie posiadających szkoły. Na stosunkowo wysokim poziomie kształtują się wskaźniki bezrobocia i ubóstwa. Do czynników pozytywnych zaliczyć należy duże zaangażowanie mieszkańców w życie osiedla oraz dobrą współpracę władz osiedla z działającymi na jego terenie spółdzielniami mieszkaniowymi.

### 9.3.2 Obszary poprzemysłowe

#### Szyby III

Nieruchomość zlokalizowana w północno-zachodniej części miasta, przy ulicy Wodzisławskiej (byłe tereny kopalni *JAS-MOS* – Szyby III), o łącznej powierzchni 10,4140 ha, składająca się z trzech działek: 508/25 o powierzchni 4,0929 ha, 3455/10 o powierzchni 0,8058 ha oraz 400/13 o powierzchni 5,5153 ha.

Obszar został oczyszczony z zabudowań przydatnych wyłącznie dla przemysłu wydobywczego i nie nadających się do adaptacji. Szyby kopalniane zostały zasypane, teren jest wyrównany i nie podlega wpływom eksploatacji górniczej. W *Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego*, nieruchomości znajdują się w terenie usług z dopuszczeniem lokalizacji obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m<sup>2</sup>. Teren przylega do drogi DW 933 Racibórz – Jastrzębie Zdrój – Pszczyna. Odległość od budowanego zjazdu z autostrady A1 wynosi ok. 2 km.

#### Moszczenica

Obszar przeznaczony do rewitalizacji obejmuje teren zlikwidowanej *Kopalni Węgla Kamiennego Moszczenica*, o powierzchni ok. 130 ha. Od strony północnej granica przebiega wzdłuż ulicy Armii Krajowej, od zachodu graniczy z ulicą Kasztanową, od południa granicą są tory kolejowe i ulica Chlebowa, od wschodu ulica Chlebowa i ulica Jagiełły oraz przedłużenie wschodniej granicy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Swoim zasięgiem obszar przeznaczony do rewitalizacji obejmuje również projektowane i istniejące ulice łączące obszar z układem komunikacyjnym miasta. Północna część obszaru jest zabudowana obiektami zlikwidowanej kopalni, poniżej w kierunku południowym ze wschodu na zachód rozciąga się teren cieków wodnych Ruptawka.

#### Bzie

Obszar położony na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Jastrzębsko-Zorskiej, we wschodniej części Jastrzębia Zdroju, w pobliżu ul. Pszczyńskiej (droga przelotowa przez miasto na kierunku wschód – zachód). Dojazd ulicą Świerczewskiego i ul. Rolniczą. Łączna powierzchnia terenu wynosi 21,72 ha. W *Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego* nieruchomości znajdują się w terenie produkcyjno-usługowym, mieszkaniowo-usługowym, infrastruktury technicznej, dróg publicznych i wewnętrznych. Teren równy, podlegający umiarkowanym wpływom eksploatacji górniczej.

#### Bzie 2

Teren poprzemysłowy Kopalni Węgla Kamiennego „Pniówek”, zlokalizowany we wschodniej części Jastrzębia Zdroju, w pobliżu drogi DW 933 (Racibórz – Jastrzębie Zdrój – Pszczyna). Obszar o łącznej powierzchni 11,3261 ha, w którego skład wchodzi trzy działki: 888/84 o powierzchni 5,4611 ha, 1419/70 o powierzchni 2,7146 ha oraz 1551/82 o powierzchni 3,1504 ha. W *Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego* nieruchomości znajdują się w terenie produkcyjno – usługowym oraz zieleni nieurządzonej i terenie rolniczym o znaczeniu bioklimatycznym, gdzie po rekultywacji dopuszcza się przeznaczenie na funkcje produkcyjno – usługowe. Odległość od budowanego zjazdu z autostrady A1 wynosi ok. 9 km.

## Rozdział 10

# Podokresy programowania

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju jest dokumentem którego głównym celem jest przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych obszarów miasta (tzw. obszar koncentracji zjawisk kryzysowych lub obszar wsparcia), na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan fizyczny przestrzeni. Poziom intensywności wskazanych zjawisk jest na tyle duży, że niemożliwa jest ich samoczynna neutralizacja. W celu uzyskania trwałego efektu rewitalizacyjnego, przejawiającego się przywróceniem wskazanych zdegradowanych osiedli oraz sołectw dzielnic do właściwego funkcjonowania, niezbędna będzie realizacja licznych, powiązanych ze sobą przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, gospodarczym i społecznym.

Rozpoczęcie realizacji zadań na obszarze rewitalizowanym powinno się rozpocząć w możliwie jak najszybszym czasie, gdyż brak działań oznaczać będzie dalszą marginalizację obszaru koncentracji zjawisk kryzysowych. Ponadto, uznano, iż okres realizacji programu rewitalizacji, powinien wykazywać spójność z okresem programowania budżetu UE w zakresie funduszy strukturalnych i funduszu spójności (uwzględniając zasadę „n+3” oraz „n+2”). Skorelowanie obu okresów programowania, stwarza większe możliwości na pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych z funduszy strukturalnych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W konsekwencji, na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Jastrzębia Zdroju, ustalono okres programowania obejmujący lata 2008—2015. Zadania które współfinansowane będą ze środków funduszy strukturalnych i których realizacja rozpocznie się do roku 2010 (włącznie), będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2013 (zgodnie z zasadą „n+3”). Natomiast zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych, których realizacja rozpocznie się w latach 2011—2013, będą musiały zostać zakończone i rozliczone do roku 2015 (zgodnie z zasadą „n+2”).

## Rozdział 11

# Priorytety i planowane działania

Kompleksowa analiza zjawisk kryzysowych na terenie Jastrzębia Zdroju, występujących na terenie wytyczonego obszaru wsparcia, umożliwiła wyznaczenie Celu Strategicznego dla procesu rewitalizacji miasta, zdefiniowanego jako:

**CS: Dynamizacja rozwoju społeczno-gospodarczego Jastrzębia Zdroju poprzez wielopłaszczyznową neutralizację zjawisk kryzysowych skoncentrowanych na obszarze rewitalizowanym.**

Cel Strategiczny obejmuje trzy Priorytety Operacyjne, którym z kolei odpowiadają poszczególne Kierunki Działania, które realizowane będą poprzez konkretne projekty. Poszczególne Priorytety Operacyjne nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają one charakter komplementarny i jedynie ich zintegrowana realizacja umożliwi osiągnięcie Celu Strategicznego wyznaczonego dla procesu rewitalizacji miasta.

Aby zapewnić przejrzystość i spójność niniejszego dokumentu, Priorytetom Operacyjnym odpowiadają Sfery (społeczna, gospodarcza, przestrzenna) wykorzystywane w części diagnozującej Lokalnego Programu Rewitalizacji. Powyższa metodologia została zdefiniowana na potrzeby niniejszego opracowania i powinna być traktowana jedynie jako systematyka umowna, pełniąca funkcję porządkową.

**PO-I) Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizowanego poprzez kompleksowe działania o charakterze infrastrukturalno-architektonicznym [sfera przestrzenna].**

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-I zostały wyodrębnione następujące Kierunki działania:

- K1** — Odnowa urbanistyczna obszarów miejskich i uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej,
- K2** — Rozbudowa i optymalizacja układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej miasta,
- K3** — Rewitalizacja substancji mieszkaniowej,
- K4** — Tworzenie rozwiązań infrastrukturalnych wspierających rozwój gospodarczy,
- K5** — Rewitalizacja terenów i obiektów przemysłowych,
- K6** — Przebudowa i rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej, edukacyjnej i społecznej,

- 
- K7** — Poprawa jakości i konkurencyjności infrastruktury ochrony zdrowia,
  - K8** — Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta,
  - K9** — Rozwiązania systemowo-infrastrukturalne dla poprawy jakości środowiska naturalnego,

**PO-II) Aktywizacja ekonomiczna obszaru wsparcia dzięki podniesieniu konkurencyjności i trwałej reorganizacji struktury gospodarczej [sfera gospodarcza].**

Priorytet Operacyjny PO-II obejmuje następujące Kierunki działania:

- K10** — Aktywizacja gospodarcza mieszkańców i ułatwianie przekwalifikowania zawodowego,
- K11** — Wzmocnienie i rozwój Instytucji Otoczenia Biznesu oraz dynamizacja współpracy międzysektorowej na linii MSP—JBR (Jednostki Badawczo-Rozwojowe),
- K12** — Promocja przedsiębiorczości i innowacyjności oraz tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP),
- K13** — Kompleksowa promocja miasta skierowana na przyciągnięcie inwestorów,
- K14** — Podnoszenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miasta,
- K15** — Kształtowanie systemu edukacyjnego dostosowanego do potrzeb rynku pracy.

**PO-III) Wyrównywanie szans życiowych i aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru wsparcia poprzez przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego [sfera społeczna].**

Priorytetowi Operacyjnemu PO-III odpowiadają następujące Kierunki działania:

- K16** — Aktywna polityka społeczna w celu neutralizacji zjawisk wykluczenia społecznego, marginalizacji i bierności,
- K17** — Walka z bezrobociem i biernością zawodową poprzez działania skierowane na podnoszenie kwalifikacji, aktywizację zawodową i rozwój osobowościowy mieszkańców,
- K18** — Poprawa bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie zjawiskom patologii i dezintegracji społecznej,
- K19** — Przeciwdziałanie migracji zewnętrznej mieszkańców poprzez wzmacnianie identyfikacji mieszkańców z miastem oraz kształtowanie tożsamości lokalnej,
- K20** — Aktywizacja kulturalno-społeczna mieszkańców oraz propagowanie aktywnego stylu życia,
- K21** — Wsparcie i podniesienie aktywności organizacji pozarządowych,
- K22** — Wykorzystanie i rozwój istniejącego potencjału edukacyjnego,
- K23** — Kształtowanie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy,
- K24** — Aktywizacja środowisk dziecięcych i młodzieżowych.

## 11.1 Planowane projekty rewitalizacyjne

Tablica 11.1: Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta

Nazwa zadania	Lokalizacja	Koszty (mln PLN)	Priorytet Operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
<b>OKRES PROGRAMOWANIA 2008 - 2015</b>					
Stworzenie publicznego placu miejskiego	Jar południowy – północna lub środkowa część - ul. Wielkopolska	2	PO I	K1	K14, K19
Rewitalizacja, poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z otaczającą je infrastrukturą	Budynki Górniczej Spółdzielni mieszkaniowej, na osiedlach: Staszica, Morcinka, Barbary, Chrobrego, A. Bożka, Przyjaźń, Szeroka, Pionierów, Zdrój	87	PO I	K3	K1, K18, K19
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłej KWK Moszczenica	Teren po zlikwidowanej kopalni Moszczenica	Do oszacowania	PO I	K5	K4, K12, K14
Kompleksowe przygotowanie terenów Szybów III pod działalność gospodarczą	Nieruchomość zlokalizowana przy ul. Wodzisławskiej	4	PO II	K4	K5, K10, K12, K14
Kompleksowe przygotowanie nieruchomości po fałni pracowniczej pod działalność gospodarczą	Nieruchomość zlokalizowana na terenie zlikwidowanej kopalni Moszczenica	4	PO II	K4	K5, K10, K12, K14
Rozbudowa budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej	Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wielkopolska 1a	1	PO I / PO III	K6	K16, K20, K22, K24
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Budynek po byłej Przychodni Zdrowia Moszczenica	Do oszacowania	PO I / PO III	K6	K16, K18
Osiedla na sportowo – rozgrywki piłki nożnej oraz blok rekreacyjno-sportowy	Cały obszar wsparcia	0,06	PO III	K20	K24, K19, K16
Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy	Ośrodek wypoczynku niedzielnego – ul. Cieszyńska	4	PO I / PO III	K6	K14, K19, K20, K24
Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w Jastrzębiu Zdroju	ul. Wrzosowa 12 A	1	PO III / PO I	K21	K6, K16, K17
Aktywizacja zawodowa absolwentów szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia	1	PO III	K17	K16, K22, K24
Program Aktywni na rynku pracy, edycja 2009 – 2013	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia	24	PO III	K17	K10, K16, K18, K22
Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej i zagospodarowanie przyległego otoczenia na cele społeczne	ul. Kaszubska 6, os. Gwarków	1,4	PO I / PO III	K6	K16
Rozwinię swoje możliwości – wsparcie szkoleniowo-doradcze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Jastrzębia Zdroju	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia	0,6	PO III	K16	K17, K18, K22, K10
Budowa instalacji zgazowywania odpadów komunalnych	Teren przemysłowy po byłej KWK Moszczenica	60	PO I	K9	–
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	ul. Zielona, Wrzosowa, Jana Pawła II	4,17	PO I	K3	K9
Modernizacja dźwigów osobowych	ul. Zielona, Ślaska, Kaszubska, Harcerska, Miodowa	3,09	PO I	K3	–
Ocieplenie przegród zewnętrznych budynków	Obszar podległy spółdzielni Jas-Mos w granicach obszaru wsparcia	31,77	PO I	K3	–
Remonty i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej	Obszar podległy spółdzielni Jas-Mos w granicach obszaru wsparcia	3,23	PO I	K2	K1
Termomodernizacja budynków mieszkalnych polegająca na ociepleniu ścian frontowych	Osiedla: Staszica, Gwarków, Barbary, Morcinka, Zofiówka, 1000-lecia	30	PO I	K3	K9
Kompleksowa wymiana balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych	Osiedla: Gwarków, Barbary, Zofiówka	19,6	PO I	K3	K9
Program Zainwestuj w Jastrzębiu Zdroju	Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia (w tym obszarów przemysłowych)	0,07	PO II	K13	K14

## 11.1. PLANOWANE PROJEKTY REWITALIZACYJNE

Tablica 11.2: Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta c.d.

Nazwa zadania	Lokalizacja	Koszty (mln PLN)	Priorytet Operacyjny	Główny kierunek działania	Komplemen- tarne kierunki działania
Zmiana sposobu użytkowania, przebudowa lub nadbudowa byłej pompowni wody przy ulicy Kurpiowskiej	Pompownia wody Kurpiowska	1,5	PO I / PO II	K14	K12
Nadbudowa zbiorników wody pitnej pompowni <i>Wielkopolska</i>	Pompownia wody Wielkopolska	1,4	PO I / PO II	K14	K12
Program <i>Przez internet do kultury</i>	Kluby i świetlice zlokalizowane przy ul.: Kałowskiej, Opolskiej, Ruchu Oporu, Zielonej, Turystycznej, Wielkopolskiej, Gagarina oraz Os. 1000-lecia	0,4	PO III	K20	K18, K22, K24
Rewitalizacja głównej ulicy dzielnicy <i>Zdrój</i>	ul. 1 Maja – os. Zdrój	15	PO I	K1	K8, K14, K19
Wymiana azbestowych elementów budynków wraz z termomodernizacją budynków mieszkalnych wielorodzinnych	Osiedla: Staszica, Pionierów, Gwarków, Arki Bożka, Morcinka, Barbary, Chrobrego, Przyjaźni, 1000-lecia	70	PO I	K3	K9
Kompleksowa modernizacja budynków przy ul. Gagarina 108,110, 112	ul. Gagarina 108,110, 112	8,7	PO I	K3	K9
<i>Przez rekreację do przodu</i>	MOSIR, ul. Harcerska 14B	0,3	PO I / PO III	K6	K20, K24
Budowa drogi głównej południowej na odcinku od DW 933 – ul. Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszanie	Projektowana droga jest zlokalizowana w północnej części miasta. Przebiega w sąsiedztwie KWK Zofiówka, osiedla mieszkaniowego Dubielec, przez ulicę Pochwacie oraz składowisko odpadów pokopalnianych KWK Jas-Mos.	187,3	PO I	K2	K9
Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo – Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju	ul. Leśna	32,19	PO I	K6	K1, K14, K20, K24
Adaptacja i rozbudowa budynku dla potrzeb Ogniska Wychowawczego	ul. Opolska	6,13	PO I	K6	K16, K18
Rewitalizacja terenów pouzdrowskich	Budynek „Łazienki III” w Parku Zdrojowym	3,65	PO I	K8	K1, K14
Budowa całorocznego centrum sportowo-rekreacyjnego „Pochwacie”	Teren obecnego składowiska „Pochwacie”	Do oszacowania	PO I	K5	K6, K14, K20, K24

## Rozdział 12

# Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Skuteczność i efektywność realizacji założeń programu, mierzona będzie na podstawie poniższych wskaźników monitorowania: produktu, rezultatu, oddziaływania.

### 12.1 Wskaźniki produktu:

- liczba istniejących budynków mieszkalnych poddanych rewitalizacji (szt.),
- liczba nowo wybudowanych mieszkań socjalnych i komunalnych (szt.),
- liczba zrewaloryzowanych obiektów przemysłowych (szt.),
- liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (szt.),
- liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (szt.),
- liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (szt.),
- liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (szt.),
- liczba odrestaurowanych obiektów historycznych i zabytkowych (szt.),
- długość wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych ulic i chodników (km),
- długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (km),
- długość wybudowanej sieci szkieletowej (km),
- liczba powstałych instytucji otoczenia biznesu (szt.),
- liczba powstałych instytucji wspierających organizacje pozarządowe (szt.),
- liczba organizowanych imprez i zajęć kulturalno-oświatowych, w tym prowadzona dla osób niepełnosprawnych (szt.),
- liczba organizowanych imprez i zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym prowadzona dla osób niepełnosprawnych (szt.),
- wartość udzielanych stypendiów, w tym dla studentów studenci (tys. zł),
- liczba organizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych (szt.),
- liczba utworzonych warsztatów terapii zajęciowej (szt.).



## 12.2 Wskaźniki rezultatu:

- liczba osób zamieszkujących budynki poddane rewitalizacji (os.),
- liczba osób zamieszkała w nowopowstałych mieszkaniach socjalnych i komunalnych (os.),
- nowa powierzchnia usługowa (handlowa i gospodarcza) powstała na obszarze rewitalizowanym (m<sup>2</sup>),
- nowa powierzchnia powstała na obszarze rewitalizowanym przeznaczona na cele społeczne, kulturalne i turystyczne (m<sup>2</sup>),
- liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (tys. osób),
- liczba osób korzystających z nowopowstałych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (tys. osób),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (tys. osób),
- liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej (tys. osób),
- liczba osób odwiedzająca odrestaurowane obiekty historyczne i zabytkowe (tys. osób),
- zmniejszenie się liczby zdewastowanych budynków (szt.),
- liczba nowych miejsc noclegowych (szt.),
- liczba nowopowstałych miejsc pracy (etat),
- liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw powstała na obszarze rewitalizowanym (szt.),
- liczba pozyskanych inwestorów (szt.),
- liczba organizacji pozarządowych objęta wsparciem (szt.),
- liczba nowych miejsc parkingowych (szt.),
- powiększenie obszaru terenów zielonych na obszarze rewitalizowanym (m<sup>2</sup>),
- długość utworzonych ścieżek rowerowych i spacerowych (km),
- powierzchnia obszaru na którym wykonane zostanie nowe oświetlenie (m<sup>2</sup>),
- powierzchnia obszaru na którym zainstalowany zostanie monitoring (m<sup>2</sup>),
- powierzchnia uzbrojonego terenu przeznaczonego na prowadzenie działalności gospodarczej (m<sup>2</sup>),
- liczba gospodarstw domowych podłączona do szerokopasmowej sieci internetowej (szt.),

- liczba budynków korzystających ze zmodernizowanej sieci ciepłowniczej (szt.),
- liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach kulturalno-oświatowych, w tym osoby niepełnosprawne (tys. osób),
- liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach sportowo-rekreacyjnych, w tym osoby niepełnosprawne (tys. osób),
- liczba osób, którym udzielono stypendia, w tym dla studentów (os.),
- liczba osób bezrobotnych, które podniosły kwalifikacje zawodowe, w tym kobiet (os.),
- liczba osób, niepełnosprawnych objętych działalnością warsztatów terapii zajęciowej (os.),
- liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w wyniku zakończenia szkolenia, w tym kobiet (os.),
- liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie (os.).

### 12.3 Wskaźniki oddziaływania:

- zmniejszenie się poziomu bezrobocia,
- poprawa jakości warunków mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym,
- podniesienie estetycznego wizerunku miasta,
- uporządkowanie ładu przestrzennego miasta,
- ograniczenie zjawiska bezdomności na obszarze rewitalizowanym,
- wzrost atrakcyjności miasta,
- wzrost liczby turystów odwiedzających miasto,
- promowanie i wspieranie przedsiębiorczości,
- redukcja tzw. niskiej emisji,
- zwiększenie oferty sportowo-rekreacyjnej na obszarze rewitalizowanym,
- zwiększenie oferty kulturalno-edukacyjnej na obszarze rewitalizowanym,
- promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,
- zmniejszenie sfery ubóstwa oraz marginalizacji społecznej,
- wzrost znaczenia trzeciego sektora w mieście,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
- wzrost liczby osób z dostępem do internetu,
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców miasta,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej w mieście.

## Część IV

# Finansowanie i wdrażanie Programu

## Rozdział 13

# Plan finansowy rewitalizacji

W tabelach 13.1 na następnej stronie oraz 13.2 na stronie 93 zestawiono wartościowo projekty włączone do Programu Rewitalizacji oraz wskazano źródła, z których zostanie sfinansowana ich realizacja.

Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy, stanowiące załączniki do Lokalnego Programu Rewitalizacji, mają charakter indykatywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Tablica 13.1: Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2008 – 2015 [mln PLN]

Projekt	fundusze strukt.	budżet państwa	JST (1)	inne	sektor prywatny	RAZEM
Stworzenie publicznego placu miejskiego	1,5		0,5			2
Rewitalizacja, poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z otaczającą je infrastrukturą	20			67		87
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłej KWK Moszczenica	—	—	—	—	—	—*
Kompleksowe przygotowanie terenów Szybów III pod działalność gospodarczą	2				2	4
Kompleksowe przygotowanie nieruchomości po łaźni pracowniczej pod działalność gospodarczą	2				2	4
Rozbudowa budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej	0,85		0,15			1
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	—	—	—	—	—	— *
Osiedla na sportowo – rozgrywki piłki nożnej oraz blok rekreacyjno-sportowy	0,03			0,03		0,06
Kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy	2		2			4
Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w Jastrzębiu Zdroju	0,85		0,15			1
Aktywizacja zawodowa absolwentów szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną	0,85		0,15			1
Program Aktywni na rynku pracy, edycje 2008 – 2013	16		4	4		24
Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej i zagospodarowanie przyległego otoczenia na cele społeczne	0,7				0,7	1,4
<i>Rozwiń swoje możliwości</i> – wsparcie szkoleniowo – doradcze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Jastrzębia Zdroju	0,45	0,15				0,6
Instalacja zgazowywania odpadów komunalnych	20				40	60
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	2,07			2,1		4,17
Modernizacja dźwigów osobowych				3,09		3,09
Ocieplenie przegród zewnętrznych budynków	15			16,77		31,77
Remonty i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej	1,6			1,63		3,23
Termomodernizacja budynków mieszkalnych polegająca na ociepleniu ścian frontowych	15			15		30

Źródło: opracowanie własne, (1) — Miasto Jastrzębie Zdrój, \* – w chwili obecnej nie jest możliwe oszacowanie budżetu zadania.

Tablica 13.2: Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2008—2015 – c.d.  
[mln PLN]

Projekt	fundusze	budżet	JST	inne	sektor	RAZEM
	strukt.	państwa	(1)		prywatny	
Wymiana balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych	9,8			9,8		19,6
Program <i>Zainwestuj w Jastrzębiu Zdroju</i>	0,06		0,01			0,07
Zmiana sposobu użytkowania byłej pompowni wody przy ulicy Kurpiowskiej					1,5	1,5
Nadbudowa zbiorników wody pitnej pompowni Wielkopolska					1,4	1,4
Program Przez internet do kultury	0,34		0,06			0,4
Rewitalizacja głównej ulicy dzielnicy Zdrój	12		3			15
Wymiana azbestowych elementów budynków wraz z termomodernizacją budynków	20			50		70
Kompleksowa modernizacja budynków przy ul. Gagarina 108,110, 112	4		4,7			8,7
Przez rekreację do przodu	0,26		0,04			0,3
Budowa drogi głównej południowej na odcinku od DW 933 – ul. Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszanie	129,8		57,5			187,3
Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo – Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju	12,84		19,35			32,19
Adaptacja i rozbudowa budynku dla potrzeb Ogniska Wychowawczego	4,29		1,84			6,13
Rewitalizacja terenów pouzdrowiskowych	2,55		1,1			3,65
Budowa całorocznego centrum sportowo - rekreacyjnego „Pochwacie”	—	—	—	—	—	—*
<b>RAZEM</b>	293,96	0	94,55	169,42	47,6	<b>605,53</b>
<b>Udział [%]</b>	48,55	0	15,61	27,98	7,86	<b>100%</b>

Źródło: opracowanie własne, (1) – Miasto Jastrzębie Zdrój, \* – w chwili obecnej nie jest możliwe oszacowanie budżetu zadania.

## Rozdział 14

# System wdrażania

### 14.1 Forma prawna zarządzającego programem

Lokalny Program Rewitalizacji Jastrzębia Zdroju, jest dokumentem zawierającym zespół działań rewitalizacyjnych podejmowanych w oparciu o wspólną, zintegrowaną i zrównoważoną strategię, mającą na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych, występujących na wytyczonym obszarze wsparcia. Prowadzenie wskazanych działań jest złożonym i wieloaspektowym procesem, wymagającym koordynacji na poziomie lokalnym. W tym celu niezbędne jest prowadzenie skutecznego i przemyślanego procesu wdrażania LPR.

Proces wdrażania LPR jest kompleksowym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrażeniu programu towarzyszyć będzie jego ciągła ewaluacja, prowadzona w oparciu o pozyskiwane informacje dotyczące przebiegu procesu rewitalizacji, jego skutkach oraz publicznym odbiorze podejmowanych działań. Ze względu na swój długookresowy charakter, wdrażanie założeń LPR będzie procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia i monitorowania pojawiających się zmian prawnych, gospodarczych i społecznych.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój. Do jego najważniejszych zadań w zakresie wdrażania programu należeć będzie:

- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu,
- monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w programie,
- weryfikacja założeń programu i jego ewentualna aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań,
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji programu.

Za realizację poszczególnych projektów odpowiedzialni będą właściwi beneficjenci, którzy na potrzeby realizacji projektów wyznaczać będą koordynatorów (liderów) projektów. W przypadku projektów własnych Jastrzębia Zdroju, przygotowanie i wdrożenie projektu spoczywać będzie na pracownikach właściwych wydziałów Urzędu Miasta. Ponadto, w kompetencjach Wydziału Polityki Gospodarczej i Promocji leżeć będzie gromadzenie sprawozdań (raportów monitoringowych) przygotowywanych przez poszczególnych koordynatorów projektów. Wydział przekazywał będzie Prezydentowi Miasta

zbiorcze sprawozdanie z realizacji LPR wraz z ewentualnym wnioskiem o konieczności aktualizacji dokumentu. Na podstawie otrzymywanych danych, Prezydent Miasta będzie przedstawiał Radzie Miasta na koniec każdego roku informację o stopniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. W przypadku konieczności dokonania aktualizacji LPR, Prezydent powoła zespół ds. aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji przy udziale partnerów społecznych i gospodarczych, w tym w szczególności podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć w ramach LPR. Aktualizacja Programu przyjmowana będzie poprzez podjęcie stosownej uchwały Rady Miasta. Zatwierdzony dokument, a także kolejne sprawozdania i ewentualne aktualizacje, zostaną umieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta.



## Rozdział 15

# Monitorowanie, ocena i komunikacja

### 15.1 Monitorowanie i ocena programu rewitalizacji

Ze względu na długi horyzont czasowy objęty dokumentem, Lokalny Program Rewitalizacji stanowi dokument otwarty, co oznacza, iż poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami uczestniczącymi w Programie. Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi program oraz analiza osiągniętych wskaźników.

Komórką odpowiedzialną za prowadzenie monitoringu będzie Wydział Polityki Gospodarczej i Promocji. Jej głównym zadaniem będzie pozyskiwanie niezbędnych danych monitoringowych od podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia w ramach Programu, a następnie przetwarzanie ich i przygotowywanie raportu o stanie realizacji Programu. W cyklu dwuletnim zwoływane będzie spotkanie robocze Zespołu Zadaniowego ds. LPR, podczas którego – na podstawie przygotowanych raportów z realizacji Programu – weryfikowane i analizowane będą wszystkie aspekty związane z wdrażaniem Programu Rewitalizacji, w szczególności zaś:

- osiągalność zakładanych wskaźników,
- wpływ realizacji poszczególnych przedsięwzięć na przyjęte cele i priorytety Programu,
- harmonogram terminowo-finansowy realizowanych przedsięwzięć.

W przypadku znacznej dysproporcji pomiędzy założeniami Programu a realnymi efektami jego realizacji, zadaniem Zespołu Zadaniowego będzie podjęcie kroków zmierzających do neutralizacji zaistniałego stanu rzeczy. W pierwszej kolejności powinno się dążyć do podjęcia działań przywracających właściwe wdrażanie Programu bez konieczności dokonywania zmian w Programie. Jednakże, jeżeli wprowadzenie takich działań okaże się niemożliwe lub ich zastosowanie nie przyniesie pożądanych skutków, wówczas Zespół Zadaniowy powinien zaproponować działania naprawcze w wyniku których nastąpi aktualizacja Programu.

Po każdym spotkaniu Zespołu Zadaniowego, przygotowywana będzie informacja dla Prezydenta Miasta dotycząca oceny realizacji wdrażania Programu. Następnie, przedstawiana będzie ona Radzie Miasta przez Prezydenta Miasta. Materiał przedstawiany Radzie powinien zawierać co najmniej niżej wymienione informacje:

- postęp prac w stosunku do założeń,
- przegląd nowych wniosków, projektów oraz innych sygnałów społecznych,
- konieczność przeprowadzenia ew. aktualizacji Programu,
- ewentualne korekty granic obszarów wsparcia.

W przypadku konieczności dokonania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, Prezydent zwołuje Zespół Zadaniowy ds. LPR oraz organizuje konsultacje społeczne z partnerami zaangażowanymi w realizację Programu. Następnie, propozycja aktualizacji Programu poddawana jest pod obrady Rady Miasta w celu dokonania zmian właściwą uchwałą.

## **15.2 Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym**

Aktywne zaangażowanie szerokiego grona partnerów społecznych w procesie wdrażania Programu jest niezmiernie istotne, gdyż rezygnacja z podejścia partycypacyjnego często przejawia się brakiem podmiotowości procesu rewitalizacji, niezrozumieniem jego celów, niedostrzeganiem korzyści, narzucaniem rozwiązań, czy wreszcie brakiem rozpoznania rzeczywistych potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców.

Partycypacja lokalnej społeczności i sektora biznesu przejawia się między innymi w aspektach związanych z identyfikacją, wyborem i zarządzaniem szczegółowymi rozwiązaniami. Podejście partycypacyjne w procesie rewitalizacji społeczno-gospodarczej miasta zakłada aktywne uczestnictwo środowisk lokalnych, przedsiębiorstw, instytucji, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, jak również podmiotów zewnętrznych (instytucje regionalne, krajowe, międzynarodowe). Podstawowa korzyść podejścia partycypacyjnego wiąże się ze skutecznym dopasowaniem realizowanych projektów do potrzeb społeczności lokalnych oraz zapewnia niezbędne ich zaangażowanie w proces wdrażania Programu.

Partycypacja w ramach niniejszego Programu polega m. in. na opracowaniu niniejszego dokumentu we współpracy z partnerami społecznymi. 5 września 2008 odbyło się spotkanie konsultacyjne, a przeprowadzony na potrzeby niniejszego Programu proces ankietyzacji miał formę otwartą – możliwość składania propozycji projektów rewitalizacyjnych miały zarówno urzędy i instytucje miejskie, jak i przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, a także osoby prywatne. Efektywna współpraca międzysektorowa na linii administracja publiczna – podmioty gospodarcze – organizacje pozarządowe będzie również niezmiernie istotna dla procesu wdrażania niniejszego Programu i realizacji poszczególnych projektów. Jedynie otwarta współpraca, której integralny element stanowiła będzie płynna komunikacja wszystkich stron zaangażowanych w rozwój Miasta, może zapewnić skuteczną realizację procesu rewitalizacyjnego.

## 15.3 Polityka promocji Programu Rewitalizacji

Dla procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji bardzo istotna jest ścisła współpraca wszystkich uczestników Programu, tj. wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, wspólnot mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie obszaru wsparcia, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych, a także mieszkańców miasta.

Zasadniczym celem polityki promocji Programu, jest uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu. Prawdłowo realizowana polityka promocji Programu Rewitalizacji powinna zapewnić:

- wyjaśnienie mieszkańcom korzyści płynących z procesu rewitalizacji,
- dostęp partnerów Programu do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzenie partnerów programu do wyrażania własnych opinii,
- pobudzenie do przedstawiania własnych projektów, które mogłyby być współfinansowane ze środków unijnych.

W związku z powyższym, konieczne jest systematyczne przekazywanie informacji na temat podejmowanych działań i osiągniętych rezultatów. Podstawowe obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz miasta ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach we wdrażaniu Programu – mieszkańcy będą mieli możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie Programu Rewitalizacji bezpośrednio w Urzędzie lub poprzez stronę internetową Urzędu, na której zamieszczane będą na bieżąco najbardziej aktualne informacje związane z wdrażaniem LPR,
- podjęcie współpracy z mediami lokalnymi – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku.

Część V

**Załączniki**

## Rozdział 16

# Projekty sfery przestrzennej

### 16.1 Stworzenie publicznego placu miejskiego

#### Opis i cele projektu

Celem projektu jest stworzenie koncepcji i projektu budowlanego publicznego placu miejskiego, na terenie którego znajdować będą się ławki, mała architektura oraz elementy zieleni. Docelowo planuje się wykorzystanie placu również jako miejsca na imprezy masowe.

#### Rezultaty projektu

Stworzenie miejsca spotkań i integracji mieszkańców.

#### Lokalizacja projektu

Północna lub środkowa część Jaru południowego.

#### Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój.

#### Beneficjenci końcowi

Mieszkańcy miasta.

#### Termin realizacji projektu

2009—2012

#### Wartość projektu

1 – 2 mln PLN

## **16.2 Rewitalizacja, poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z otaczającą je infrastrukturą**

### **Opis i cele projektu**

Celem projektu jest poprawa atrakcyjności oraz wizerunku miasta poprzez podniesienie poziomu i jakości bazy mieszkaniowej miasta. Projekt obejmie przede wszystkim:

- usunięcie elementów azbestowych,
- ocieplenie ścian zewnętrznych,
- wykonanie podjazdów lub dźwigów dla osób niepełnosprawnych,
- wymianę instalacji gazowej,
- wymianę instalacji centralnego ogrzewania,
- montaż nasad kominowych,
- wymianę elektrycznych rozdzielni głównych.

### **Rezultaty projektu**

Zamierzone w projekcie prace umożliwią zatrzymanie procesu degradacji budynków, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz łatwiejszy dostęp do budynków osób niepełnosprawnych. Oprócz tego, wpłyną one korzystnie na polepszenie estetyki budynków oraz ich otoczenia, jak również na podwyższenie standardu zasobów mieszkaniowych. W efekcie końcowym wpłynie to również na podniesienie atrakcyjności miejscowości oraz podniesienie ekonomiczności związanej z procesami utrzymania zasobów. Likwidacja wielu barier architektonicznych umożliwi podniesienie dostępności budynków dla osób niepełnosprawnych. Na etapie wykonywania robót konieczne będzie stworzenie nowych miejsc pracy, co znacznie przyczyni się do ograniczenia migracji zarobkowych ludności miasta.

### **Lokalizacja projektu**

Budynki Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej wchodzące w skład następujących osiedli: Staszica, Morcinka, Barbary, Chrobrego, A. Bożka, Przyjaźń, Szeroka, Przyjaźń, Pionierów, Zdrój.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa

### **Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy osiedli objętych projektem

### **Termin realizacji projektu**

2008 – 2013

### **Wartość projektu**

87 mln PLN

## **16.3 Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłej KWK "Moszczenica"**

### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest budowa kolektorów od ul. Armii Krajowej w kierunku południowym oraz budowa przepompowni i rurociągu tłoczącego od ul. Jagiełły w kierunku wschodnio – zachodnim. Konieczność budowy wymienionych wcześniej elementów kanalizacji sanitarnej podyktowana jest brakiem lub bardzo złym stanem technicznym sieci kanalizacji technicznej na terenie byłych pokopalnianych obiektów budowlanych KWK "Moszczenica". Obecny stan utrudnia, a bardzo często wręcz uniemożliwia prowadzenie działalności gospodarczej na tym terenie.

### **Rezultaty projektu**

Planowanym rezultatem będzie umożliwienie dalszego rozwoju i funkcjonowania istniejących podmiotów gospodarczych oraz stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego. W przyszłości wpłynie to korzystnie na intensywność wzrostu przedsiębiorczości na terenach Jastrzębskiej Strefy Aktywności Gospodarczej poprzez podniesienie atrakcyjności niezagospodarowanych do tej pory terenów inwestycyjnych.

### **Lokalizacja projektu**

Rewitalizowany teren po zlikwidowanej kopalni „Moszczenica” to obszar o powierzchni ok. 40 ha zlokalizowany w Jastrzębiu Zdroju, zamknięty od strony północnej ulicą Armii Krajowej, ulicą Kasztanową od zachodu i ulicą Jagiełły od wschodu, natomiast od południa ulicą Wyzwolenia oraz torowiskiem byłej PZO „Zofiówka”.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o.

### **Beneficjenci końcowi**

- nowe podmioty gospodarcze powstające na terenie objętym projektem,
- podmioty gospodarcze obecnie funkcjonujące na terenie objętym projektem.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

Ze względu na znaczny zakres projektu, wartość końcowa inwestycji pozostaje do oszacowania.

## 16.4 Ośrodek Interwencji Kryzysowej

### Opis i cele projektu

Celem projektu jest stworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej. W chwili obecnej, na terenie Jastrzębia Zdroju nie ma takiego ośrodka – kobiety oraz kobiety z dziećmi umieszczane są w podobnych ośrodkach w sąsiednich miastach, co znacznie utrudnia kontakty z rodziną. Głównym zadaniem ośrodka będzie doraźna, krótkoterminowa pomoc posobom pozostającym w sytuacji przemocy domowej. Ośrodek, w zależności od sytuacji i potrzeb, może świadczyć pomoc doradczą, informacyjną, psychologiczną, terapeutyczną, pedagogiczną, prawną, medyczną oraz socjalno-bytową na czas zamieszkania w Hostelu Ośrodka.

### Rezultaty projektu

Realizacja projektu pozwoli na:

- przerwanie czynnej przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i podnoszenie poczucia własnej wartości u ofiar przemocy,
- zapobieganie dalszemu szerzeniu patologii
- zwiększenie odporności na stres i rozwijanie umiejętności radzenia sobie z sytuacjami stresowymi,
- realizację działań doradczych i informacyjnych, prowadzenie grup wsparcia.

Docelowo, dzięki realizacji projektu – poprzez udzielenie natychmiastowej pomocy i wsparcia – poprawie ulegnie sytuacja indywidualnych osób oraz całych rodzin, które znalazły się w sytuacji kryzysu .

### Lokalizacja projektu

Budynek po byłej Przychodni Zdrowia *Moszczenica*.

### Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Ośrodek Pomocy Społecznej

### Beneficjanci końcowi

- osoby pozostające w sytuacji przemocy domowej,
- rodziny w sytuacji kryzysu.

### Termin realizacji projektu

Dokładny termin realizacji projektu pozostaje do ustalenia.

### Wartość projektu

Wartość projektu pozostaje do oszacowania w toku prac przygotowawczych.



## **16.5 Utworzenie kompleksu rekreacyjno – wypoczynkowego**

### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest stworzenie kompleksu rekreacyjno – wypoczynkowego, w skład którego wejść miałyby: odkryta pływalnia z wydzielonymi brodzikami i zjeżdżalnią, deptak z zieleńcem i ławkami oraz kawiarnia. Realizacja projektu pozwoli na zagospodarowanie terenów zielonych oraz utworzenie nowych miejsc pracy, docelowo zaś, stworzone zostanie miejsce aktywnego wypoczynku dla rodzin z dziećmi oraz młodzieży.

### **Rezultaty projektu**

- stworzenie atrakcyjnego miejsca rekreacji i wypoczynku dla całych rodzin,
- podniesienie atrakcyjności miasta,
- aktywizacja sportowa oraz dodatkowa możliwość zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

### **Lokalizacja projektu**

Osrodek wypoczynku niedzielny – ul. Cieszyńska

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

- Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój,
- inwestorzy prywatni.

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta, głównie dzieci i młodzież, a także turyści.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2011

### **Wartość projektu**

3 – 4 mln PLN

## **16.6 Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej i zagospodarowanie przyległego otoczenia na cele społeczne**

### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej wraz z remontem elewacji i zagospodarowaniem ogrodu. Potrzeba ta wynika z rosnącej liczby osób starszych, niepełnosprawnych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Osoby

te muszą być obecnie umieszczane w ośrodkach w sąsiednich miastach, zaś realizacja przedmiotowego projektu pozwoli na stworzenie im odpowiednich warunków na terenie Jastrzębia Zdroju.

### **Rezultaty projektu**

- neutralizacja problemów i poprawa sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapobieganie marginalizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

### **Lokalizacja projektu**

ul. Kaszubska 6, os. Gwarków

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Dom Pomocy Społecznej “Dar Serca”

### **Beneficjanci końcowi**

- osoby starsze,
- osoby niepełnosprawne.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

1.4 mln PLN

## **16.7 Rozbudowa budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej**

### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest rozbudowa Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz zlikwidowanie barier architektonicznych. Przewiduje się rozbudowanie biblioteki o  $300m^2$ , zainstalowanie odpowiednich nawiewów w nowych salach, remont istniejącej instalacji ciepłej oraz budowę sanitariatu przystosowanego dla osób niepełnosprawnych.

Rozbudowa Biblioteki Głównej w istotnym stopniu wpłynie na powiększenie wachlarza ofert kulturalno-edukacyjnych adresowanych do dorosłych mieszkańców miasta, poprawi również funkcjonalność i estetykę obiektu. Przystosowanie architektoniczne budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych wpłynie na zwiększenie ich uczestnictwa w różnego rodzaju projektach i da możliwość pełnego korzystania ze wszystkich usług Biblioteki – np. działu informacyjno-bibliograficznego i czytelni. Utworzony zostanie punkt informacyjny udostępniający dokumenty życia społecznego oraz zbiory regionalne, sala wykładowa z różnorodną ofertą edukacyjną. Projekt przyczyni się również do poszerzenia oferty Biblioteki dla grup i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym – prowadzone będą zajęcia warsztatowe o charakterze terapeutycznym.

### **Rezultaty projektu**

- nowoczesna, bogato wyposażona placówka kulturalna w centrum miasta,
- podniesienie ilości oraz jakości działań edukacyjno-kulturalnych organizowanych w placówce,
- stworzenie dogodnych warunków do korzystania z obiektu przez osoby starsze i niepełnosprawne – walka ze zjawiskami marginalizacji i wykluczenia społecznego.

### **Lokalizacja projektu**

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Wielkopolska 1a

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Miejska Biblioteka Publiczna

### **Beneficjanci końcowi**

- mieszkańcy miasta, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych,
- osoby zagrożone wykluczeniem ze społeczeństwa.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2010

### **Wartość projektu**

około 1 mln PLN

## **16.8 Budowa instalacji zgazowywania odpadów komunalnych**

### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest budowa instalacji zgazowania odpadów komunalnych. Umożliwi to rewitalizację terenów zajmowanych przez składowisko, rewitalizację terenu przemysłowego, podniesienie poziomu ochrony środowiska w mieście oraz pozyskanie odnawialnego źródła ciepła i energii elektrycznej. W skład działań objętych projektem mają wejść:

- studium wykonalności projektu,
- pozwolenie na budowę,
- budowa instalacji zgazowania odpadów,
- budowa sieci przesyłowej i ciągu technologicznego do *EC Moszczenica*.

### **Rezultaty projektu**

- likwidację istniejącego składowiska odpadów,
- znaczna poprawa i unowocześnienie miejskiej gospodarki odpadami,
- pozyskanie taniego źródła energii elektrycznej i ciepłej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego.

### **Lokalizacja projektu**

Teren poprzemysłowy – *Moszczenica*

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółka Energetyczna *Jastrzębie S.A.*

### **Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy miasta.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

około 60 mln PLN

## **16.9 Usuwanie wyrobów zawierających azbest**

### **Opis i cele projektu**

Potrzeba projektu wynika z konieczności likwidacji zagrożenia dla zdrowia mieszkańców powstałego wskutek zanieczyszczenia powietrza przez włókna azbestu, ulatniające się ze starych płyt balkonowych. Projekt polega na wymianie azbestowych płyt balkonowych wraz z konstrukcją wsporczą na nowe balustrady z obudową z materiałów bezpiecznych, nie zawierających azbestu.

### **Rezultaty projektu**

W wyniku projektu zostanie w mieście ograniczone zagrożenie wynikłe z zanieczyszczenia środowiska włóknami azbestu oraz poprawiona zostanie estetyka osiedli.

### **Lokalizacja projektu**

Wybrane budynki przy ulicach:

- ul. Zielona,
- ul. Wrzosowa,
- Al. Jana Pawła II.

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa JAS-MOS

**Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy budynków objętych projektem, przy ul. Zielonej, Wrzosowej oraz Al. Jana Pawła II

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2012

**Wartość projektu**

4,17 mln PLN

## 16.10 Modernizacja dźwigów osobowych

**Opis i cele projektu**

Projekt polega na kompleksowej wymianie dźwigu osobowego wraz z osprzętem bez ingerencji w konstrukcję szybu. Potrzeba projektu wynika z zużycia technicznego obecnych dźwigów, co powoduje ich dużą awaryjność i generuje dodatkowe koszty związane z ich naprawami, obciążające mieszkańców nieruchomości.

**Rezultaty projektu**

Wykonanie projektu pozwoli na zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników dźwigów (niektóre dźwigi nie posiadają drzwi wewnętrznych) i ograniczy uciążliwości dla mieszkańców wynikające z awaryjności starych urządzeń dźwigowych.

**Lokalizacja projektu**

Wybrane budynki przy ulicach:

- ul. Zielona,
- ul. Harcerska,
- ul. Miodowa,
- ul. Śląska,
- ul. Kaszubska.

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa JAS-MOS

**Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy nieruchomości objętych zakresem projektu

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

**Wartość projektu**

3,09 mln PLN

## **16.11 Ocieplenie przegród zewnętrznych budynków**

**Opis i cele projektu**

Projekt polega na wykonaniu ocieplenia ścian zewnętrznych i stropodachów, a także na wymianie stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych budynków (klatki schodowe, piwnice). Potrzeba projektu wynika z konieczności likwidacji wad technologicznych budynków (przemarzanie ścian, zawilgocenia, zagrzybienia), a także z konieczności ograniczania kosztów eksploatacyjnych poprzez zmniejszenie zużycia energii cieplnej, z uwagi na rosnące ceny energii. Ponadto, z uwagi na wiek budynków konieczne jest również odnowienie elewacji.

**Rezultaty projektu**

W wyniku realizacji projektu zostaną odnowione elewacje budynków oraz zmniejszy się zużycie energii cieplnej. Wykonanie nowych elewacji z zaplanowaną kolorystyką poprawi estetykę miasta, a także wpłynie na komfort cieplny mieszkań w odnowionych budynkach.

**Lokalizacja projektu**

Wybrane budynki w zarządzie S.M. Jas-Mos, zlokalizowane przy następujących ulicach: ul. Śląska, ul. Kurpiowska, ul. Warmińska, ul. Pomorska, ul. Zielona, ul. Wrzosowa, ul. Harcerska, ul. Miodowa, ul. Moniuszki, ul. Morcinka, ul. Kopernika, ul. Wyspiańskiego, ul. Górnicza, ul. Krasickiego, ul. Wieczorka, ul. Poprzeczna, ul. Krótka, ul. Słoneczna, ul. 1 Maja, ul. Ofiar Faszyzmu, ul. Konopnickiej, ul. Staszica, ul. Kusocińskiego, Al. Jana Pawła II, ul. Wiejska, ul. Kusocińskiego.

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa JAS-MOS

**Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy budynków objętych zakresem projektu

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

**Wartość projektu**

31.774 mln PLN

## 16.12 Rewitalizacja głównej ulicy dzielnicy „Zdrój”

### Opis i cele projektu

Podstawowym celem projektu jest przywrócenie historycznego wyglądu zabytkowych budynków w części byłego uzdrowiska. W ramach projektu planuje się sporządzenie wspólnego projektu konserwatorskiego obejmującego elewacje budynków, przeprowadzenie termomodernizacji, wykonanie tynków, dostosowanie kolorystyki, przywrócenie pierwotnych podziałów okien oraz uporządkowanie małej architektury. Kompleksowa realizacja projektu przyczyni się do społeczno-gospodarczego ożywienia dzielnicy oraz przywrócenia dawnej świetności historycznej dzielnicy miasta.

### Rezultaty projektu

- ochrona dziedzictwa historycznego miasta,
- podniesienie jakości życia mieszkańców,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej dzielnicy Zdrój oraz całego miasta.

### Lokalizacja projektu

ul. 1 Maja – os. Zdrój

### Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

### Beneficjanci końcowi

- mieszkańcy miasta,
- mieszkańcy dzielnicy zdroj,
- przedsiębiorcy posiadający firmy zlokalizowane na rewitalizowanym obszarze dzielnicy Zdrój.

### Termin realizacji projektu

2009 – 2012

### Wartość projektu

około 15 mln PLN

## 16.13 Wymiana azbestowych elementów budynków wraz z termomodernizacją budynków mieszkalnych wielorodzinnych

### Opis i cele projektu

Potrzeba projektu wynika z konieczności likwidacji zagrożenia dla zdrowia mieszkańców powstałego wskutek zanieczyszczenia powietrza przez włókna azbestu. Dodatkowy

problem stanowi duże zróżnicowanie własnościowe poszczególnych budynków.

W ramach projektu planuje się:

- zrealizowanie spójnej koncepcji architektonicznej dla wszystkich budynków mieszkalnych wielorodzinnych,
- wykonanie zgodnie z projektem termoizolacji budynków objętych projektem.

### **Rezultaty projektu**

- usunięcie szkodliwych dla zdrowia elementów azbestowych,
- obniżenie energochłonności budynków,
- podniesienie komfortu życia mieszkańców,
- poprawa estetyki osiedli.

### **Lokalizacja projektu**

Budynki mieszkalne na osiedlach: Staszica, Pionierów, Gwarków, Arki Bożka, Morcinka, Barbary, Chrobrego, Przyjaźni, 1000-lecia, osiedlach wzdłuż Al. Piłsudskiego, ul. Cieszyńskiej oraz ul. Kusocińskiego

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

- Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój,
- Spółdzielnie mieszkaniowe.

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy budynków objętych realizacją projektu

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2015

### **Wartość projektu**

70 mln PLN

## **16.14 Kompleksowa modernizacja budynków ul. Gagarina 108, 110, 112**

### **Opis i cele projektu**

W ramach projektu sporządzona zostanie dokumentacja budowlana modernizacji obiektów i zagospodarowania terenów zewnętrznych oraz przeprowadzone zostaną niezbędne prace realizacyjne. Planowany jest demontaż pozostałości ocieplenia budynków i płyt azbestowo-cementowych na elewacji, nadbudowa obiektów i uzyskanie dodatkowych lokali, osuszenie fundamentów, wykonanie izolacji pionowej, termomodernizacja, remont wszystkich instalacji, wykonanie zadaszeń nad wejściami, wykonanie miejsc postojowych, utwardzonego placu pod kontenery, wykonanie dojazdów i dojazdów.



### **Rezultaty projektu**

Głównymi rezultatami będą:

- uzyskanie dodatkowych mieszkań socjalnych - ok. 60 lokali,
- poprawa warunków mieszkaniowych,
- wzrost estetyki obiektów i otoczenia,
- wzrost bezpieczeństwa użytkowania obiektów.

### **Lokalizacja projektu**

ul. Gagarina 108,110, 112

#### **16.14.0.1 Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Miejski Zarząd Nieruchomości

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy nieruchomości objętych projektem

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2012

### **Wartość projektu**

8.7 mln PLN

## **16.15 Nadbudowa zbiorników wody pitnej pompowni Wielkopolska**

### **Opis i cele projektu**

W związku z dążeniem do wykorzystania przestrzeni nad zbiornikami, podjęto decyzję o sprzedaży działki pod inwestycje. Zakłada się, zagospodarowanie terenu na cele handlowo – usługowe, co przełoży się na zwiększenie dostępu mieszkańców miasta do usług różnego typu.

### **Rezultaty projektu**

- przyciągnięcie inwestorów,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- rewitalizacja obiektu przemysłowego.

### **Lokalizacja projektu**

Pompownia wody Wielkopolska

**16.16. ZMIANA SPOSOBU UŻYTKOWANIA, PRZEBUDOWA LUB  
NADBUDOWA BYŁEJ POMPOWNI WODY PRZY ULICY KURPIOWSKIEJ**

---

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A.

**Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy miasta

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2015

**Wartość projektu**

1,4

**16.16 Zmiana sposobu użytkowania, przebudowa lub nadbudowa byłej pompowni wody przy ulicy Kurpiowskiej**

**Opis i cele projektu**

W związku z zaniechaniem działania pompowni wody oraz jej likwidacją, konieczne jest ponowne zagospodarowanie obiektu z uwzględnieniem zmian funkcjonalnych. W najbliższych latach przewidywana jest sprzedaż obiektu inwestorowi prywatnemu. Zakłada się, iż obiekt zostanie zagospodarowany na cele handlowo – usługowe, co przełoży się na zwiększenie dostępu mieszkańców miasta do usług różnego typu.

**Rezultaty projektu**

- przyciągnięcie inwestorów,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- rewitalizacja obiektu przemysłowego.

**Lokalizacja projektu**

Pompownia wody Kurpiowska

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A.

**Beneficjenci końcowi**

Mieszkańcy miasta

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2015

### **Wartość projektu**

1,5

## **16.17 Remonty i rozbudowa osiedlowej infrastruktury komunikacyjnej**

### **Opis i cele projektu**

Projekt polega na remoncie istniejących traktów pieszych i schodów terenowych, remoncie istniejących dróg i parkingów osiedlowych oraz budowie nowych miejsc postojowych. Potrzeba projektu wynika z naturalnej degradacji istniejącej osiedlowej infrastruktury komunikacyjnej w wyniku wieloletniej eksploatacji, a także z faktu znacznego, w ostatnich latach, zwiększenia się liczby pojazdów użytkowanych przez mieszkańców miasta.

W wyniku realizacji projektu wyremontowane zostaną chodniki i schody terenowe o powierzchni około 5 200m<sup>2</sup>, wyremontowane zostaną istniejące drogi osiedlowe i parkingi o powierzchni około 3 700m<sup>2</sup> oraz powstanie około 200 nowych miejsc postojowych. Oprócz tego, poprawione ulegnie bezpieczeństwo w ruchu drogowym i na parkingach osiedlowych, zostaną zlikwidowane uciążliwości (szczególnie dotkliwe dla osób starszych lub niepełnosprawnych) związane z poruszaniem się po nierównych i uszkodzonych chodnikach. Wyremontowane trakty piesze wpłyną również na poprawę estetyki osiedli. Co istotne, realizacja programu złagodzi częściowo problem braku dostatecznej ilości miejsc parkingowych na terenie miasta.

### **Rezultaty projektu**

- poprawa jakości oraz funkcjonalności przestrzeni osiedlowej,
- podniesienie komfortu mieszkańców,
- podniesienie bezpieczeństwa w ruchu osiedlowym,
- częściowa neutralizacja problemu małej ilości miejsc parkingowych.

### **Lokalizacja projektu**

Obszar podległy spółdzielni Jas-Mos w granicach obszaru wsparcia

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa JAS-MOS

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy osiedli objętych projektem

#### **16.17.1 Termin realizacji projektu**

2009 – 2012

#### **16.17.2 Wartość projektu**

3,23 mln PLN

## **16.18 Termomodernizacja budynków mieszkalnych polegająca na ociepleniu ścian frontowych**

### **Opis i cele projektu**

Projekt obejmuje ocieplenie ścian frontowych budynków poprzez zamocowanie warstwy styropianu metodą lekko mokrą. Realizacja projektu wynika z konieczności zahamowania postępującej degradacji tkanki mieszkaniowej oraz dążenia do poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych. Ponadto, projekt przyczyni się do ochrony budynków przed zagrzybieniem, zawilgoceniem oraz przemarzaniem.

### **Rezultaty projektu**

- podniesienie komfortu cieplnego i efektywności energetycznej budynków,
- zwiększenie trwałości budynków oraz poprawa ich estetyki,
- poprawa komfortu mieszkańców.

### **Lokalizacja projektu**

Osiedla: Staszica, Gwarków, Barbary, Morcinka, Zofiówka, 1000-lecia.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nowa”

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy bloków objętych pracami w ramach projektu

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2015

### **Wartość projektu**

30 mln PLN

## **16.19 Kompleksowa wymiana balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych**

### **Opis i cele projektu**

Projekt obejmuje kompleksową wymianę balustrad balkonowych zawierających azbest w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych na terenie obszaru rewitalizowanego. Potrzeba projektu wynika z konieczności likwidacji zagrożenia dla zdrowia mieszkańców powstałego wskutek zanieczyszczenia powietrza przez włókna azbestu, ulatniające się ze starych płyt balkonowych. Dzięki realizacji projektu poprawie jakość bazy mieszkaniowej miasta i komfort życia mieszkańców.

### **Rezultaty projektu**

- usunięcie szkodliwych dla zdrowia elementów azbestowych,
- poprawa stanu technicznego budynków,
- podniesienie komfortu życia mieszkańców,
- poprawa estetyki osiedli.

### **Lokalizacja projektu**

Osiedla: Gwarków, Barbary, Zofiówka

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nowa”

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy osiedli objętych działaniami realizowanymi w ramach projektu

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

19,6 mln PLN

## **16.20 „Przez rekreację do przodu”**

### **Opis i cele projektu**

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na dostęp do różnorodnych form rekreacji pojawia się konieczność rozbudowy i modernizacji istniejącego zaplecza sportowo rekreacyjnego oraz przygotowania kadry instruktorskiej niezbędnej do prowadzenia zajęć. W ramach projektu zostaną przeprowadzone następujące działania:

- wyposażenie i modernizacja istniejącej siłowni oraz sauny,
- wyposażenie w sprzęt nagłaśniający i modernizacja istniejącej sali lustrzanej,
- wyposażenie sali szkoleniowej w sprzęt audiowizualny,
- podniesienie kwalifikacji kadry potrzebnej do realizacji projektu – instruktorzy fitness i wybranych dyscyplin sportowych.

W wyniku projektu zostanie wyposażona i zmodernizowana istniejąca baza sportowo rekreacyjna, której dostępność pozwoli na aktywne formy spędzania wolnego czasu zwłaszcza mieszkańcom zagrożonym negatywnymi procesami społecznymi. Odpowiednio przygotowany obiekt wraz z kadrami instruktorską zwiększy atrakcyjność i podniesie jakość usług sportowo rekreacyjnych. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy będą mieli więcej możliwości spędzania wolnego czasu. Uczestnictwo w zajęciach będzie atrakcyjną alternatywą dla przyjętego przez nich sposobu życia.

### **Rezultaty projektu**

- stworzenie atrakcyjnego miejsca rekreacji i wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży,
- zmiana modelu życia – wykształcenie zainteresowania sportem i rekreacją, przezwyciężenie apatii i bierności,
- ograniczenie negatywnych postaw społeczny – przeciwdziałanie patologiom oraz wykluczeniu społecznemu.

### **Lokalizacja projektu**

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Harcerska 14B, os. Arki Bożka

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

### **Beneficjanci końcowi**

Dzieci i młodzież, a także osoby dorosłe z obszaru Jastrzębia Zdroju.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2010

### **Wartość projektu**

0,3 mln PLN

## **16.21 Budowa drogi głównej południowej na odcinku od DW 933 – ul. Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszańie**

### **Opis i cele projektu**

Przedmiotem zadania jest budowa drogi Głównej Południowej na odcinku od ulicy Pszczyńskiej w Jastrzębiu Zdroju do węzła autostrady A1 w Mszańie. Celem ogólnym projektu jest stworzenie nowej jakości systemu transportowego w mieście poprzez rozwój infrastruktury drogowej o znaczeniu ponadlokalnym. Usprawnienie połączenia Miasta Jastrzębie Zdrój z dużymi Miastami zlokalizowanymi w województwie śląskim (Oświęcim – Pszczyna – Tychy – Wodzisław – Racibórz), poprawa połączeń międzynarodowych oraz połączenie z autostradą A1, która po wybudowaniu stanowić będzie kluczowy element sieci drogowej w Polsce. Celem szczegółowym jest poprawa warunków bezpieczeństwa drogowego poprzez budowę nowej drogi o najwyższych parametrach technicznych (115 kN/oś), poprawę komfortu obsługi ruchu pieszego – budowa chodników, usprawnienie komunikacji (wyprowadzenie ruchu samochodów ciężarowych z Centrum Miasta), ograniczenie negatywnego oddziaływania drogi na mieszkańców (budowa ekranów akustycznych) dostosowanie obiektów do wymogów normatywnych wymaganych ustawodawstwem polskim i unijnym.

### **Rezultaty projektu**

- zredukowanie czasu podróży,
- zwiększenie atrakcyjności istniejących terenów inwestycyjnych poprzez usprawnienie dostępu do nich,
- polepszenie jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego (redukcja zatłoczenia, polepszenie jakości środowiska naturalnego),
- poprawa bezpieczeństwa ruchu,
- zmniejszenie tempa wzrostu zanieczyszczeń spowodowanych ruchem drogowym,
- poprawa estetyki krajobrazu.

### **Lokalizacja projektu**

Projektowana droga jest zlokalizowana w północnej części miasta Jastrzębie Zdrój. Przebiega w sąsiedztwie KWK Zofiówka, osiedla mieszkaniowego Dubielec, przez ulicę Pochwacie oraz składowisko odpadów pokopalnianych KWK Jas-Mos.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta Jastrzębie Zdrój.

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2012

### **Wartość projektu**

187,3 mln PLN

## **16.22 Modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo – Sportowej przy ul. Leśnej w Jastrzębiu Zdroju**

### **Opis i cele projektu**

Przedmiotem projektu jest modernizacja i nadbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej, której zły stan techniczny uniemożliwił funkcjonowanie. Przeprowadzenie prac inwestycyjnych zdecydowanie poprawi atrakcyjność organizowanych w niej imprez zarówno o charakterze sportowym, jak i kulturalnym. Zyska na tym również promocja i rozwój kultury fizycznej w Mieście i w regionie. Po zakończonej modernizacji w hali organizowane będą duże, spektakularne imprezy sportowe i kulturalne dla mieszkańców całego subregionu. Ponadto w hali odbywać się będą międzynarodowe imprezy sportowe. Ogólnym celem projektu jest wzrost konkurencyjności Jastrzębia Zdroju jako ośrodka metropolitarnego poprzez budowę nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej.

### **16.23. ADAPTACJA I ROZBUDOWA BUDYNKU DLA POTRZEB OGNISKA WYCHOWAWCZEGO**

---

#### **Rezultaty projektu**

- poprawa jakości bazy sportowo-widowiskowej w mieście,
- wzrost ilości turystów odwiedzających miasto,
- zmiana sposobu spędzania wolnego czasu przez mieszkańców,
- wzrost ilości inwestycji.

#### **Lokalizacja projektu**

ul. Leśna w Jastrzębie Zdroju.

#### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

#### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta Jastrzębie Zdrój.

#### **Termin realizacji projektu**

2006 – 2010

#### **Wartość projektu**

32,19 mln PLN

## **16.23 Adaptacja i rozbudowa budynku dla potrzeb Ogniska Wychowawczego**

#### **Opis i cele projektu**

Ze względu na niewystarczające obecnie warunki mieszkalne dla potrzeb ośrodka wychowawczego, postanowiono adaptować budynek byłego przedszkola. Celem projektu jest zapewnienie odpowiednich warunków wychowankom ośrodka, co umożliwi im adaptację do normalnego życia w społeczeństwie.

#### **Rezultaty projektu**

- dostosowanie budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie ilości przyjęcia dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- stworzenie lepszych warunków wychowankom ośrodka do życia w społeczeństwie.

#### **Lokalizacja projektu**

ul. Opolska w Jastrzębie Zdroju.



**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

**Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta Jastrzębie Zdrój.

**Termin realizacji projektu**

2006 – 2010

**Wartość projektu**

6,13 mln PLN

## **16.24 Rewitalizacja terenów pouzdrowiskowych**

**Opis i cele projektu**

Projekt obejmuje adaptację i rozbudowę zabytkowego budynku „Łazienki III” w Parku Zdrojowym na potrzeby Urzędu Stanu Cywilnego w Jastrzębiu Zdroju. Decyzję o adaptacji i rozbudowie budynku „Łazienki III” na potrzeby USC podjęto z uwagi na fakt, iż obecna siedziba USC ze względu na zły stan techniczny nie nadaje się do pełnienia dotychczasowej funkcji. Adaptacja i rozbudowa nowej siedziby zapewni dostosowania obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewni prawidłowe archiwizowanie dokumentów o kategorii archiwalnej A oraz zapewni odpowiednie warunki pracy.

**Rezultaty projektu**

- dostosowanie budynku dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
- dostosowanie pomieszczenia dla potrzeb gromadzenia dokumentów archiwalnych,
- dostosowanie pomieszczeń dla potrzeb socjalnych pracowników USC,
- odrestaurowanie budynku zabytkowego.

**Lokalizacja projektu**

Budynek „Łazienki III” w Parku Zdrojowym.

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

**Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta Jastrzębie Zdrój.

**Termin realizacji projektu**

2008 – 2012

### **Wartość projektu**

3,65 mln PLN

## **16.25 Budowa całorocznego centrum sportowo-rekreacyjnego „Pochwacie”**

### **Opis i cele projektu**

Mając na uwadze potrzeby mieszkańców miasta, a także okolicznych gmin, w zakresie czynnego spędzania wolnego czasu, kopalnia w porozumieniu z jednostkami samorządowymi podjęła decyzję o dostosowaniu zamykanego składowiska „Pochwacie” do funkcji sportowo-rekreacyjnej. Docelowo, teren będzie mógł być wykorzystywany jako miejsce aktywnego wypoczynku i imprez plenerowych.

W wyniku realizacji projektu planowane jest utworzenie toru terenowego do jazdy quadami, toru rowerowego do downhill’u, mini-pola golfowego, systemu ścieżek rowerowych i do turystyki pieszej, punktów widokowych, placu zabaw dla dzieci. Tego typu infrastruktura wpłynie korzystnie na aktywizację ruchową mieszkańców miasta, w szczególności zaś dzieci i młodzieży.

### **Rezultaty projektu**

- utworzenie atrakcyjnego obiektu sportowo-rekreacyjnego,
- aktywizacja ruchowa mieszkańców miasta, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta,
- dodatkowa możliwość zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

### **Lokalizacja projektu**

Obecny teren składowiska „Pochwacie”..

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

- JSW S.A. KWK Zofiówka,
- Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój.

### **Beneficjanci końcowi**

Mieszkańcy miasta Jastrzębie Zdrój oraz gmin ościennych.

### **Termin realizacji projektu**

2010 – 2017

### **Wartość projektu**

Dokładny budżet projektu pozostaje do oszacowania.

## Rozdział 17

# Projekty sfery gospodarczej

### 17.1 Kompleksowe przygotowanie terenów Szybów III pod działalność gospodarczą

#### Opis i cele projektu

Głównym celem tego projektu jest przekształcenie zdegradowanego terenu przemysłowego na teren inwestycyjny, zgodnie z założeniami Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. W ramach przekształcania konieczne jest przeprowadzenie następujących działań:

- wykonanie wjazdu od drogi głównej,
- utworzenie wewnętrznych ciągów komunikacyjnych,
- utworzenie placów manewrowych i parkingów,
- dostosowanie rzędnych pozostałych terenów do ciągów komunikacyjnych poprzez prace niwelacyjne,
- uzbrojenie terenów.

#### Rezultaty projektu

- zagospodarowanie nieużytkowanych obecnie terenów przemysłowych,
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- przyciągnięcie inwestorów,
- stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju MSP,
- powstanie nowych miejsc pracy.

#### Lokalizacja projektu

Nieruchomość zlokalizowana przy ul. Wodzisławskiej (droga krajowa DW 937 Racibórz – Jastrzębie Zdrój – Pszczyna)

#### Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o.

## **17.2. KOMPLEKSOWE PRZYGOTOWANIE NIERUCHOMOŚCI PO ŁAŻNI PRACOWNICZEJ POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ**

---

### **Beneficjenci końcowi**

- nowe podmioty gospodarcze powstające na terenie objętym projektem,
- mieszkańcy miasta (dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy).

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

4 mln PLN

## **17.2 Kompleksowe przygotowanie nieruchomości po łaźni pracowniczej pod działalność gospodarczą**

### **Opis i cele projektu**

Celem projektu jest utworzenie atrakcyjnego terenu inwestycyjnego. Możliwe będzie to po przeprowadzeniu rozbiórki budynku po łaźniach pracowniczych (budynek ten ze względu na zły stan techniczny oraz specyfikę nie nadaje się do użytkowania), stworzeniu drogi wewnętrznej oraz uzbrojeniu całego terenu.

### **Rezultaty projektu**

- zagospodarowanie nieużytkowanych obecnie terenów przemysłowych,
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- przyciągnięcie inwestorów,
- powstanie nowych miejsc pracy.

### **Lokalizacja projektu**

Nieruchomość zlokalizowana na terenie zlikwidowanej kopalni *Moszczenica*, przy ul. Armii Krajowej 1.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o.

### **Beneficjenci końcowi**

- nowe podmioty gospodarcze powstające na terenie objętym projektem,
- mieszkańcy miasta (dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy).

### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2013

### **Wartość projektu**

4 mln PLN

## **17.3 Program „Zainwestuj w Jastrzębiu Zdroju”**

### **Opis i cele projektu**

Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie kampanii promującej dostępne tereny inwestycyjne Jastrzębia Zdroju poprzez:

- Sporządzenie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno promocyjnych wśród potencjalnych inwestorów, uczestników konferencji, szkoleń, spotkań, wyjazdów krajowych i zagranicznych, branżowych portali internetowych
- Kolportaż materiałów promocyjnych do inwestycji zajmujących się pozyskiwaniem inwestorów w skali województwa i kraju, m.in. Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora.

Ogólnym celem projektu jest wzrost wartości bezpośrednich inwestycji w Mieście Jastrzębie Zdrój poprzez wypromowanie istniejących terenów inwestycyjnych. Dotychczas miasto podjęło wiele działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności ofert inwestycyjnych. Jednakże, bez odpowiedniej promocji, działania te nie przynoszą odpowiednich rezultatów. Konieczność konkurowania z atrakcyjnymi ofertami inwestycyjnymi aglomeracji górnośląskiej oraz nieobciążonymi problemem szkód górniczych czy rewitalizacji terenami sąsiednich miejscowości zmusza do podjęcia kompleksowych działań promocyjnych

### **Rezultaty projektu**

Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia następujących korzyści:

- efektywna promocja trzech obszarów inwestycyjnych położonych w strategicznych dla miasta obszarach,
- zapewnienie dobrej klasy materiałów informacyjno-promocyjnych,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta w oczach potencjalnych inwestorów,

Docelowo, pośrednimi efektami realizacji projektu będą:

- przyciągnięcie inwestorów,
- utworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie nie wykorzystywanych obecnie obszarów.

### **Lokalizacja projektu**

Obszar całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizowanego.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

**Beneficjanci końcowi**

- nowe podmioty gospodarcze,
- mieszkańcy miasta.

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2010

**Wartość projektu**

0.07 mln PLN

## Rozdział 18

# Projekty sfery społecznej

### 18.1 „Osiedla na sportowo” – rozgrywki piłki nożnej oraz blok rekreacyjno-sportowy

#### Opis i cele projektu

Głównym celem projektu jest zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży mieszkającym na wskazanych osiedlach pozostających w granicach obszaru wsparcia. Projektem zostaną objęte osiedla, na których dominuje wysoki poziom bezrobocia, ubóstwa i przestępczości. Zorganizowanie regularnych zajęć sportowych i rekreacyjnych daje możliwość właściwego, aktywnego, zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. W ramach projektu instruktorzy MOSiR poprowadzą zajęcia piłki nożnej i zajęcia rekreacyjno-ruchowe na obiektach sportowych, znajdujących się na osiedlach.

#### Rezultaty projektu

- zagospodarowanie wolnego czasu oraz aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym, takim jak marginalizacja, patologie, dezintegracja społeczna.

#### Lokalizacja projektu

Osiedla w granicach obszaru wsparcia: Os. Arki Bożka, Os. Barbary, Os. Bogoczowiec, Os. Chrobrego, Os. Gwarków, Os. Morcinka, Os. Pionierów, Os. Przyjaźń, Os. Pszczyńska, Os. Staszica, Os. Tysiąclecia, Os. Zdrój, Os. Złote Łany, Sołectwo Szeroka, Os. Zofiówka.

#### Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Jastrzębie Zdrój,
- placówki oświatowe,
- zarządy osiedli,
- OPS w Jastrzebiu Zdroju.

**Beneficjanci końcowi**

Dzieci i młodzież zamieszkujące osiedla objęte projektem

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2011

**Wartość projektu**

0,06 mln PLN

## **18.2 Utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w Jastrzębiu Zdroju**

**Opis i cele projektu**

Na terenie miasta działa wiele organizacji pozarządowych. Jednakże ich kondycja finansowa uniemożliwia im utrzymanie lokali, w których prowadzą działalność. Stworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych umożliwi dalsze ich funkcjonowanie oraz wpłynie korzystnie na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

**Rezultaty projektu**

W wyniku realizacji projektu III sektor otrzyma wsparcie w postaci odpowiednio przygotowanej Kadry obsługującej COP oraz siedzibę. Przyczyni się to w znacznym stopniu do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

**Lokalizacja projektu**

Centrum Organizacji Pozarządowych, ul. Wrzosowa 12 A

**Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

**Beneficjenci końcowi**

- organizacje pozarządowe,
- mieszkańcy miasta.

**Termin realizacji projektu**

2009 – 2011

**Wartość projektu**

około 1 mln PLN



### **18.3 Aktywizacja zawodowa absolwentów szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym**

#### **Opis i cele projektu**

Głównym celem tegoż projektu jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnością intelektualną znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. W ramach projektu zrealizowana zostanie kompleksowa kampania na rzecz zatrudniania osób z dysfunkcją umysłową.

#### **Rezultaty projektu**

- poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy,
- przeciwdziałanie zjawiskom bezrobocia, marginalizacji społecznej i nietolerancji.

#### **Lokalizacja projektu**

Całe miasto ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia.

#### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

- Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. organizacji pozarządowych,
- Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój,
- organizacje pozarządowe z terenu miasta.

#### **Beneficjanci końcowi**

Absolwenci szkół i placówek specjalistycznych do 35 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym

#### **Termin realizacji projektu**

2009 – 2012

#### **Wartość projektu**

około 1 mln PLN

### **18.4 „Rozwiń swoje możliwości – wsparcie szkoleniowo-doradcze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Jastrzębia Zdroju”**

#### **Opis i cele projektu**

Głównym celem projektu jest zapewnienie poprawy dostępu do zatrudnienia i wzrost motywacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym o niskich/zdeaktualizowanych kwalifikacjach, kompetencjach zawodowych oraz obciążo-

nych barierami psychologicznymi. W celu podniesienia kwalifikacji pracowników oraz umożliwienia przebranżowienia, zorganizowane zostaną szkolenia różnego typu. Projekt przewiduje, między innymi, organizację:

- *szkoleń zawodowych*

Szkolenia przysposobienia zawodowego w różnych zawodach, np. brukarz, posadzkarz-kafelkarz, malarz-tapeciarz, sprzedawca z obsługą kas fiskalnych i terminala kart płatniczych, magazynier z kursem operatora wózka widłowego, pomoc stolarza, masażysta, grafik komputerowy, florysta, wizażystka-kosmetyczka, opiekun nad osobami starszymi/niepełnosprawnymi, pracownik administracyjno-biurowy itp.

- *szkoleń uzupełniających*

Szkolenia uzupełniające obejmą przygotowanie w zakresie porządkanych na rynku pracy umiejętności – np. kurs obsługi komputera oraz sprzętu biurowego, kursy językowe, tworzenie stron www, prowadzenie działalności gospodarczej.

Wszystkie szkolenia obejmują zarówno wykłady teoretyczne, jak i zajęcia praktyczne, zajęcia z pomocy przedmedycznej, a także zajęcia z zakresu aktywnych form poszukiwania pracy czy kreowania wizerunku oraz radzenia sobie ze stresem.

Oprócz umiejętności praktycznych, uczestnicy szkoleń udoskonalą także tzw. *zdolności miękkie* – przyswoją zasady efektywnej komunikacji, nauczą się wykorzystywać technologie informatyczne itp. Wszystko to będzie miało korzystny wpływ na poprawę sytuacji beneficjentów projektu na rynku pracy oraz ich rozwój osobisty.

## **Rezultaty projektu**

- poprawa szans osób bezrobotnych, młodych emerytów itp. na rynku pracy,
- podniesienie konkurencyjności lokalnego rynku pracy,
- przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym (marginalizacja, dezintegracja społeczna, bierność zawodowa).

## **Lokalizacja projektu**

Miasto Jastrzębie Zdrój ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia.

## **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Urząd Miasta Jastrzębie Zdrój

## **Beneficjanci końcowi**

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na niskie lub zdezaktualizowane kwalifikacje, osoby bezrobotne.

## **Termin realizacji projektu**

2008 – 2009

### **Wartość projektu**

0.6 mln PLN

## **18.5 Program „Przez internet do kultury”**

### **Opis i cele projektu**

Projekt „Przez internet do Kultury” ma polegać na doposażeniu istniejących świetlic i klubów młodzieżowych działających na terenie miasta w sprzęt komputerowy (po 5 stanowisk w każdej z placówek) wraz z dostępem do sieci Internet. Wiąże się to również z koniecznością zakupu nowego wyposażenia oraz modernizacją placówek tak, aby poprawić funkcjonalność, estetykę i wygodę użytkowania. Celem projektowanych działań będzie umożliwienie dzieciom i młodzieży szkolnej dostępu do nowoczesnych technologii informacyjnych, co ma na celu zwiększenie atrakcyjności i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych w ramach tych placówek oraz poszerzenie ich oferty edukacyjnej i kulturalnej.

### **Rezultaty projektu**

Oczekiwanym rezultatem jest zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Dostęp do internetu jest warunkiem zwiększenia dostępu do edukacji i kultury, co wiąże się z możliwością poprawy życia mieszkańców miasta. Wyposażenie placówek w nowoczesny sprzęt komputerowy oraz ich modernizacja poprawi także jakość przestrzeni w obiektach, co wpłynie na zwiększenie ich atrakcyjności i poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

### **Lokalizacja projektu**

- Klub „Kaktus” ul. Katowicka 24,
- Klub „Metronom” ul. Opolska paw. 722,
- Świetlica „Astra” ul. 1000-lecia 15,
- Świetlica „Iskierka” ul. Ruchu Oporu 2,
- Świetlica „Kanon” ul. Zielona 17,
- Świetlica „Nastolatek” ul. Turystyczna 43,
- Świetlica „Skarbnik” ul. Wielkopolska 65,
- Świetlica osiedlowa ul. Gagarina 116.

### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Miejski Ośrodek Kultury w Jastrzębie Zdroju

### **Beneficjanci końcowi**

Dzieci i młodzież

#### **Termin realizacji projektu**

2010

#### **Wartość projektu**

0.4 mln PLN

### **18.6 Program „Aktywni na rynku pracy”, edycje na lata 2008 – 2013**

#### **Opis i cele projektu**

Wsparcie w ramach projektu koncentrować się będzie na osobach znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Długotrwale bezrobotni stanowią dwie trzecie zarejestrowanych w jastrzębskim urzędzie pracy, są oni w szczególnie trudnej sytuacji, ponieważ przez wielomiesięczne pozostawanie bez pracy ich kwalifikacje stają się zdezaktualizowane, zaś oni sami często tracą wiarę w siebie i motywację wewnętrzną do szukania pracy.

Program polega na aktywizacji zawodowej osób zarejestrowanych w PUP Jastrzębie Zdrój, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenu objętego działaniami rewitalizacyjnymi. Głównym celem projektu jest podniesienie aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych oraz stworzenie warunków do rozwoju ich aktywności zawodowej. W ramach projektu organizowane będą staże, przygotowania zawodowe, szkolenia, a także udzielane będą jednorazowe środki na otwarcie własnej działalności.

#### **Rezultaty projektu**

- poprawa szans osób bezrobotnych na rynku pracy,
- podniesienie konkurencyjności lokalnego rynku pracy,
- przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym (marginalizacja, dezintegracja społeczna, bierność zawodowa).

#### **Lokalizacja projektu**

- obszar Jastrzębia Zdroju, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wsparcia

#### **Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu**

Powiatowy Urząd Pracy Jastrzębie Zdrój

#### **Beneficjanci końcowi**

- Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP z terenu obszaru wsparcia

#### **Termin realizacji projektu**

2008 – 2013

**Wartość projektu**

Rok 2008: 2,7 mln PLN,

Rok 2009: 3.3 mln PLN,

Rok 2010: 4,0 mln PLN,

Rok 2011: 4,4 mln PLN,

Rok 2012: 4,7 mln PLN,

Rok 2013: 4,9 mln PLN.

*Całkowita wartość projektu: około 24 mln PLN*

# Spis tablic

2.1	Struktura gruntów leśnych . . . . .	12
2.2	Porównanie zasobów mieszkaniowych Jastrzębia Zdroju do zasobów miast sąsiednich . . . . .	20
2.3	Porównanie wyposażenia zasobów mieszkaniowych Jastrzębia Zdroju do wyposażenia zasobów miast sąsiednich . . . . .	21
2.4	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę . . . . .	21
3.1	Sposób użytkowania gruntów w mieście . . . . .	28
4.1	Przyrost naturalny . . . . .	34
4.2	Stan bezpieczeństwa publicznego . . . . .	47
4.3	Przestępczość nieletnich . . . . .	47
4.4	Liczba osób korzystająca z zasiłków opieki społecznej w latach 2003-2007	49
4.5	Liczba osób bezdomnych w latach 2003-2007 . . . . .	49
9.1	Analiza wskaźnikowa obszaru wsparcia . . . . .	72
11.1	Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta . . . . .	85
11.2	Planowane działania w ramach rewitalizacji miasta c.d. . . . .	86
13.1	Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2008 – 2015 [mln PLN] . . . . .	92
13.2	Źródła finansowania Programu Rewitalizacji w latach 2008—2015 – c.d. [mln PLN] . . . . .	93

# Spis rysunków

2.1	Lokalizacja Jastrzębia Zdroju na mapie województwa . . . . .	9
2.2	Roczna emisja komunikacyjna . . . . .	15
3.1	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON . . . . .	23
3.2	Liczba podmiotów gospodarki narodowej — prywatnych — zarejestrowanych w rejestrze REGON według sekcji . . . . .	26
4.1	Liczba mieszkańców miasta Jastrzębie Zdrój . . . . .	30
4.2	Prognoza ludności dla Jastrzębia Zdroju do roku 2030 . . . . .	31
4.3	Ludność w wieku przedprodukcyjnym . . . . .	32
4.4	Ludność w wieku produkcyjnym . . . . .	32
4.5	Ludność w wieku poprodukcyjnym . . . . .	33
4.6	Struktura wiekowa ludności . . . . .	33
4.7	Przyrost naturalny (kobiety / mężczyźni) . . . . .	34
4.8	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym . . . . .	35
4.9	Saldo migracji w ruchu zewnętrznym . . . . .	35
4.10	Wykształcenie ludności . . . . .	36
4.11	Liczba bezrobotnych . . . . .	37
4.12	Bezrobotni według wieku . . . . .	38
4.13	Bezrobotni według wykształcenia . . . . .	38
9.1	Obszar wsparcia na terenie Jastrzębia Zdroju . . . . .	74